
Strategija razvoja
općine Punat

Zagreb, rujan 2015.

Strategija razvoja općine Punat

---

*Naručitelj:
Općina Punat*

*Voditelj projekta:
Dr. sc. Ivo Kunst*

*Autori:
Dr. sc. Neven Ivandić
Dr. sc. Ivo Kunst*

1. UVOD.....	5
1.1. POZADINA PROJEKTA.....	5
1.2. SAGLEDAVANJE PROBLEMA.....	5
1.3. RAZVOJNI DISKURS.....	6
1.4. CILJEVI PROJEKTA.....	6
1.5. METODOLOŠKI PRISTUP IZRADI DOKUMENTA.....	8
1.6. STRUKTURA DOKUMENTA.....	9
2. ANALIZA INTERNOG OKRUŽENJA.....	10
2.1. OPĆI PODACI O DESTINACIJI.....	10
2.2. DEMOGRAFSKE ZNAČAJKE OPĆINE PUNAT.....	12
2.3. STANOVANJE.....	14
2.4. INFRASTRUKTURA.....	15
2.5. PRIRODNE I KULTURNE ATRAKCIJE.....	17
2.6. ODREDNICE RAZVOJA OPĆINE PUNAT U RELEVANTNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA.....	26
3. DOSTIGNUTI STUPANJ DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA OPĆINE PUNAT.....	30
3.1. GOSPODARSTVO.....	30
3.2. TURIZAM U KOMERCIJALNIM SMJEŠTAJNIM OBJEKTIMA.....	35
3.3. NAUČKI TURIZAM.....	40
3.4. OBRTNIŠTVO.....	42
3.5. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	42
4. RAZVOJNO OKRUŽENJE.....	44
4.1. MEĐUNARODNI KONTEKST.....	44
4.2. NACIONALNI KONTEKST.....	46
5. SVODNA OCJENA KONKURENTNOSTI OPĆINE PUNAT.....	48
5.1. PRISTUP.....	48
5.2. OCJENA KONKURENTSKE POZICIJE OPĆINE PUNAT.....	48
6. SWOT ANALIZA.....	51
6.1. UVOD.....	51
6.2. RESURSI, ATRAKCIJE I PRIRODNI UVJETI.....	51
6.3. INFRASTRUKTURA.....	52
6.4. RAZVIJENOST GOSPODARSTVA.....	53
6.5. TURIZAM.....	54
6.6. VEZE I UMREŽENOST GOSPODARSKIH SEKTORA.....	55
6.7. LJUDSKI POTENCIJALI.....	56
6.8. ORGANIZACIJA, UPRAVLJANJE I POTICANJE RAZVOJA.....	56
6.9. ZAKLJUČCI SWOT ANALIZE.....	57
7. MOGUĆI SCENARIJI GOSPODARSKOG RAZVOJA.....	60
7.1. ANALIZA MOGUĆIH SCENARIJA RAZVOJA OPĆINE PUNAT.....	60
7.2. KONKRETNE IMPLIKACIJE SVAKOG OD SCENARIJA.....	62
7.3. POŽELJNI SCENARIJ DRUŠTVENO- EKONOMSKOG RAZVOJA OPĆINE.....	65
8. NAČELA RAZVOJA OPĆINE PUNAT.....	68
8.1. ODREDNICE PROSTORNO-EKOLOŠKE ODRŽIVOSTI.....	69
8.2. ODREDNICE DRUŠTVENE ODRŽIVOSTI.....	69
8.3. ODREDNICE EKONOMSKE ODRŽIVOSTI.....	70
9. STRATEŠKA VIZIJA I CILJEVI RAZVOJA OPĆINE PUNAT.....	71
9.1. UVODNE NAPOMENE.....	71
9.2. METODOLOŠKI PRISTUP.....	71

9.3. ODREDNICE VRIJEDNOSNOG SUSTAVA ŽITELJA OPĆINE PUNAT	71
9.4. VIZIJA RAZVOJA OPĆINE PUNAT	72
9.5. CILJEVI DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA OPĆINE PUNAT	73
10. KONCEPCIJA GOSPODARSKOG RAZVOJA	74
10.1. UVODNE NAZNAKE	74
10.2. PRIJEDLOG KLASTERSKOG STRUKTURIRANJA OPĆINE PUNAT	75
11. PLAN PODIZANJA KONKURENTNOSTI	80
11.1. PROGRAMI U FUNKCIJI STVARANJE POTICAJNOG SOCIJALNOG OKRUŽJA	81
11.2. PROGRAMI UNAPREĐENJA JAVNE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE	83
11.3. PROGRAM ULAGANJA U RAZVOJNE PROJEKTE PRIVATNOG SEKTORA	84
11.4. PROGRAM OBOGAĆIVANJA TURISTIČKOG LANCA VRIJEDNOSTI	86
11.5. OSTALO - PODIZANJE KVALITETE LJUDSKOG POTENCIJALA	87
12. PLAN UNAPREĐENJA TRŽIŠNE PREPOZDATLJIVOSTI	88
12.1. PROGRAMI U FUNKCIJI TRŽIŠNOG (RE)POZICIONIRANJA OPĆINE	88
12.2. PROGRAMI U FUNKCIJI UNAPREĐENJA SUSTAVA KOMUNIKACIJE	90
13. PLAN IMPLEMENTACIJE	92
14. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	93
DODATAK 1: PROJEKTI U FUNKCIJI STVARANJA POTICAJNOG DRUŠTVENO-EKONOMSKOG OKRUŽENJA	95
DODATAK 2: PROJEKTI U FUNKCIJI UNAPREĐENJA JAVNE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE	100
DODATAK 3: PROJEKTI ULAGANJA PRIVATNOG SEKTORA	107
DODATAK 4: PROJEKTI OBOGAĆIVANJA TURISTIČKOG LANCA VRIJEDNOSTI	114

1. UVOD

1.1. Pozadina projekta

Za razliku od gospodarski razvijenih zemalja u kojima ideja strateškog upravljanja i ciljanog navođenja razvojnog procesa na razini jedinica lokalne samouprave ima dugu tradiciju te predstavlja opće prihvaćenu pojavu i gotovo neizostavnu praksu, u Hrvatskoj to još uvijek nije slučaj. U tom smislu, današnji rast i razvoj većine gradova/općina u nas, uz rijetke izuzetke, obilježava posvemašnji nedostatak strateškog promišljanja. To se odnosi i na većinu gradova/općina u priobalju. Rezultat takve prakse vidljiv je u sve agresivnijem 'proždiranju' prostora, 'divljoj' izgradnji, nepoštovanju prostora pomorskog dobra i 'betonizaciji' obale, ali i u latentno prisutnim tenzijama između tri ključne grupe dionika destinacijskog razvoja - privatnih poduzetnika, nositelja javne vlasti te lokalnog stanovništva.

Svjesna potencijalnih opasnosti stihijskog, nedovoljno usmjeravanog, a time i nedovoljno kontroliranog razvoja, općina Punat zastupana po načelniku g. Marinku Žicu, obratila se Institutu za turizam, Zagreb, te izrazila potrebu za izradom dokumenta čija će neposredna implementacija, na dugoročno održiv i socijalno prihvatljiv način, pridonijeti ne samo ukupnom gospodarskom rastu i razvoju Općine, već i maksimiranju vrijednosti cjelokupnog raspoloživog prostora kroz primjenu načela razvojne održivosti.

U tom smislu, dakle, uz donošenje primjerene vizije i ciljeva razvoja općine Punat, ovim dokumentom valja definirati dugoročno održive i većini razvojnih dionika prihvatljive odrednice razvoja ključnih gospodarskih, ali i društvenih djelatnosti, predložiti konkretne akcije i/ili projekte u sferi ingerencija kako javnog, tako i privatnog sektora te utvrditi njihove prioritete. Konačno, brza i učinkovita implementacija zaključaka i preporuka ovog dokumenta pretpostavlja i uspostavu primjerene organizacije i sustava monitoringa.

1.2. Sagledavanje problema

S izuzetkom Marine 'Punat', vodećeg i tržišno najprepoznatljivijeg gospodarskog subjekta na prostoru općine Punat, gospodarska aktivnost na projektnom području postupno nazaduje već dulji niz godina. Takvo stanje stvari posljedica je ponajviše sljedećih nekoliko činitelja:

a) Neadekvatna valorizacija i neracionalno korištenje resursno-atraksijske osnove

Cijeli prostor općine Punat neosporno raspolaže kvalitetnim resursnim potencijalom. Čini se, međutim, da on danas još uvijek nije optimalno iskorišten. Na to upućuje ne samo suboptimalno korištenje priobalnog pojasa za potrebe turističkog privređivanja, već i zapuštenost obradivih poljoprivrednih površina u zaleđu Općine.

b) Preusmjeravanje gospodarske aktivnosti u brodogradilištu od proizvodnje brodova/plovila prema njihovom servisiranju

Ponajviše uslijed sve većeg opadanja interesa za drvenu brodogradnju u zadnjih tridesetak godina, djelatnosti po kojoj je nekad općina Punat bila prepoznatljiva ne samo u nacionalnom, već i u međunarodnom okruženju, kapaciteti brodogradilišta danas se koriste ponajviše za potrebe servisiranja plovila koja 'zimuju' u Marini 'Punat'. Iako je brodogradilište u posljednjih desetak godina znatno podiglo obujam svog poslovanja, a time i prihode, njegova postojeća poslovna orijentacija mogla bi trajno dokinuti tradiciju (bilo kakve) brodogradnje u Puntu.

c) Nezadovoljavajući rezultati poslovanja smještajnog ugostiteljstva

Poslovne performanse objekata kolektivnog smještaja na prostoru općine Punat sve više zaostaju za relevantnim konkurentskim okruženjem. To se odnosi ne samo na turističke destinacije otoka Krka, već i na većinu drugih primorskih destinacija Primorsko-goranske županije (u nastavku PGŽ). Razloge za takvo stanje ponajviše treba tražiti ponajviše u lošoj strukturi smještajnih objekata u kojoj prevladavaju kampovi i obiteljski smještaj, ali i u nedostatku kvalitetnih hotelskih objekata i kampova koji bi na primjeren način valorizirali potencijal i raznovrsnost prirodne resursne osnove Općine. U takvim okolnostima, cijelo tržišno pozicioniranje destinacije svodi se gotovo isključivo na njeno identificiranje s nautičkim turizmom i tržišnom prepoznatljivošću Marine Punat.

d) Nedovoljna zainteresiranost lokalnog stanovništva za poljoprivredu

Resursno-atraktivna osnova općine Punat izrazito pogoduje razvoju karakteristične mediteranske poljoprivrede. Riječ je o djelatnosti koje se međusobno prirodno nadopunjuju s turističkim privređivanjem i to ne samo kroz osiguranje kvalitetnih, lokalno proizvedenih prehrambenih proizvoda, već i kroz očuvanje autentičnog kulturnog krajolika i duha mjesta te kroz stvaranje mogućnosti za ponudu cijelog niza sve traženijih proizvoda ruralnog turizma. Na području općine Punat, nažalost, većina lokalnog stanovništva nema interes za očuvanje tradicijske poljoprivrede, čime se bitno umanjuje gospodarski, kao i turistički potencijal Općine.

e) Nepovoljne demografske značajke

U demografskom smislu, općinu Punat danas karakterizira nekoliko relativno nepovoljnih činjenica: (i) riječ je o prostoru na kojem, prema popisu iz 2011. godine, obitava samo 1.973 stalnih žitelja, (ii) u obrazovnoj strukturi stanovništva izrazito pretežu osobe sa srednjom stručnom spremom, pri čemu je broj osoba sa osnovnom školom veći od broja osoba s višom ili visokom stručnom spremom, (iii) stanovništvo općine Punat relativno je staro (45 godine u prosjeku), pri čemu je broj osoba do 19 godina starosti znatno manji od broja osoba starijih od 60 godina. S obzirom na činjenicu da bi nositelji razvoja gospodarstva na nekom prostoru trebali biti ponajviše mlade i obrazovane osobe (koje vjeruju u svoje sposobnosti i spremne su ući u poduzetnički rizik), može se zaključiti da postojeća demografska struktura Općine može dugoročno predstavljati razvojno 'usko grlo'.

1.3. Razvojni diskurs

Sažimajući prethodne konstatacije, može se reći da se općina Punat danas nalazi na svojevrsnoj razvojnoj prekretnici: ili će, nastavljanjem dosad prevladavajućih trendova, općina Punat i dalje postupno nazadovati u odnosu na druge gradove/općine otoka Krka, pri čemu će se ukupno raspoloživi razvojni prostor koristiti uglavnom ekstenzivno, ili će se, adekvatnom valorizacijom raspoložive resursno-atraktivne osnove, spoznajom o potrebi gospodarskog iskorištenja cjelokupnog raspoloživog razvojnog prostora, uspostavljanjem jasnih razvojnih prioriteta i uvođenjem primjerenog sustava poticaja razvoja odabranih gospodarskih grana/sektora, napraviti kvalitativni iskorak u gospodarskom profiliranju cijele Općine, a što će pridonijeti rastu blagostanja i životnog standarda svih njenih žitelja.

1.4. Ciljevi projekta

Izrada dokumenta „Strategija razvoja općine Punat“ može se tumačiti kao potreba za definiranjem osnovnog regulatornog okvira za koordinaciju i upravljanje aktivnostima različitih gospodarskih i društvenih subjekata uključenih u razvoj gospodarstva i

podizanje kvalitete života stanovništva ovog područja u razdoblju ne samo do 2020. godine, već i duže. U tom smislu, posebno valja izdvojiti sljedeća dva, međusobno povezana cilja:

1. Glavni, dugoročni cilj – bolja valorizacija gospodarskih potencijala općine Punat u cilju kako održivog razvoja, tako i u cilju povećanja blagostanja stanovništva na načelima socijalne pravde.

Identifikacija i objektivizirana valorizacija gospodarskih potencijala na cijelom prostoru obuhvata projekta osigurat će temeljne inpute i kvalitetnu planersku podlogu za:

- definiranje jasne vizije razvoja Općine;
- artikuliranje strateških razvojnih ciljeva Općine;
- definiranje koncepcije razvoja Općine prema karakterističnim teritorijalnim klasterima;
- stvaranje pretpostavki za uspješan i dugoročno održiv suživot između ključnih gospodarskih djelatnosti Općine;
- osigurati konsenzus javnog i privatnog sektora oko svih bitnih pitanja dugoročnog razvoja na području obuhvata projekta,
- osigurati ekonomski prosperitet koji se temelji na uravnoteženoj i konkurentnoj gospodarskoj strukturi,
- maksimalno uvažavati postavke i principe održivosti razvoja te trajno zaštititi najvredniji prostor, odnosno
- doprinijeti kontinuiranom povećanju kvalitete života i blagostanja lokalnog stanovništva.

2. Sekundarni cilj – identificirati određeni broj projekata, programa i/ili aktivnosti u sferi interesa kako javnog, tako i privatnog sektora koji će ne samo maksimalno katalizirati proces tržišno, ekonomski, socijalno i ekološki održivog gospodarskog razvoja općine Punat, već koji će služiti i kao primjer kako treba razvijati gospodarstvo u hrvatskom priobalju.

Na temelju adekvatne valorizacije resursno-atraktivne osnove, definiranja nove razvojne vizije Općine, a koja će biti prihvatljiva dionicima kako javnog i privatnog sektora, tako i lokalnom stanovništvu, te novog tržišnog pozicioniranja cijelog ovog prostora, bit će moguće:

- identificirati projekte u domeni javnog sektora u cilju uspješnog rješavanja postojećih infrastrukturnih, kadrovskih, promotivnih i/ili organizacijskih 'uskih grla' kao potencijalno ograničavajućih činitelja gospodarskog razvoja,
- identificirati projekte u domeni poduzetničkih razvojno-investicijskih poduhvata privatnog sektora, a koji će se temeljiti na tržišnim postulatima, principima održivog razvoja te odgovarajućim povratima na ulaganja,
- rangirati projekte (utvrđivanje razvojnih prioriteta) u odnosu na njihov doprinos gospodarskom razvoju Općine, a povezano s brzinom njihove moguće implementacije, odnosno njihovih očekivanih učinaka na kratki, srednji i dugi rok,
- potaknuti kreativne i inovativne načine suradnje javnog i privatnog sektora.

U skladu s tako postavljenim ciljevima, valja naglasiti da će po svom usvajanju, „Strategija razvoja općine Punat“ predstavljati:

- cjeloviti javni konceptualni okvir i operativni program djelovanja svih nositelja gospodarske politike na projektnom području,
- dokument u kojem su transparentno ugrađeni svi bitni elementi za operativno vođenje gospodarske politike na prostoru općine Punat, odnosno
- važan izvor informacija za potencijalne domaće i strane ulagače.

1.5. Metodološki pristup izradi dokumenta

U izradi dokumenta „Strategija razvoja općine Punat“ primjenjivana je metodologija usmjerena prema provedbenim rješenjima. Drugim riječima, poštovani su sljedeći ključni metodološki principi:

A. Intenzivna suradnja i uključenost lokalnih subjekata, interesnih skupina i/ili stručnjaka - piramidalni pristup

Cijeli tok izvođenja projekta bio je praćen intenzivnom komunikacijom i organizacijom nekoliko tematskih diskusija/radionica s ključnim razvojnim dionicima, interesnim skupinama i/ili stručnjacima na lokalnoj razini kako bi se postigla visoka razina podudarnosti stavova svih relevantnih subjekata ne samo oko vizije i ključnih razvojnih usmjerenja, već i oko prijedloga provedbenih rješenja i implementacija zaključaka.

B. Od pojedinačnog ka općem

Pristup izradi dokumenta temeljen je na sagledavanju mogućnosti za što je moguće ravnomjerniji gospodarski razvoj na cijelom prostoru općine Punat. Drugim riječima, razvoj je planiran na način da se stvori nekoliko manjih karakterističnih, tržišno prepoznatljivih gospodarskih područja (klastera) na cijelom prostoru obuhvata projekta.

C. Potreba za što ravnomjernijim i prostorno usklađenijim razvojem

Identifikacija karakterističnih razvojnih područja – klastera u velikoj je mjeri povezana i s potrebom kreiranja podjednakih razvojnih mogućnosti svim žiteljima općine Punat. Odabir uži područja (klastera) posebno je razmatran sa svim ključnim razvojnim dionicima, pri čemu su karakteristična područja - klasteri definirani na osnovi kriterija istovrsnosti/sličnosti resursno-atraktivne osnove, pretežitosti gospodarske aktivnosti, dostupnosti infrastrukture i/ili drugih relevantnih obilježja.

Operacionalizacija gore navedenih operativnih principa izvođenja projekta osigurana je kroz sljedeće provedbene mehanizme:

Fazni pristup	Izrada dokumenta temeljila se na tri međusobno povezane faze koje odgovaraju na pitanja 'gdje smo danas', 'kuda želimo ići' i 'kako doći do željenog cilja'. Sukladno tome, cijeli dokument može se podijeliti u sljedeće glavne faze ili tematske cjeline: (i) analiza stanja, (ii) strategija razvoja te (iii) akcijski plan (implementacijske aktivnosti)
Obilazak terena	Članovi ekspertnog tima Instituta za turizam u više su navrata boravili na prostoru općine Punat u cilju što boljeg upoznavanja svih relevantnih značajki projektnog područja. Tijekom obilaska terena, a temeljem strukturiranih razgovora s nositeljima izvršne vlasti Općine, sakupljene su korisne informacije o eventualnim novim projektima relevantnim za cijelo projektno područje u nastupajućem razdoblju.
Intervjui s lokalnim dionicima	Izvođenje projekta podrazumijevalo je i provođenje većeg broja individualnih intervjuova s ključnim dionicima razvoja Općine. Na taj su se način prikupile brojne korisne informacije od interesa za uspostavu međusobno usuglašenog i komplementarnog gospodarskog sustava, ali i za primjereno, dugoročno održivo, usmjeravanje cjelokupnog društveno-ekonomskog razvoja općine Punat u vremenu koje dolazi.

Kabinetska ('desk') istraživanja'

Osim individualnih intervju s ključnim razvojnim dionicima, rad na projektu iziskivao je i provedbu cijelog niza kabinetskih ('desk') istraživanja utemeljenih u većem broju različitih sekundarnih izvora informacija, uključujući stručnu literaturu, statističke izvore podataka i Internet portale. Desk istraživanja posebno su se fokusirala na današnje gospodarske performanse poslovnih subjekata na prostoru Općine, kao i na istraživanje primjera 'dobre prakse' u poslovanju gospodarskih sektora ključnih za društveno-ekonomski prosperitet žitelja općine Punat.

Strateške radionice s lokalnim dionicima

Rad na projektu zahtijevao je provođenje nekoliko strateških radionica s predstavnicima svih relevantnih interesnih skupina i/ili dionika razvoja općine Punat. Na njima su relevantni dionici društveno-ekonomskog razvoja Općine imali prilike aktivno sudjelovati u osmišljavanju kako vizije i strateških razvojnih ciljeva, tako i definiranju prostorne koncepcije razvoja ovog područja. Na svakoj od radionica sudjelovalo je tridesetak meritornih osoba, pri čemu se vodilo računa o potrebi osiguranja ravnomjerne zastupljenosti predstavnika različitih djelatnosti u javnom i privatnom sektoru. Radionice su bile posvećene ključnim strateškim temama, organizirane su u prijelomnim točkama u projektu, a bile su posvećene sljedećoj tematici: (i) prva radionica - Analiza konkurentnosti i SWOT analiza; (ii) druga radionica - Scenariji razvoja, razvojna načela, vizija, ciljevi i koncepcija razvoja; (iii) Akcijski plan.

1.6. Struktura dokumenta

Na temelju uobičajene međunarodne metodologije izrade strateških razvojnih dokumenata za jedinice lokalne samouprave, ovaj je dokument strukturiran u tri veće tematske cjeline na sljedeći način:

Analiza stanja

- Pristup, ciljevi i metodologija projekta
- Analiza postojećeg stanja/internog okruženja
- SWOT analiza
- Strateške prednosti i nedostaci

Strategija gospodarskog razvoja

- Analiza mogućih scenarija društveno-ekonomskog razvoja Općine
- Razvojna načela (u kontekstu izbora poželjnog razvojnog scenarija)
- Vizija i strateški razvojni ciljevi
- Koncepcija društveno-ekonomskog razvoja

Akcijski plan: implementacijske aktivnosti

- Plan podizanja konkurentnosti
- Plan ulaganja (javni i privatni sektor)
- Program unapređenja tržišne prepoznatljivosti/poželjnosti
- Terminski plan
- Zaključci i preporuke (provedba i monitoring)

2. ANALIZA INTERNOG OKRUŽENJA

2.1. Opći podaci o destinaciji

2.1.1. Opće zemljopisne značajke

Općina Punat nalazi se na jugozapadnom dijelu otoka Krka. Prostor općine Punat trapezastog je oblika i pruža se u smjeru od sjeveroistoka prema jugozapadu. Općina Punat graniči s općinom Vrbnik na sjeveru, gradom Krkom na zapadu, otokom Rabom na jugu, te općinom Baška na istoku.

Područje općine Punat ima kopnenu površinu veličine 33,9 četvorna kilometra, ali i morsku površinu veličine 62,2 četvorna kilometra. Duljina granice Općine iznosi 47,5 km, a duljina obalne linije 22,0 km ili 2,0% županijske obalne linije (1.083,8 km). Uz Puntarsku dragu, jednu od najzaštićenijih uvala na Jadranu, cijelu obalnu liniju općine Punat karakterizira prilično strma kamenita obala s većim brojem malih, samo s mora dostupnih uvala/plaža.

Na području Općine samo su dva naselja i to Punat, općinsko središte i Stara Baška. Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na prostoru Općine živjele su 1.973 osobe. Broj stanovnika općine Punat sačinjava 0,67 % od ukupnog broja stanovnika Primorsko-goranske županije, odnosno 0,05% od ukupnog broja stanovnika Hrvatske. Gustoća naseljenosti na prostoru općine Punat dostigla je 58 stanovnika/km².

Slika 2.1. Otok Krk i općina Punat

Naselje Punat nalazi se na istočnom dijelu Puntarske drage. Udaljeno je oko 30 km od Krčkog mosta i oko 8 km od grada Krka. Do njega se dolazi županijskom cestom 5125, priključenom na glavnu otočku prometnicu (državna cesta D 102) kod crkvice sv. Dunat na sjeveru Puntarske drage. Odmah iznad naselja nalazi se najviša planina na Krku, s vrhovima Veli Vrh (541 mnm) i Obzova (568 mnm).

Naselje Stara Baška, s druge strane, nalazi se na strmim obroncima jugoistočno od Punta s kojim je povezano jedino županijskom cestom iz naselja Punat. Morfologija terena onemogućila je izgradnju na brdu iznad izgrađenog dijela, dok su pojave klizišta ispod županijske ceste (koja je uglavnom i razdjelnica dvaju osnovnih geoloških profila) prilično dobro sačuvala područje neposredno uz more od ubrzanije (turističke) izgradnje.

Što se tiče vegetativnog pokrova, cijelo područje općine Punat karakteriziraju ponajviše kamenjarski pašnjaci. Najvažnije zajednice vegetacije kamenjara su pašnjak ljekovite kadulje i kovilja (*Stipo-Salviaetum officinalis*), posebno na buri izloženim površinama, te pašnjak vlasulje i smilice (*Kolerio-Festucetum illyricae*) na nešto zaštićenijim položajima s očuvanijim tlom. Osim dva prirodna polja na flišu – Sus i Dokolovo poviše naselja Punat, obradive površine se sastoje od bezbrojnih malih parcela ograđenih suhozidima. Iako su danas većinom napuštene/zapuštene, takve poljoprivredne površine (maslinici i vinogradi) daju glavni pečat cijelom krajoliku.

Površine pogodne za poljodjelstvo okružuje niska šuma panjača i šikara listopadne šume hrasta medunca i bijelog graba, kao i fragmenti zimzelene šume hrasta crnike s crnim jasenom uz mjestimičnu kulturu bora. Mjestimično se može naići i na guštike brnistre i pustopašine smilja i ljepljivog bušince te crni i alepski bor. Zarastanje kamenjarskih pašnjaka zbog smanjenja pašne ide u prilog razvitka šikara, osobito bodljikave šmrike.

2.1.2. Klima

Klimu na području Općine Punat obilježavaju vruća ljeta s mjesečnom temperaturom najtoplijeg mjeseca iznad 22° C, odnosno vlažne i ne previše hladne zime. Oborinski režim je maritimnog karaktera. Na ukupnu količinu oborina jako utječu reljef, smjer prevladavajućih vjetrova, blizina mora i drugi činitelji, pri čemu je kišno je razdoblje podijeljeno na proljetni i jesensko-zimski maksimum. Sukladno tome, najveća je naoblaka zimi i u proljeće, a čemu su uzrok česti ciklonalni poremećaji. Najmanja naoblaka je ljeti kada su i ciklonalne aktivnosti najmanje.

2.1.3. Dostupnost i prometna infrastruktura

Uslijed povezanosti s kopnom Krčkim mostom, lakog i brzog pristupa do autoceste Rijeka – Zagreb, ali i činjenice da otok Krk ima vlastiti aerodrom, može se reći da je prometni položaj općine Punat, osobito u usporedbi s većinom drugih hrvatskih otočkih jedinica lokalne samouprave, izuzetno povoljan. S obzirom na ove značajke, ne treba čuditi što je otok Krk turistički najposjećeniji hrvatski otok.

Glavna poveznica općine Punat s Krčkim mostom, a preko njega i s autocestom Rijeka – Zagreb je državna cesta D102. Riječ je o prometnici izuzetne važnosti za cijeli otok Krk budući da prolazi duž cijelog otoka te predstavlja 'kičmu' cestovnog sustava otoka preko koje se, lokalnim odvojcima/priključcima, dolazi praktički do svih većih naselja na otoku. Jedina razvrstana cesta na području općine Punat je županijska cesta ŽC 5125. Ostatak cestovne mreže na području općine Punat čine slijedeće lokalne nerazvrstane ceste:

- poveznica županijske ceste ŽC 5125 i turističko-ugostiteljske zone Konobe
- ceste naselja Punat
- Ceste kroz naselje Stara Baška

Usprkos relativno zadovoljavajuće povezanosti naselja, postojeće stanje cestovne infrastrukture na području općine Punat, karakteriziraju:

- nedostatna protočnost (širina), nedostatak ugibališta te nedostatak parkirališta za potrebe dnevnih kupača na ŽC 5125 od Punta prema Staroj Baški;
- nepostojanje pješačkih/biciklističkih staza te nemogućnost adekvatnog (sigurnog) simultanog odvijanja pješačkog, biciklističkog i kolnog prometa; kao i
- nedostatak parkirališta, kako u Puntu, tako osobito i u Staroj Baški, posebno tijekom ljetne turističke sezone

Javni međumjesni prijevoz putnika danas obavlja prijevozno poduzeće "Autotrans". Učestalost dolazaka autobusa, sukladno voznom redu, veća je od 5 puta dnevno. Atraktivnu ljetnu predstavljaju i tzv. 'turistički vlak' koji uz desetak postaja, prevozi putnike uzduž obale

naselja Punat od Marine do Buke, čime se olakšava pješački promet i smanjuje potreba vožnje osobnih automobila.

S druge strane, a što se tiče pomorske infrastrukture, na području općine Punat nalaze se dvije luke otvorene za javni promet, po jedna u Puntu i Staroj Baški, odnosno luka posebne namjene/nautičkog turizma (marina „Punat“) te luka posebne namjene u sklopu brodogradilišta, obje u Puntu.

Luka otvorena za javni promet u Puntu, osim za privremeno vezivanje manjih putničkih brodica i iskrcavanje putnika koji posjećuju Općinu tijekom turističke sezone, cijele je godine mjesto vezivanja ribarskih i turističkih brodova. U njoj se obavlja i prekrcaj putnika, iz autobusa u brodove, za posjet otočiću Košljunu, za što je uređen operativni dio obale. Zbog činjenice da mještani Punta te povremeni stanovnici-vikendaši posjeduju oko 850 plovila koja su velikom većinom vezana unutar Puntarske drage, postojeći kapaciteti luke ne zadovoljavaju ni potrebe lokalnog stanovništva, a pogotovo ne potrebe koje se javljaju u predsezonskom i sezonskom dijelu godine.

Luka otvorena za javni promet u Staroj Baški izgubila je svoju funkciju ponajviše zbog izgradnje Krčkog mosta, ali i uslijed otvaranja trajektnih luka na drugim lokalitetima. Neovisno o tome, ona je danas ponajviše u funkciji turističkog prometa.

Luka nautičkog turizma (marina „Punat“) raspolaže kapacitetom za privez 850 plovila, odnosno za prihvat oko 400 plovila u sklopu kopnenog dijela marine. Marina raspolaže cijelim nizom usluga namijenjenim nautičarima, od raznih servisa i iznajmljivanja plovila do gastronomske ponude i opskrbe. Uz to, marina ima certifikat ISO 9001:2008 za područje usluga u nautičkom turizmu te certifikat ISO 14001 za zaštitu i očuvanje okoliša – jedina na jadranskoj obali.

Luka posebne namjene u sklopu brodogradilišta ima mogućnosti za istodobni smještaj oko 50 plovila na moru kao i oko 40 plovila na kopnu.

2.2. Demografske značajke općine Punat

U proteklih su 150-ak godina demografska kretanja na području općine Punat obilježila tri karakteristična razdoblja (tablica 2.1.).

Tablica 2.1: Broj stanovnika općine Punat u karakterističnim godinama

Godina	1857.	1921.	1971.	2001.	2011.
Punat	1.241	2.626	1.390	1.696	1.784
Stara Baška	295	369	161	112	92
OPĆINA PUNAT	1.536	2.995	1.551	1.808	1.973

Izvor: DZS: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Zagreb 2013. te PPUO Punat

Prvo se odnosi na razdoblje od sredine 19. stoljeća do 1920-tih godina kad se prosječni godišnji prirast stanovništva kretao po stopi od 1,05%, pri čemu se broj žitelja općine povećao s 1.536 (stanje 1857. godine) na 2.995 osoba (stanje 1921. godine). Drugo karakteristično razdoblje odnosi se na vrijeme od velike svjetske gospodarske krize 1929/33. do 1970-tih godina, a karakterizira ga kontinuirano iseljavanje i pad broja stanovnika Općine tako da je prema popisu iz 1971. godine na projektnom području živjelo samo 1.551 osoba. Drugim riječima, u tom se razdoblju broj stanovnika općine Punat sveo približno na razinu iz 1857. godine, uz godišnji pad po stopi od 1,3% prosječno godišnje. Treće karakteristično razdoblje odnosi se za vrijeme od 1970-tih do danas, a koje obilježava ponovni postupni rast stanovništva po stopi od oko 0,6% prosječno godišnje.

U spolnoj strukturi stanovništva općine Punat nešto je više muškaraca (50,5%). Što se tiče starosne strukture stanovništva, ona je relativno nepovoljna. Naime, prosječna starost na području općine Punat prema popisu stanovništva iz 2011. godine iznosila je 43,7 godina

za muškarce, odnosno 44,7 godina za žene. To je nešto više od hrvatskog prosjeka (42,7 godina). Istodobno, u starosnoj strukturi znatno je više osoba starijih od 60 godina od osoba u dobi do 19 godina. Udio radno sposobnih osoba (u dobi od 15 – 64 godine) u ukupnom broju stanovnika dostiže 66,3%, što je neznatno bolje od stanja u Primorsko-goranskoj županiji (68,6%), ali i neznatno gore od situacije u Hrvatskoj u cjelini (67,0%). U odnosu na 2001. godinu broj stanovnika povećan je 5,1% i to ponajviše stanovnika starijih od 60 godina (za 14%) i adolescenata za (10%). Indikativno je, međutim, da je u odnosu na 2001. godinu broj djece stare do 6 godina smanjen 18%.

Tablica 2.2: Struktura stanovništva po dobnim skupinama, popis 2011

Spol	Ukupno	0 – 6 godina	0 -19 godina	Radno sposobno stanovništvo (15 – 64 godine)	60 i više godina	Prosječna starost
sv.	1.973	116	364	1.309	564	44,2
m	996	64	184	675	274	43,7
ž	977	52	180	634	290	44,7

Izvor: DZS: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Zagreb 2013.

Konačno, starosna struktura žitelja Stare Baške osjetno je nepovoljnija od one za Punat.

Tablica 2.3: Starosna struktura stanovništva prema popisu iz 2011. godine

Starost	Općina Punat		Punat		Stara Baška	
	Br. osoba	%	Br. osoba	%	Br. osoba	%
0-19	364	18,4	350	18,8	14	12,4
20-59	1.045	53,0	982	52,8	63	55,8
60 i više	564	28,6	528	28,4	36	31,8
UKUPNO	1.973	100,0	1.860	100,0	113	100,0

Izvor: DZS: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Zagreb 2013.

Kvalifikacijska struktura stanovništva općine Punat poprilično je loša. Naime, od ukupno broja radno aktivnog stanovništva, najveći broj osoba ima završenu srednju školu (61,1%), dok ih 17,4% ima visoko obrazovanje, pri čemu njih oko 10,1% sveučilišni studij, a preostalih oko 7,3% stručni studij. Iako je vjerojatno riječ o starijim osobama, zabrinjava činjenica da više od petine radno sposobnog stanovništva Općine ima završenu samo osnovnu školu ili manje od toga.

Tablica 2.4: Kvalifikacijska struktura osoba u radnoj dobi

Stručna sprema	Broj osoba	Struktura u %
Bez škole	9	0,5
Nepotpuna osnovna škola	35	2,0
Osnovna škola	315	18,5
Srednja škola	1.042	61,1
Visoko obrazovanje	296	17,4
Doktorat znanosti	5	0,0
Nepoznato	4	0,0
UKUPNO	1.706	100,0

Izvor: DZS: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Zagreb 2013.

Struktura radno sposobnog stanovništva Općine prema ekonomskoj aktivnosti ukazuje na činjenicu da je 57,1% radnog kontingenta u stalnom radnom odnosu, dok je broj nezaposlenih relativno malen (5,1%). Neovisno o tome, međutim, a ne računajući umirovljenike, učenike i studente, valja istaknuti da je udio ekonomski neaktivnih osoba prilično visok (12,3%).

Tablica 2.5: Žitelji općine Punat stariji od 15 godina prema ekonomskoj aktivnosti

Starost	Ukupno	Zaposleni	Nezaposleni		Ekonomski neaktivni			
			traže prvo zaposlenje	traže ponovno zaposlenje	umirovljenici	osobe koje obavljaju kućanske poslove	učenici ili studenti	ostale neaktivne osobe
15-19	97	7	-	1	-	-	84	5
20-24	106	43	-	9	-	2	46	6
25-29	114	86	2	8	-	5	4	9
30-34	141	104	-	14	1	11	2	9
35-39	122	101	-	7	2	5	-	7
40-44	116	90	-	7	2	9	-	8
45-49	141	114	-	5	6	11	-	5
50-54	145	100	-	11	11	11	-	12
55-59	157	71	-	2	52	14	-	18
60-64	167	32	-	3	118	8	-	6
UKUPNO	1.306	748	2	67	192	76	136	85

Izvor: DZS: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Zagreb 2013.

Usprkos činjenice da veći broj osoba ostvaruje prihode po osnovi nekoliko činitelja, distribucija žitelja općine Punat prema izvorima sredstava za život ukazuje na činjenicu da čak 485 osoba (24,6%) ne ostvaruje nikakve prihode.

Tablica 2.6: Žitelji općine Punat prema glavnim izvorima sredstava za život

Spol	Prihodi od stalnog rada	Prihodi od povremenog rada	Starosna mirovina	Ostale mirovine	Socijalne naknade	Ostali prihodi	Povremena potpora drugih	Bez prihoda
ukupno	669	122	361	195	31	141	47	485
muški	394	77	195	68	10	61	25	205
žene	275	45	166	127	21	80	22	280

Izvor: DZS: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Zagreb 2013.

Konačno, kretanje broja stanovnika u posljednjih dvadesetak godina u odnosu na broj kućanstava ukazuje na smanjivanje veličine obitelji. S druge strane, kretanje broja stanova za stalno i povremeno korištenje upućuje na činjenicu da se određen broj 'vikendaša' postupno pretvara u stalne žitelje općine Punat.

2.3. Stanovanje

Gotovo devedeset posto stanovnika općine Punat živi u kućanstvima do četiri člana. U kućanstvu prosječno živi 2,39 osoba.

Općinski stambeni fond pretežno je vezan uz povremeno/turističko korištenje. Od ukupno 2.547 stanova ukupne površine 187 tisuća m² izgrađenih na području Općine, odnosno 1,3 stana ili 95m² po svakom stanovniku, za odmor i rekreaciju te iznajmljivanje turistima koristi se 1.537 stanova odnosno 60 % ukupnog broja stambenih jedinica i 56% ukupne površine stanova. Stalno je naseljeno 804 stana (32% ukupnog broja stanova), dok je još 197 stanova za stalno stanovanje privremeno nenastanjeno (tablica 2.7.).

Tablica 2.7: Broj stanova prema načinu korištenja

Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje				Stanovi koji se povremeno koriste za odmor i rekreaciju	Stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost	
	ukupno	nastanjeni	privremeno nastanjeni	napušteni		iznajmljivane turistima	ostale djelatnosti
Broj stanova							
2.547	1.005	804	197	4	1.142	397	3
Površina stanova u m ²							
166.857	73.713	61.160	12.271	282	72.630	20.394	120

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Zagreb 2013.

2.4. Infrastruktura

2.4.1. Vodoopskrba

Cijeli otok Krk ima 99%-tnu vodoopskrbnu pokrivenost. Vodoopskrba najvećeg dijela Općine Punat osigurana je dopremom vode iz najveće otočne akumulacije 'Ponikve'. Za potrebe naselja Stara Baška koristi se istoimeno izvorište koje je pušteno u pogon 2010. godine (kapacitet 10 l/s).

Akumulacija 'Ponikve', kapaciteta 200 l/s, formirana je u prirodnoj udolini dužine oko 2 km u kojoj su na jugoistočnom kraju izvori, a na sjeverozapadnom dijelu ponori. Branom dužine 512 m formirana je akumulacija volumena 2.000.000 m³.

Voda se u pravcu Punta transportira tlačnim vodom iz C.P. Ponikve u smjeru P.K. Muraj - Dunat. U nastavku se transport vrši gravitacijskim cjevovodom iz P.K. Muraj u smjeru Dunata te gravitacijskim cjevovodom Dunat - V. Punat.

Za vodoopskrbu općine Punat zaduženo je komunalno poduzeća 'Ponikve' iz Krka.

2.4.2. Odvodnja

Postojeći izgrađeni kanalizacijski sustav općine Punat nalazi se u naselju Punat i opslužuje potrebe stanovništva na najvećem dijelu prostora Općine. Sustav je u dijelu glavnog kolektora projektiran i izveden kao razdjelni sustav, što znači da su njegovom realizacijom obuhvaćene samo sanitarne otpadne vode, ali ne i oborinska odvodnja. Glavni kolektorski dio kanalizacijskog sustava naselja Punat i njegove tri crpne stanice omogućavaju prikupljanje otpadnih voda i njihovo disponiranje podmorskim ispustom van akvatorija Puntarske drage. Valja naglasiti da postojeći sustav uključuje i mehanički uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

Postojeći kanalizacijski sustav osigurava i zbrinjavanje otpadnih voda naselja Lakmartin, Muraj, Kornić i objekata na Sv. Dunatu, ali ne i cijelog naselja Stara Baška gdje se otpadne vode prikupljaju u sabirnim i septičkim jamama.

Za upravljanje i održavanje postojećeg sustava odvodnje zaduženo je komunalno društvo 'Ponikve' iz Krka.

2.4.3. Električna energija

Napajanje potrošača električnom energijom obavlja se preko trafostanice Dunat, jačine 35/10kV. Napajanje trafostanice na razini 35kV izvedeno je nadzemnim vodom, bez mogućnosti rezervnog napajanja.

Područje naselja Punat napaja se preko dva 10/(20)kV podzemna kabela, preko kojih je osigurana potpuna rezerva u napajanju. Preostala 10 kV mreža izvedena je također podzemnim 20kV kabelima, presjeka 95 i 150mm². Napajanje za trafostanicu Košljun (10/0,4kV) izvedeno je 10kV kabelom, a za trafostanicu Konobe nadzemnim 10(20)kV vodom. Kabeli su najvećim dijelom položeni unutar javnih površina naselja.

Područje naselja Stara Baška napaja se preko trafostanice Stara Baška (građevinsko područje naselja) i Stara Baška 2 (građevinsko područje turističke namjene-kamp), obje 10(20)/0,4kV, a koje se napajaju preko 20kV – nog kabelskog voda. Rezervno napajanje područja Stare Baške osigurano je 20kV zračnim vodom kojeg je potrebno rekonstruirati ili zamijeniti podzemnim.

Iako postojeći kapaciteti zadovoljavaju potrebe, valja imati na umu činjenicu da općina Punat razmatra mogućnost postavljanja solarnih/fotonaponskih kolektora i vjetroelektrana (područje iznad Stare Baške). Osim što bi eventualna izgradnja ovih sustava dodatno popravila ionako dobru elektroenergetsku situaciju u Općini, riječ je o projektu koji bi odražavao i pojačanu ekološku orijentaciju/svijest njenih žitelja.

2.4.4. Telekomunikacije

Javni telekomunikacijski sustav na području općine Punat u cijelosti je integriran u sustav magistralne mreže Hrvatskih telekomunikacija (HT-a) koji karakterizira intenzivna izgradnja na lokalnoj, pristupnoj razini telekomunikacijske mreže. Postojeća pristupna infrastruktura gradi se u pravilu kao podzemna telekomunikacijska mreža te je prvenstveno i inicijalno namijenjena zadovoljenju potreba za osnovnom telefonskom uslugom, po svojim krajnjim mogućnostima u pravilu nadilazi potrebe same te usluge i otvara prostor za daljnje i višenamjensko korištenje.

Pristupna telekomunikacijska mreža Na području Općine Punat, a s obzirom na udaljenost između naselja te gustoća postojećih TT korisnika (stambenih objekata) unutar naselja, instalirane su dvije lokalne telefonske centrale, odnosno dislocirani digitalni pretplatnički stup (UPS), a povezani su na višu prometnu razinu tj. pripadaju automatskoj digitalnoj centrali u Krku.

2.4.5. Zbrinjavanje otpada

Kruti otpad kao i fekalni otpad iz septičkih jama na području općine Punat zbrinjava se na deponiju 'Treskavac', na udaljenosti od oko 4,0 km od naselja Punat u smjeru sjeveroistoka. Na odlagalištu se godišnje odloži cca 14.000 t otpada, od čega se oko 1.500 t odnosi na općinu Punat. Zbrinjavanje otpada obavlja komunalno poduzeće 'Ponikve'.

Cijeli otok Krk pa tako i općine Punat karakterizira odvojeno skupljanje komunalnog otpada¹. Kod uličnog prikupljanja otpada formirani su posebni eko-otoci s kontejnerima za sortiranje različitih vrsta krutog otpada, pri čemu se razlikuju biootpad, papir, metal, plastika i staklo, te ostali otpad koji ne spada u prethodne kategorije. Za potrebe odlaganje glomaznog otpada potrebno je kontaktirati ovlašteno poduzeće koje dostavlja poseban kontejner na kućnu adresu.

Odlaganje opasnog otpada u općini Punat vrši se na posebnom sabirnom mjestu (POSAM) smještenom uz uređaj za javnu odvodnju. Njegov prijevoz do deponija 'Treskavac' obavljaju ovlašteni koncesionari. Zbrinjavanje otpadnog motornog ulja u lukama i lučicama organizirano je u Marini 'Punat' (za potrebe Marine) i u luci Punat, na obali kod istezališta.

Za održavanje i čišćenje svih javnih i dijela zelenih površina na području općine Punat zaduženo je lokalno komunalno poduzeće "Črnika" d.o.o.

¹ Dostignuta razina odvajanja otpada prije odlaganja dostiže 45%, što je najviše u RH.

2.5. Prirodne i kulturne atrakcije

Prirodni resursi i od čovjeka stvorene atrakcije, uz ljudski potencijal, osnova su društveno-gospodarskog probitka bilo koje administrativno-teritorijalne cjeline, pa tako i općine Punat. Samim tim, riječ je o temeljnoj 'sirovini' koju valja primjereno valorizirati, sustavno štiti i postupno unapređivati, vodeći se, pritom, kriterijima razvojne održivosti.

Za identifikaciju i evidenciju raspoložive resursno-atraksijske osnove općine Punat korišteni su brojni i raznovrsni izvori, od prostornih planova, službenih pregleda zaštićenih dijelova prirodne i kulturne baštine do zavičajnih pisanih materijala, obilaska i razgovora sa stručnjacima.

Turistička resursno-atraksijska osnova općine Punat i njezina obilježja opisuju se u nastavku prema sljedećim karakterističnim područjima:

- prirodna baština
- kulturno-povijesna baština
- sportsko-rekreacijske mogućnosti/sadržaji

Tablica 2.8: Prirodna baština općine Punat

Prirodna baština
Zaštićena prirodna baština
Otok Galun (hidroarheološka baština-lokalitet) – riječ je o nenaseljenom otočiću, površine 0,06 km ² , smještenom oko 3 kilometara od naselja Stara Baška. Dužina obalne crte iznosi 1,28 km. Obale su niske, ali kamenite i nepristupačne osim malenog mula. Na sjevernoj strani otočića je hrid, a s jugoistočne plićina. Vegetaciju na otoku čini samo nisko raslinje. Na Galunu obitava velika kolonija galebova.
Geološke značajke prostora
Puntarska draga – riječ je o velikoj i plitkoj uvali u dubini Krčkog zaljeva izduljenog ovalnog oblika (sjever - jug) najveće dužine oko 3 km, i najveće širine oko 2 km, koja je s otvorenim morem povezana uskim morskim kanalom (Buka) širokim oko 150-200 m. Draga je vjerojatno nastala potapanjem krške uvale.
Uvale nastale djelomičnim potapanjem jednostavnih bujičnih jaruga, odnosno druge uvale nastale spajanjem nekoliko krakova bujičnih jaruga ili urušavanjem obale pa su njihove strane strme i djelomično stjenovite.
Plaže - Punat i Stara Baška poznati su po lijepim plažama koje se nalaze kako u neposrednoj blizini naselja, tako i onih u sastavu kampova, ali i onih do kojih se može doći samo brodicama.
Špilje - cijelo područje općine Punat obiluje zanimljivim speleološkim objektima, kako u moru (npr. uvala Pod vodu), tako i na kopnu (npr. Vela Škulja). Špilje karakterizira, između ostalog, i endemična i reliktna podzemna fauna.
Hrid Biškupići – riječ je o malenom otočiću strmih stjenovitih padina u blizini same obale. Vrh otočića oživljuje krčljivo stablo hrasta crnike.
Biljni svijet

Otok Krk je floristički najbogatiji Kvarnerski otok s oko 1.500 biljnih vrsta, a ta brojka premašuje sveukupan broj vrsta biljaka nekih europskih država. Otok Krk poznat je i po sedam endemičnih biljaka.

Kamenjari i pašnjaci - najvažnije zajednice vegetacije kamenjara su pašnjak ljekovite kadulje i kovilja (*Stipo-Salviaetum officinalis*), posebno na buri izloženim površinama, te pašnjak vlasulje i smilice (*Kolerio-Festucetum illyrica*) na nešto zaštićenijim položajima s očuvanijim tlom.

Fragmenti zimzelene šume hrasta crnike s crnim jasenom uz mjestimične kulture bora (*Orno-Quercetum Ilicis*) mogu se naći na jugozapadnom dijelu ulaza u Puntarsku dragu. Mjestimično se tu može naći i na guštike brnistre i pustopašine smilja i ljepljivog bušince (*Helichryso-Inuletum Viscoze*) te crni i alepski bor.

Poljoprivredne površine i maslinici karakteristični su za istočnu stranu Puntarske drage. Iznad njih se nalaze i male površine hrasta medunca, bijelog graba i smrdljike (*Pistacia Terebintus*). Iznad toga područja protežu se vinogradi te dalje kamenjarski pašnjaci

Obradive površine se sastoje od bezbrojnih malih parcela ograđenih suhozidima. Iako su danas dosta napuštene, takve poljoprivredne površine (maslinici) daju glavni pečat krajoliku kao i poljoprivredne površine na flišu - Sus i Dokolovo.

Životinjski svijet

Endemični kralješnjaci – budući da je prema paleontološkim nalazima na cijelom području PGŽ bilo pribježište flore i faune za zadnjeg ledenog doba, cijeli je ovaj prostor poznat po velikom broju endemičnih vrsta. U tom smislu, otok Krk ima pet endemičnih kralješnjaka.

Ptice - na području općine Punat gnijezdi se velik broj ptica, a u cilju očuvanja gnjezdilišta jedinstvene populacije bjeloglavih supova ustanovljeno je više ornitoloških rezervata, od kojih je jedan na istočnoj obali otoka Krka.

30 autohtonih vrsta vodozemaca i gmazova – po broju tih vrsta životinjskih skupina, Krk je otok je s najvećim njihovim brojem u Sredozemlju.

Bogata morska fauna - na ovom području može se susresti dobrog dupina (*Tursiops truncatus*), malog dupina (*Delphinus delphis*), morske kornjače - glavatu i golemu želvu (*Caretta caretta* i *Chelonia mydas*), te sredozemnu medvjedicu (*Monachus monachus*).

Sitni sisavci - najznačajniji su: jež (*Erinaceus concolor*), patuljasta rovka (*Suncus etruscus*) i poljska rovka (*Crocidura leucodon*). Pet je vrsta netopira: mali topir (*Rhinolophus hipposideros*), vrlo rijetka i ugrožena vrsta, oštrouhi šišmiš (*Myotis blythi*), patuljasti netopir (*Pipistrellus pipistrellus*), bjelorubi netopir (*Pipistrellus kuhli*) i dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersi*). Važno je prisustvo i devet vrsta glodavaca, od kojih se posebno ističu vjeverica (*Sciurus vulgaris*), sivi puh (*Glis glis*), vrtni puh (*Eliomys quercinus*), ali i poljski zec (*Lepus capensis*)

Krupnija divljač – osim velike populacija kuna bjelica (*Martes foina*), za ovaj su prostor karakteristični i lisica (*Vulpes vulpes*), srna (*Capreolus capreolus*) koja ne živi na drugim kvarnerskim otocima, a brojnost je njezine populacije u porastu, jelen lopatar (*Dama dama*), divlja svinja (*Sus scrofa*), a od početka 1990-tih mrki medvjed (*Ursus arctos*).

Planirana zaštita prirodne baštine

Baščanska draga/Vela Rika, Zarok kod Baške, lokva Bag iznad Baške – riječ je o prostoru kojeg karakteriziraju visoke vrijednosti flore i faune na visoravni od Velog Vrha do Velog Hlama, prirodni vodotok Vele Rike od izvorišta do mjesta Baška Draga (najveći vodotok na hrvatskim otocima), stijene oko Baščanske Drage kao nekadašnjeg i potencijalnog gnjezdišta ugroženih ptica grabljivica, ali i stijene južno od Stare Baške, lokva Bag, špilja kod rta Škuljica, podmorske špilje u uvali Rupe, te pješčani lokalitet Zarok. Valja naglasiti da se 27,3% od 4.744ha ukupne površine ovog prostora nalazi na području općine Punat, dok ostatak pripada općini Baška.

Obalno područje od rta Negrit do Stare Baške predloženo je za zaštitu u kategoriji zaštićenog krajolika ponajviše uslijed činjenice da se na cijelom tom potezu jedna za drugom nižu vrlo slikovite morske uvale od kojih se pojedine odlikuju svojom posebnom geomorfologijom, a druge lijepim šljunčanim žalima. Većina tih uvala se prema kopnu nastavlja u slikovite bujične jaruge, tako da je priobalni reljef dosta razgiban.

Tablica 2.9: Kulturno povijesna baština općine Punat

Kulturno-povijesna baština
<p style="text-align: center;">Zaštićena nepokretna kulturna dobra</p>
<p>Franjevački samostan Košljun² - svega 750 metara od Punta nalazi se otočić Košljun. poznat po franjevačkom samostanu, spomeniku nulte kategorije, u kojem su redovnici stoljećima skupljali i sačuvali mnoge vrijedne predmete. U sklopu samostana se nalazi muzej s etnografskom zbirkom koja sadrži mnogobrojne predmete krčkih ribara i seljaka te narodne nošnje s cijelog otoka Krka. Samostan posjeduje i bogatu zoološku zbirku te bogatu knjižnicu s oko 30.000 knjiga. Među njima je i Ptolomejev atlas tiskan u Veneciji 1511.godine (jedan od ukupno tri sačuvana). Na otoku se nalaze i dvije crkve – Navještenja Marijina i sv. Bernardina.</p> <p>Naselje Punat – naselje je zaštićeno kao ruralna graditeljska cjelina koja se razvijala posebno pod utjecajem brodogradnje i drugih gospodarskih djelatnosti tijekom 19. stoljeća.</p> <p>Galerija Toš (povijesna građevina – etnološka baština) – riječ je u multifunkcionalnom prostoru koji se najviše koristi kao galerijski i/ili izložbeni prostor, odnosno kao prostor za organizaciju manjih kulturno-umjetničkih manifestacija.</p>
<p style="text-align: center;">Nezaštićene, a vrijedne pojedinačne građevine i kompleksi</p>
<p>Crkvica Sv. Dunata³ - uz crkve u Ninu i Zadru, jedna je od najznačajnijih spomenika starohrvatske arhitekture sazidana u bizantskom stilu. Prema nekim izvorima, crkvica je izgrađena još u 9. stoljeću. Međutim, na informativnoj ploči uz crkvicu stoji kako je napravljena tek u 12. stoljeću. Građena je u obliku trikore sa kupolom, tj. križnog tlocrta, obložena klesanim kamenom u obliku malih kvadrata Današnji izgled nedvojbeno se</p>

² Iako administrativno ne pripada općini Punat, njegova blizina i činjenica da je naselje Punat ishodišna točka za njegovu posjetu, čine dovoljno jake razloge da se otočić Košljun i njegove znamenitosti tretiraju kao dio resursno-atraksijske osnove Općine.

³ Iako se i ona administrativno nalazi na području grada Krka, njena blizina naselju Punat predstavlja dovoljan razlog za njeno uvrštavanje u resursno-atraksijsku osnovu općine Punat.

bitno razlikuje od nekadašnjeg. Izvana je bila obložena klesanim kamenom, a što se danas vidi još samo pri dnu. Vjerojatno je iznutra bila ukrašena mozaicima ili freskama.

Nalazi crkvice Sv. Petra - pedesetak metara sjeveroistočno od začelja zgrade hotela-restorana Kanajt nalaze se ruševni ostaci i temelji kasnoantičkog sklopa zgrada, uz čiji je južni rub u 6. stoljeću prigradna ranokršćanska crkva. Na položaju porušene prostrane crkve podignuta je u ranom srednjem vijeku dvoapsidalna jednobrodna crkva, porušena vjerojatno u 12. stoljeću. U središtu lađe ovih prethodnih građevina potom je izgrađena mala jednobrodna kapela kasnoromaničkog tipa, napuštena i porušena prigodom izgradnje i proširenja biskupijskog ladanjskog objekta a kasnije i ljetnikovca u 16. i 17. stoljeću.

Kapela Sv. Jurja na Maloj Krasi – arheološka istraživanja i dijelom obavljene rekonstrukcijski zahvati otkrili su starije slojeve ovog kompleksa, začetog u kasnoj antici, kao malog seoskog gospodarstva s kršćanskim grobljem iz 6. stoljeća. Jugoistočni dio građevine preoblikovan je početkom 9. stoljeća u crkvicu opremljenu kamenim namještajem s pleternom ornamentikom, koja je ubrzo porušena, te iznova izgrađena u 13. ili početkom 14. stoljeća. Dijelovi lokaliteta su obnovljeni i konzervirani u obliku malog arheološkog parka. Od crkve danas se mogu vidjeti samo ostaci, četiri visoke zidine i apsida.

Crkvice Sv. Jeronima - na hridinastoj zaravni između uvala Zala i Surbova nalaze se izdaleka vidljivi ostaci djelomično sanirane crkvice Sv. Jeronima. Crkva je zidana u prijelaznom romaničko-gotičkom slogu, a položena je povrh i u blizini ruševina nekog antičkog objekta neutvrđene namjene. Jedna od prostorija tog antičkog kompleksa bila je u funkciji vodospreme.

Crkva Sv. Trojstva - župna je crkva od 1853. godine. Crkva je dva puta proširivana, a drugi put dodane su joj dvije lađe i kupola. Glavni oltar jedan je od najljepših baroknih oltara u Kvarnerskom primorju kojeg je izradio Paulus Riedl, skulptor, drvorezbar i pavlinski redovnik. Uz sjeverni zid crkve nalazi se vrijedna skulptura s prikazom Bogorodice sa Sv. Anom i malim Isusom, djelo tirolskih rezbara iz 16. stoljeća.

Crkva Sv. Nikole na Buki - sagrađena je 1911. godine. Sv. Nikola zaštitnik je pomoraca, pa su tako i puntarski pomorci htjeli izgraditi crkvu Sv. Nikole, biskupa i svog zaštitnika.

Iskopine vojnog kompleksa na lokaciji Mir iznad uvale Surbova u Staroj Baški..

Arheološki lokaliteti

Crkvišća (Kanajt) - u zapuštenom masliniku i šikari dvjesto metara sjeverno od hotela Kanajt nalaze se tragovi pravokutnog srednjovjekovnog gospodarskog objekta iz 15/16 stoljeća, podignutog u blizini ruševina nekog većeg antičkog ladanjskog i gospodarskog sklopa, čiji se zidovi kriju pod gomilama kamenja u terasama, prepunih ulomaka antičkog morta, opeka i keramike.

Špilja "Vela Škulja" - u južnom boku klanca povrh centra Punta i obilaznice nalazi se malena i teško uočljiva špilja zvana "Vela škulja", koja je u opoziciji nasuprotno položenom pripečku "Mala škulja". Probno sondiranje ulaznog tijesnog koridora dalo je naslutiti tragove vatrišta prapovijesnih lovaca i nomada, vjerojatno iz razdoblja mezolitika, no to bi trebala potvrditi sondiranja unutrašnje male prostorije i pretprostora.

Pavula - u blizini trase zaobilaznice iznad kampa "Maslinik", u predjelu Pavula uz rub ceste se u dužini od dvadesetak metara uočavaju razlomljeni blokovi stijena i tamne humozne zemlje pomiješane s ulomcima prapovijesne (željeznodobne) i ranorimske keramike.

Poduniž - nedaleko središta Punta, povrh zaobilaznice, stotinjak metara južnije od Pavule ispod obiteljske kuće i okolnog zemljišta zasađenog maslinama postojala je drevna crkva Sv. Dionizija (Duniža). Iako je ovaj ranosrednjovjekovni spomenik odavna razoren, u okolnim vrtovima mogu se očekivati temelji dijela crkve i okolnih kuća, dijelova jednog od naselja na mjestu današnjeg Punta. Antički i kasnoantički ulomci keramike i opeka rasuti po gromačama jedinom su svjedokom velike starosti ovog naselja, uz koje je u bizantsko doba bila podignuta kapela s neobičnim naslovnikom.

Batovo - naziv potječe od "Abatovo" - opatovo". Riječ je o području uz rub kupališta na Buki koje čini plodna površina oranica i vinograda, dijelom danas zapuštenih, a dijelom urbaniziranih čestica koje je nekad bilo u vlasništvu benediktinske opatije na Košljunu, između 11. i 15. stoljeća. Nikad točno ubicirani položaji slučajnih nalaza antičke skulpture, dijelova arhitekture i podnih mozaika..

Sv. Andrija - uz obalu u "Borićima", nekoliko stotina metara sjeverno, do izgradnje tvornice tjestenine postojala je veoma stara crkva Sv. Andrije iz koje potječu dva mramorna ranokršćanska kapitela.

Kandija (Požarina) - nekoliko stotina metara istočno od Rta pod Stražicu (Punta de Bij) nalazi se ruševina kuće nepoznate starosti i namjene, koju mještani nazivaju "Kandija". Vjerojatno se radi o kući u kojoj je boravila mletačka vojna posada, koja je nadzirala ulaz u Buku i more ispred Krka zbog opasnih zalijetanja senjskih uskoka. U blizini ove kuće nalaze se dva zdenca, od kojih jedan još sadrži vodu. Nešto južnije od Kandije nalazi se velika kružna kamena gomila - tumulus, koji je prigodom čišćenja kamenjara u zadnjim stoljećima proširen i povišen. Riječ je o prapovijesnoj gomili, na kojoj su u srednjem vijeku Puntari palili signalne vatre, otuda ime gomile "Požarina".

Kaslirić - između Punta i Stare Baške, južnije od prometnice koja spaja ova naselja, na maloj uzvisini nalaze se tragovi manje prapovijesne gradine, zvane "Kaslirić" koja je opasana koncentričnim prstenastim bedemima.

Kaslir - kilometar jugoistočno od Kaslirića nalazi se dominantna krševita uzvisina čiji je vrh okružen prostranom gradinom trapezastog tlocrta s unutrašnjim kružnim proplankom. Na obroncima i po okolnim golim visoravnima nalaze se brojni tumuli, prapovijesne nadgrobne gomile. Probna iskopavanja na Kasliru dala su arheološke tragove naseobine iz razdoblja razvijenog i kasnog brončanog doba, odnosno drugog tisućljeća prije Krista.

Polje Sus - u prošlosti se ovdje otkrio znatan broj predmeta iz rimskog doba, no danas se tek naslućuju usitnjeni komadići antičke keramike i opeka po gromačama. S položaja "Kapitul" izdvaja se nalaz dječjeg sarkofaga s bogatim zlatnim kompletom nakita (danas u Beču), koji je pripadao grobu neke bogate djevojčice iz 3. stoljeća.

Mica - na vrhu krševitog brijega iznad polja Sus, nasuprot Kasliru, nalazi se prapovijesna gomila zvana "Mica". Danas se vide tek ostaci jedne kružne utvrde malog opsega, u funkciji nadzora šireg područja puntarskih krasa.

Sv. Barbara - u hrastovom drmuniću "Brestaki", na grebenu između polja Sus i pašnjaka Dokulovo nalaze se skromni tragovi srednjovjekovne crkvice Sv. Barbare. Danas se vide tek dijelovi bočnog zida i polukružno opisanog začelja, dok je pročelje porušeno. Koso položeni kontrafori prizidi svjedoče o naknadnim sanacijama zgrade. Debljina zida i tragovi pravokutnih pilastara koji su nosili pojasnicu posred bačvastog svoda ukazuju na ranoromanički stil gradnje, a povijesna svjedočanstva kazuju da su vlasnice kapele i okolnog posjeda bile krčke benediktinke.

Valmor - južnije od trase ceste Punat - Stara Baška, na malom uzvišenju nalazi se prapovijesna kružna gradnja, možda ne samo gomila već i neka utvrda. Uz južni i istočni rub Dokulova nalaze se po kamenjaru više kamenih nadgrobnih humaka.

Sv. Nikola na Negritu - nekoliko metara pozadi svjetionika na rtu "Tranjevo", na krševitoj zaravni podno glavice "Negrit" nalaze se ruševine srednjovjekovne kapele Sv. Nikole. Prije nekoliko godina u sklopu dijela začelnog polukružno opisanog zida pronađeni su uzidani ulomci pilastra i pluteja predromaničke oltarne pregrade, demontirane prigodom gradnje ove kapele iz neke mnogo starije crkve koja se nije nalazila na ovom mjestu.

Stražarnica iznad hridine "Biškupići" - na stijeni između uvala Majta i Lisićak zvanog "Biškupići", nalaze se tragovi male pravokutne stražarske kule. Uokolo rasuti ulomci ranobizantske keramike, te komadići grčkog mramora upućuju na zaključak da je stražarska postaja ovdje izgrađena u 6. stoljeću, odnosno u razdoblju vladavine cara Justinijana.

Polje Dokulovo - povrh jugoistočnog kraja polja Dokulovo i ceste za Staru Bašku vide se ruševine kršne prstenaste utvrde, odnosno prapovijesni bedem koji okružuje središnju golemu kamenu humku. Uokolo leže tragovi prapovijesne keramike i crne zemlje, pa se čini da se tu nalazilo neko prapovijesno svetište s grobovima tadašnjih moćnika.

Kod križa - na ulazu u Staru Bašku, nedaleko autobusnog okretišta u drazi povrh kampa "Škrila", cesta je presjekla i dijelom uništila ostatke jednog antičkog kompleksa. Njegovi zidovi visine do jednog metra još se naziru podno gromača uz put i podno spomen križa.

Kapela "Na kraj mira" - povrh uvale Petehova, uz koju postoje tragovi kasnoantičkih i srednjovjekovnih kuća, nalazi se ruševni trag jedne kasnoantičke memorijalne kapele nepoznatog titulara. Po načinu gradnje i rasutom arheološkom materijalu može se zaključiti da je kapela podignuta u ranobizantskom razdoblju. Sondažna istraživanja ustanovila su tragove jednog šireg kompleksa ranokršćanske crkve i pomoćnih objekata, podignutih možda uz neku pustinjačku opatiju.

Va selu - u blizini Punta, nedaleko groblja "Blaževo", u napuštenoj oranici Boška Kopića prije više godina otkriveni su tragovi antičke vodospreme. Slabi tragovi antičkih opeka svjedoče o postojanju skromnih kuća iz rimskog doba, a i tradicija ovaj pust predjel naziva "selom". Nešto niže, uz raskrižje Starobašćanske ceste i puta za groblje (na "Peščivici") prije više desetljeća slučajno je otkriven prapovijesni - liburnski grob, pokriven kamenim pločama.

Dvorište kuće obitelji Paladin - uz starobašćansku cestu, nasuprot kompleksa turističkog naselja, otkopani su tragovi malog kasnoantičkog groblja, devastiranog izgradnjom kuća

i poljoprivrednim kulturama. Grobovi, dijelom žarni, a dijelom kosturni, pripadali su siromašnom stanovništvu područja Punta iz 4. i 5. stoljeća.

Autokamp "Konobe" - nekoliko metara od obale mora otkriven je trag malog četvrtastog groba omeđenog lomljenim tegulama, namijenjen urni, no umjesto urne pronađeno je nekoliko željeznih korodiranih čavala i sitne ulomke keramičke čaše, pa se stječe dojam da je ovdje riječ o kenotafu (simboličnom grobu za nestalog pokojnika, stradalog na moru).

Uvala Konobe - uz južni rub uvale Konobe nalaze se gromače i gomile kamenja po kojima ima rasutih ulomaka morta, klesanog kamena i ulomka antičkog i srednjovjekovnog crijepa. Podno samog žala ima istovjetnih ulomaka rimskodobne keramike. U ovoj uvali (toponim svjedoči o malim kućicama iz rimskog doba - "canabae") postojala je drevna crkva Sv. Justine, čiji su ostaci porušeni pri gradnji autokampa pred više desetljeća

Kultura života i rada

Krčke gromače i suhozidi karakteristični su za cijeli otok Krk, uključujući i općinu Punat. Tradicija suhozida, stari prapovijesni način gradnje kamenog zida bez veziva, nije interpretirana za posjetitelje.

Gastronomija se i danas se bazira, prije svega, na stoljetnoj tradiciji maslinarstva, ribarstva i ovčarstva. Svježa riba, škampi i drugi rakovi te školjke i danas su nezamjenjivi u domaćoj kuhinji, kao i mnoge vrste priloga od povrća. Blagdanski objed gotovo uvijek će uključiti i jela od domaćeg tijesta (šurlice, makaruni, njoki) s različitim umacima. Posebno je cijenjena krčka janjetina, domaći ovčji sir i pršut. Uz domaće maslinovo ulje i vinski ocat, u pripremi jela uglavnom prevladavaju začini i dodaci koji se mogu naći na otoku, kao lovorov list, ružmarin, češnjak, mladi luk, sol, peršin, rajčica, maslina, mrkve.

Udruge – na području općine Punat aktivne su brojne udruge od interesa za očuvanje lokalne gospodarske tradicije. To su, ponajprije, udruga brodarka „Punat“, udruga maslinara „Naška“, udruga pčelara "Kadulja" te udruga ovčara „Orlovica“ (Stara Baška).

Kulturne institucije

Galerija Toš – višenamjenski prostor u kojem se održavaju izložbe, kulturno-zabavne manifestacije/programi, edukativne radionice i sl.

Narodni dom – višenamjenski prostor u kojem se održavaju izložbe, kulturno-zabavne manifestacije/programi, edukativne radionice i sl.

KUD Punat - utemeljeno 1973. godine, djeluje u tri sekcije: folklorna, tamburaški orkestar i muška klapa. Repertoar folklorne grupe čine plesovi iz svih krajeva Hrvatske s posebnim naglaskom na plesovima otoka Krka. U više od 40 godina postojanja članovi KUD Punat sudjelovali su na mnogim festivalima širom Hrvatske i svijeta: u Austriji, Cipru, Grčkoj, Italiji, Njemačkoj, Portugalu, Sloveniji, Švedskoj, Turskoj, Južnoj Koreji, Brazilu, Meksiku, Peruu.

Tradicionalne manifestacije

Puntarske noći – tradicionalna višednevna manifestacija u sklopu koje se prezentiraju domaći proizvodi i hrana te održavaju brojne manifestacije (festival folklor i klapa, art škola brodogradnje i sl.)

Večeri folklor – svake godine se, uz nastup KUD Punat i gostiju, tradicionalno se održava nekoliko večeri folklor, ravnomjerno raspoređenih tijekom sezone.

<p>Fešta od šurlica – prezentacija i degustacija šurlica na puntarskoj rivi.</p> <p>Koncerti ozbiljne glazbe – svake se godine, osobito na Košljunu, održi nekoliko prigodnih koncerata klasične/sakralne glazbe.</p> <p>Ribarski dani – bogat zabavni program uz bogatu ugostiteljsku ponudu na obali i u restoranima Punta.</p> <p>Dan pobjede i domovniske zahvalnosti – proslava na obali uz kulturno-zabavni program i bogatu ugostiteljsku ponudu International dance show -</p> <p>Večer klapske pjesme – u Narodnom domu, ali i na obali uz nastupe većeg broja muških i ženskih klapa</p> <p>Jesen u Puntu – riječ je o tradicionalnoj manifestaciji koja je posvećena uređivanju i obilježavanju pješačkih staza</p> <p>Dani maslina – tradicionalna manifestacija koju organiziraju općina Punat i Turistička zajednica općine Punat. Uz prodajne izložbe maslinovog ulja te autohtonih proizvoda otoka Krka, organizirane su radionice kušanja maslinovog ulja, zabavni i gastronomski program. Za grupe gostiju organizirana je berba maslina do 31. listopada. Gosti nakon berbe maslina sudjeluju i u njihovoj preradi, a u program je uključena i video prezentacija te neizbježna degustacija ulja i jela u kojima se ona koriste.</p> <p>Andrinja – dan Župe i općine Punat održava se tradicionalno u Narodnom domu uz prigodan kulturno-umjetnički program i razne manifestacije za djecu.</p> <p>Božićno – novogodišnji koncert</p>

Tablica 2.10: Sportsko-rekreacijske mogućnosti i/ili sadržaji općine Punat

Sportsko-rekreacijski sadržaji
<p style="text-align: center;">Staze i šetnice</p> <p>Pješačke staze - pješacima-rekreativcima nude se u starini utrte, a danas dobro obilježene pastirske staze i šetnice uz more. Iz Punta se uspinju staze do najviših vrhova otoka Krka: Velog vrha (541 m), Brestovice (558 m), Obzove (568 m), Zminja (537 m) i Velog hlama (482 m). Staze su srednje i teže zahtjevne zbog uspona, poglavito onih u Staroj Baški. Na polazištima su postavljene ploče s obavijestima o smjeru i vremenu hoda. Staze su dobro označene u bojama (crveno-bijelo, plavo-bijelo, zeleno-bijelo) a oznake postavljene svakih 20 do 50 m. Na većem kamenju na raskrižjima upisani su smjerovi.</p> <p>Šetnice - Puntarske šetnice protežu se na dio od Prgona do Kanajta, a dobro je cestom nastaviti i dalje, do starohrvatske crkvice sv. Dunata i od središta Punta preko rta Debilj do kampa Konobe.</p> <p>Biciklističke staze – sve šetnice mogu se koristiti i kao biciklističke staze.</p>
<p style="text-align: center;">Sportske manifestacije</p> <p>Croatia Cup – tradicionalna međunarodna jedriličarska regata koju organizira Marina "Punat" .</p> <p>Kup Košljun – regata za klasu Optimist</p> <p>Biciklijada (osvoji crni biser) u organizaciji BBK otok Krk I TZO Punat</p>

Anastasijino šahovsko ljetno – ljetna škola šaha u Narodnom domu
Sportska društva
<p>Jaht klub Punat – jedriličarski klub s organiziranom školom jedrenja</p> <p>Športsko ribolovno društvo "Arbun" – okuplja oko 270 članova,</p> <p>Športsko društvo borilačkih vještina „Punat“ – okuplja oko 35 članova,</p> <p>Klub podvodnih aktivnosti “Punat“,</p> <p>Streljački klub „Bodulka“ – okuplja oko 15 članova</p> <p>Lovačko društvo "Jastreb"</p> <p>Malonogometni klub „Punat“</p>
Sportske sadržaji i/ili objekti
<p>Surfing - Puntarska draga je omiljena i jedna od najsigurnijih destinacija za surfere.</p> <p>Ronilački centri (Octopussy, Magic Dive Taucher Treff, Euro Divers Croatia, Hang Loose Diving) organiziraju ronjenje i/ili škole ronjenja. Najpoznatije lokacije na koje se ronjoci vođu su: Mali Plavnik, Selzine, Lorelei, Big Cave & Deep Cave, Indijančeva stijena, Plavnik Caves, Kormati, Topovi s Plavnika, "Pelastyes", Blue Malin Cave, Ratkova litica, Tunel na Prviću i Kamin na Cresu, Plavnik Plato, Kameni vrt, Plić Tenki.</p> <p>Sportska ponuda na plažama nudi se u različitim oblicima na većini plaža, najčešće uključujući skijanje na vodi uz pomoć sajle i uz vuču gliserom, padobran, jedrenje, surfanje, acquagun, odbojka na pijesku. Mogu se iznajmiti razna plovila i vozila, od pedalina, čamaca, skutera na moru do regatnih jedrilica, bicikala, skutera i quadova.</p> <p>Dnevni/noćni ribolov</p> <p>Pješačenje/trekking/cikloturizam - obilazak obližnjih uzvisina po označenim pješačkim i biciklističkim stazama,</p> <p>Automatska streljana</p> <p>Igrališta za tenis (hotel Kanajt i FKK Konobe), mali nogomet, rukomet, košarku, stolni tenis i mini-golf.</p>

Analiza resursno-atraktivne osnove općine Punat ukazala je na:

- krajobraznu slikovitost koja ponajprije proizlazi iz 'fotogeničnosti' i ambijentalnosti Puntarske drage i otočića Košljuna. Tome valja dodati i privlačnost čistog i bistrog mora, brojnih pitoreskkih uvala i šljunčanih plaža do kojih se može samo morskim putem, strmih padina s kojih se pruža prekrasan pogled kao i interesantne geološke formacije;
- Izuzetno vrijednu, a još uvijek nedovoljno valoriziranu kulturno-povijesnu baštinu, prvenstveno starohrvatske sakralne gradnje, ali i arheološke artefakte od prapovijesti, preko antičkih vremena do novijeg doba.

- Brojne mogućnosti tržišne valorizacije tzv. kulture života i rada na ovim prostorima, a što se posebno ogleda u tradicijskoj drvenoj brodogradnji, maslinarstvu, ribarstvu, vinogradarstvu, stočarstvu (ovčarstvu) kao i autohtonosti lokalne gastronomije.

Ipak, svi ovi resursi, osim maritimnih značajki i turističkog potencijala Puntarske drage te kulturnih sadržaja na otočiću Košljun još uvijek nisu u potpunosti tržišno valorizirani, a samim tim niti iskorišteni u gospodarske svrhe na najbolji način.

2.6. Odrednice razvoja općine Punat u relevantnim strateškim dokumentima

Osim prostornog plana uređenja općine Punat kojim se definiraju ključne smjernice dugoročno održivog upravljanja i korištenja cjelokupnog raspoloživog prostora Općine, strategija razvoja cijelog ovog prostora morala bi voditi računa i o zaključcima i/ili razvojnim usmjerenjima definiranim u sljedeća dva strateška dokumenta:

- ROP PGŽ, 2008. – 2013.
- Strategiji razvoja PGŽ, 2011.- 2013.

2.6.1. Regionalni operativni program PGŽ, 2008. – 2013.

Vodeći računa o svim bitnim činiteljima društveno-ekonomskog razvoja i dosadašnjem stupnju razvoja PGŽ, riječ je o dokumentu čija se svrha pripremiti cijeli niz konkretnih razvojnih projekata u cilju što ravnomjernijeg regionalnog razvoja svih dijelova Županije a koji mogu biti financirani ne samo iz županijskog proračuna, već i iz proračuna RH, pretpristupnih, strukturnih i/ili kohezijskih fondova EU, odnosno bilateralnih i multilateralnih donacija. U tom smislu, ROP polazi od detaljne analize svih bitnih značajki dosadašnjeg društveno-ekonomskog razvoja PGŽ te na toj osnovi donosi analizu jakosti, slabosti, prilika i prijetnji o kojima valja voditi računa u budućnosti. Na toj osnovi, nadalje, izvodi se vizija PGŽ prema kojoj bi cijeli ovaj prostor trebao biti **'regija uspješnih ljudi te kvalitetnog i poticajnog okruženja koja, na temeljima održivog razvoja, stvara nove vrijednosti i visoku kvalitetu života.**

Ostvarenje vizije, nadalje, trebalo bi se realizirati kroz konkretne razvojne projekte svrstane u četiri strateška cilja:

- Razvoj konkurentnog gospodarstva
- Kreiranje uvjeta za uravnotežen razvoj
- Razvoj ljudskih resursa
- Unapređenje kvalitete života

Razvojni projekti definirani u ROP-u PGŽ pretežito su orijentirani na:

- Unapređenje infrastrukture
- Razvoj poduzetništva te
- Društveni razvoj (ljudski potencijali, obrazovanje i sl.)

Konačno, a kako je ROP PGŽ poslužio kao ključni dokument za izradu Strategije razvoja PGŽ za razdoblje od 2011. do 2013. godine, ključnom razvojnom dokumentu Županije, detaljniji prikaz prioritarnih aktivnosti i mjera kojima bi se postavljeni strateški ciljevi trebali realizirati prezentira se u sklopu Strategije razvoja PGŽ.

2.6.2. Strategija razvoja PGŽ

Razvojna strategija PGŽ predstavlja temeljni dokument gospodarskog razvoja županije za razdoblje 2011. - 2013. godine. Sukladno tome, ključne razvojne odrednice i usmjerenja

definirane ovim dokumentom predstavljaju i relevantan strateški okvir za promišljanje društveno-ekonomskog razvoja svih JLS na području Županije.

Polazeći od detaljne analize prirodnih, demografskih, komunalno-infrastrukturnih, gospodarskih obilježja, kulturno-povijesne baštine, stanja u sferi okoliša, odnosno gospodarskih i drugih bitnih odrednica dostignutog stupnja razvoja, kao i ocjene dosadašnjeg upravljanja županijskim razvojem, planom se uspostavlja nova razvojna vizija te se definiraju četiri ključna strateška cilja, kao i prioritete aktivnosti i konkretne mjere za poticanje razvoja županije za razdoblje 2011. – 2013. Polazeći od strateških razvojnih ciljeva PGŽ, za društveno-ekonomski razvoj općine Punat posebno su interesantni sljedeći razvojni prioriteti i mjere.

STRATEŠKI CILJ 1. RAZVOJ DINAMIČKOG GOSPODARSKOG OKRUŽENJA	
PRIORITETI	MJERE
1. Razvoj sektora gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj prerađivačke industrije s posebnim naglaskom na brodogradnju
	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj turizma
2. Povećanje konkurentnosti gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> Unapređenje imovinsko-pravne regulative
	<ul style="list-style-type: none"> Implementacija novih znanja i tehnologija
3. Razvoj malog i srednjeg poduzetništva	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj poduzetničke infrastrukture
	<ul style="list-style-type: none"> Pomoć ciljanim skupinama poduzetnika

STRATEŠKI CILJ 2. URAVNOTEŽEN REGIONALNI RAZVOJ	
PRIORITETI	MJERE
1. Unapređenje županijskih mreža	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj prometne infrastrukture i valorizacija pomorskog dobra
	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja i uređenje javne infrastrukture
2. Razvoj ruralnih područja	<ul style="list-style-type: none"> Diversifikacija gospodarskih aktivnosti u ruralnim područjima
	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj poljoprivrede i ribarstva
3. Unapređenje područja sporta i rekreacije	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja nove, uređenje/prilagodba postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture s pripadajućom opremom
4. Razvoj kulturnih djelatnosti	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj infrastrukture u kulturi
	<ul style="list-style-type: none"> Unapređenje programa u kulturi
	<ul style="list-style-type: none"> Valorizacija kulturne baštine

STRATEŠKI CILJ 3. RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	
PRIORITETI	MJERE
1. Razvoj svih razina i oblika obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje objekata predškolskog odgoja
	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja i opremanje objekata u školstvu
	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje cjeloživotnog učenja i razvoja kompetencija

2. Unapređenje zdravlja i zdravstvene zaštite	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dostupnosti zdravstvene zaštite na primarnoj i specijalističko-konzilijarnoj razini
	<ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje programa palijativne i uvođenje programa hospicijske skrbi
	<ul style="list-style-type: none"> • Promocija zdravih životnih stilova i prevencija ovisnosti
3. Unapređenje socijalne sigurnosti i socijalne uključenosti	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dostupnosti socijalnih usluga

STRATEŠKI CILJ 4. ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
PRIORITETI	MJERE
1. Očuvanje bioraznolikosti i sprečavanje rizika	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje kapaciteta za očuvanje i upravljanje prirodnim vrijednostima
	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživanje, inventarizacija i monitoring sastavnica prirodne baštine
	<ul style="list-style-type: none"> • Provođenje mjera zaštite krajobraza i prirodnih staništa
	<ul style="list-style-type: none"> • Valorizacija prirodne baštine u cilju održivog razvoja
2. Uspostava integriranog sustava upravljanja okolišem	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje institucionalnih i ljudskih kapaciteta u području zaštite okoliša
	<ul style="list-style-type: none"> • Podizanje svijesti građana vezano za gospodarenje okolišem i zaštitu okoliša
	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj i promicanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti
3. Razvoj komunalne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava cjelovitog sustava vodoopskrbe
	<ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanja
	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

2.6.3. PPUO Punat

Za razliku od ROP-a PGŽ i Strategije razvoja PGŽ, riječ je o dokumentu koji, između ostalog, detaljno opisuje bitne značajke prostora, stanovništva, gospodarstva i društvenih djelatnosti isključivo na području općine Punat, ali koji i precizno inventarizira zaštićene prirodne lokalitete, spomeničke cjeline i/ili pojedinačne kulturno-povijesne objekte kao i sve vitalne infrastrukturne sustave. Na toj se osnovi, potom, definiraju ciljevi prostornog razvoja i uređenja te plan korištenja raspoloživog prostora za razvoj/unapređenje kako infrastrukturnih sustava, tako i gospodarstva i društvenih djelatnosti.

Nadalje, planom se propisuju i uvjeti gradnje u naseljima i izvan njih. Sukladno tome, riječ je o dokumentu u kojem su egzaktno specificirane gospodarske/turističke razvojne zone, njihova predvidiva namjena i maksimalni kapacitet, čime se, u velikoj mjeri, definiraju i ključne žarišne točke budućeg gospodarskog razvoja Općine.

Sukladno odrednicama PPUO Punat, ukupno raspoloživi prostor podijeljen je u četiri kategorije: (i) površine naselja, (ii) površine izvan naselja za izdvojene namjene, (iii) poljoprivredne i šumske površine, te (iv) vodne površine. Od ukupno raspoloživog građevinskog prostora, najveći dio (64%) je namijenjen razvoju naselja. Pritom je izgradnja

svih centralnih sadržaja i objekata društvene infrastrukture planirana u općinskom središtu, naselju Punat. Što se tiče izgradnje gospodarskih objekata, njihovo smještanje predviđa se isključivo u zoni brodogradilišta⁴. Obalni prostor Općine, osim dijelova koji su već zauzeti gospodarskim objektima, namijenjeni su kupališnim, ugostiteljsko-turističkim i kulturno-zabavnim sadržajima kao i rekreaciji lokalnog stanovništva i turista.

Kad je riječ o prostoru za razvoj turističko-ugostiteljske djelatnosti na području općine Punat, turističke zone su formirane na već postojećim lokacijama. Riječ je o zonama u zaleđu Marine 'Punat' (lokalitet Kanajt) i na području kampova 'Konobe' i 'Škrila'. Pritom je propisano korištenje ovih zona kako slijedi⁵:

- Lokalitet 'Kanajt' (11,94 ha, od čega je 1,05 ha već izgrađeno) – zona T1. Maksimalni kapacitet utvrđen je na 700 ležajeva s pratećim sadržajima (trgovačka, uslužna, ugostiteljska, sportsko-rekreativna namjena);
- Lokalitet 'Mala Krasa – Konobe' (19,76 ha, od čega je 6,31 ha već izgrađeno) – zona T1 ili T3. Maksimalni kapacitet utvrđen je na 1.500 ležajeva;
- Lokalitet 'Škrila' (7,0 ha, od čega je 4,35 ha već izgrađeno) – zona T1 ili T3. Maksimalni kapacitet utvrđen je na 1.200 ležajeva.

Nadalje, PPUO Punat propisuje da je izgradnja unutar površina turističko-ugostiteljske namjene moguće samo temeljem prethodne izrade UPU-a. Pritom su definirane i smjernice za njihovu izradu prema kojima:

- gustoća korištenja može biti najviše 50-60 kreveta/ha;
- izgrađenost pojedinačne građevne čestice na lokalitetu 'Kanajt' nije veća od 0,3, odnosno 0,2 na lokalitetima 'Mala Krasa - Konobe' i 'Škrila';
- koeficijent iskoristivosti na lokalitetu 'Kanajt' nije veća od 0,8, odnosno 0,6 na lokalitetima 'Mala Krasa - Konobe' i 'Škrila';
- maksimalna etažiranost građevina iznosi 3 etaže;
- najmanje 40% površine svake građevne čestice mora biti uređeno kao parkovni nasad i prirodno zelenilo,
- mora se osigurati pristup na javno-prometnu površinu te osigurati dovoljan broj parkirnih mjesta;
- mora se osigurati priključivanje na mrežu javne infrastrukture.

Konačno, valja naglasiti da je stambene i gospodarske građevine za potrebe seoskog turizma moguće graditi i izvan građevinskih područja.

⁴ Iako je PPUO Punat predvidio i K1 zonu Dokulovo, veličine 6,8 ha, Odlukom o izradi ciljanih izmjena i dopuna PPUO Punat od 5. Studenog 2013. godine ista se dokida.

⁵ Temeljem odluke o izradi ciljanih izmjena i dopuna PPUO Punat, očekuje se da će se postojeće turističke zone 'Mala Krasa – Konobe', odnosno 'Škrila', definirati kao zone hotela (T1) ili kampa (T3) kako bi se spriječila nepoželjna 'apartmanizacija', odnosno kako bi se zaštitio prostor od moguće nepoželjne uporabe.

3. DOSTIGNUTI STUPANJ DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA OPĆINE PUNAT

3.1. Gospodarstvo

Gospodarstvo Općine Punat kroz duga razdoblja bilo je koncentrirano uglavnom na ovčarstvo, maslinarstvo, vinogradarstvo, ribarstvo i brodogradnju. 60-tih godina prošlog stoljeća uz brodogradnju se razvija turizam, a posebno nautički turizam, te proizvodnja vijaka. U tom razdoblju izgrađeni su hotelski kapaciteti, opremljen je dio luke za nautičare i izgrađeni vezovi, te izgrađen pogon za proizvodnju vijaka. Sve je to pridonijelo većem gospodarskom razvoju područja Općine, pri čemu osobito naselja Punat, a znatno manje naselja Stara Baška.

U razdoblju 1991. - 2000. godine, u uvjetima raspada bivše SFRJ te s tim povezanom kontrakcijom 'domaćeg' tržišta, ali i Domovinskog rata i odvijanja procesa pretvorbe i privatizacije društvenih poduzeća, došlo je do znatnog opadanja gospodarske aktivnosti na cijelom hrvatskom teritoriju, a što je bilo praćeno i nedostatkom ulaganja u proširenje i/ili tehnološku modernizaciju kapaciteta. Tome valja dodati i privremeni izostanak međunarodnog turističkog prometa. U nepovoljnim uvjetima u okruženju, gospodarska aktivnost na području općine Punat je usporena te se do danas nije u potpunosti oporavila.

Neovisno o tome, a kao rezultat postupnog rasta poduzetničke aktivnosti manjih obiteljskih tvrtki i/ili obrta, na području općine Punat u 2013. godini (tablica 3.1) bilo je aktivno 157 poslovnih subjekata, od čega 89 pravnih osoba te 68 fizičkih osoba⁶.

Tablica 3.1: Broj aktivnih poslovnih subjekata na području općine Punat, 2012. i 2013.

Djelatnosti	Pravne osobe				Fizičke osobe				Ukupno			
	2012.		2013.		2012.		2013.		2012.		2013.	
	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%	Br.	%
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2	2	2	2	11	12	8	12	13	7	10	6
Prerađivačka industrija	14	16	11	12	11	12	8	12	25	14	19	12
Građevinarstvo	5	6	4	4	12	13	5	7	17	9	9	6
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	13	15	11	12	7	8	4	6	20	11	15	10
Prijevoz i skladištenje	6	7	7	8	10	11	6	9	16	9	13	8
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	14	16	14	16	27	29	25	37	41	23	39	25
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	10	11	7	8	4	4	4	6	14	8	11	7
Ostale uslužne djelatnosti	5	6	10	11	2	2	1	1	7	4	11	7
Ostale djelatnosti	15	16	17	20	7	7	5	7	22	12	22	14
Ukupno	88	100	89	100	93	100	68	100	181	100	157	100

Izvor: Državni zavod za statistiku, posebna obrada podataka iz Registra poslovnih subjekata.

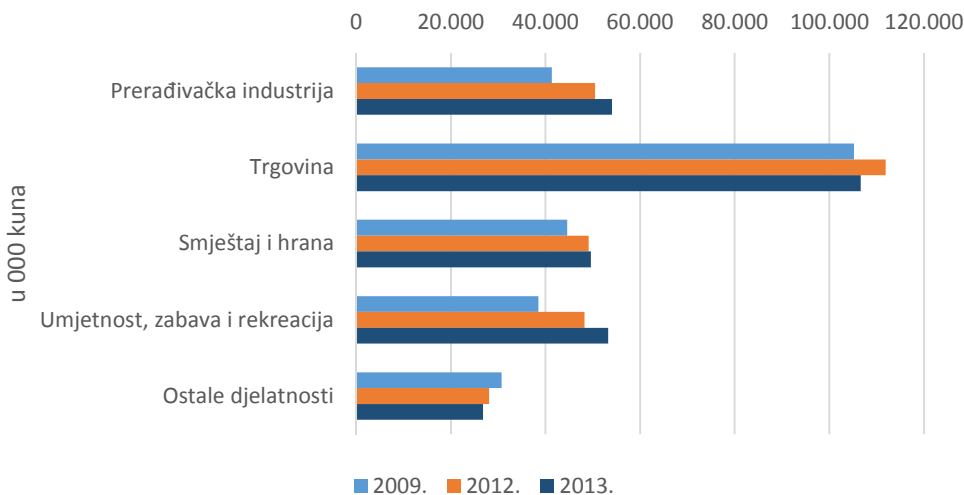
Prema broju poslovnih subjekata, djelatnost pružanja smještaja pojedinačno je najvažnija gospodarska djelatnost Općine. U toj djelatnosti u 2013. godini poslovalo je 25% svih poslovnih subjekata registriranih na području Općine, od čega se 16% odnosi na pravne,

⁶ Valja ukazati i na činjenicu da je u odnosu na 2012. godinu, vjerojatno kao posljedica dugotrajne recesije u zemlji, broj aktivnih poslovnih subjekata smanjen za 13%, ponajviše kao rezultat smanjenja broja poslovno aktivnih fizičkih osoba (za 27%).

a 37% na fizičke osobe⁷. Prema kriteriju brojnosti poslovnih subjekata, druga je po važnosti prerađivačka industrija (12% poslovnih subjekata)⁸, a slijede trgovina (10%) te prijevoz i skladištenje (8%). Valja naglasiti da u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva registrirano 12% svih fizičkih osoba, dok je u ostalim uslužnim djelatnostima registrirano 11% pravnih osoba.

Prema podacima FINA-e, pravni subjekti registrirani na području općine Punat ostvarili su u 2013. godini ukupan prihod u iznosu od 290,4 milijuna kuna, 1% više nego u 2012. godini te 15% više nego u 2009. godini (slika 3.1).

Slika 3.1: Ukupan prihod poduzeća na području općine Punat prema djelatnostima

Izvor: FINA, posebna obrada podataka iz Registra godišnjih financijskih izvještaja

Najveći generator ukupnog prihoda su poduzeća iz područja trgovine (djelatnost trgovine na veliko i na malo te popravka motornih vozila i motocikla) koja ostvaruju 37% prihoda ostvarenog na području Općine. Slijede poduzeća iz prerađivačke industrije (18,6%) odnosno poduzeća iz djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (18,3%)⁹ te poduzeća iz djelatnosti pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane (17%). Valja naglasiti i činjenicu da prihodi trgovine u 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu bilježe smanjenje (za 5%), dok prihod djelatnost smještaja i hrane stagnira. Istodobno, prihodi u sferi umjetnosti, zabave i rekreacije rastu (za 10%) kao i prihodi prerađivačke industrije (7%).

Četiri najveća poduzeća registrirana u općini Punat (Kvarner Punat trgovine d.o.o., Marina Punat d.o.o., Hoteli Punat d.d. i Brodogradilište Punat d.o.o.) ostvaruju dvije trećine (64%) ukupnog prihoda Općine (Tablica 3.2). Radi se o poduzećima registriranim u djelatnostima koja i dominiraju gospodarskom strukturom Općine. Najveći poslovni prihod ostvaruje poduzeće koje posluje u djelatnosti trgovine orijentirano na poslovanje na cijelom otoku Krku, a potom slijede poduzeća u djelatnostima kulture, zabave i rekreacije, smještaja i hrane te prerađivačkoj industriji odnosno prije svega u brodogradnji.

⁷ Vodeći gospodarski entitet u sferi pružanja usluga smještaja je poduzeće Hoteli Punat d.d. koje u svom sastavu, osim Hotela Park, ima i dva autokampa (Pila i naturistički Konobe) kao i nekoliko objekata hrane i pića.

⁸ Glavni nositelj prerađivačke industrije je Brodogradilište Punat, specijalizirano za remont drvenih, čeličnih, aluminijskih i plastičnih brodova.

⁹ Za ovaj poslovni učinak najveću 'zaslugu' valja pripisati Marini Punat koja je, sukladno klasifikaciji FINA-e ubrojena u sferu umjetnosti, zabave i rekreacije.

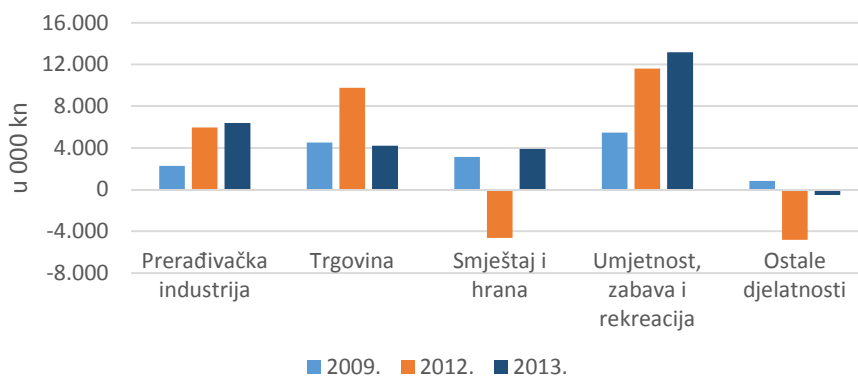
Tablica 3.2: Deset poduzetnika općine Punat s najvećim poslovnim prihodima u 2013.

Naziv poslovnog subjekta	Opis šifre djelatnosti	Poslovni prihodi u kn	Br. zaposlenih
KVARNER PUNAT TRGOVINE D.O.O.	Trgovina na malo pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima	70.526.143	97
MARINA PUNAT D.O.O.	Ostale zabavne i rekreacijske djelatnosti	45.481.135	67
HOTELI PUNAT D.D.	Hoteli i sličan smještaj	35.785.646	66
BRODOGRADILIŠTE PUNAT D.O.O.	Gradnja brodova i plutajućih objekata	22.828.343	47
LITTLE EAGLE CO. D.O.O.	Nespecijalizirana trgovina na veliko	12.981.882	13
BRODOREMONT PUNAT D.O.O.	Gradnja brodova i plutajućih objekata	11.891.166	16
MARINA PAINT D.O.O.	Gradnja čamaca za razonodu i sportskih čamaca	6.849.224	23
ELEKTRO YACHT SERVIS D.O.O.	Popravak i održavanje brodova i čamaca	6.660.290	7
MARINA COMMERCE D.O.O.	Nespecijalizirana trgovina na veliko	5.156.136	3
LJEKARNA ŽIC I DMINIĆ	Ljekarne	4.842.416	3

Izvor: FINA, posebna obrada podataka iz Registra godišnjih financijskih izvještaja

Imajući na umu da je i djelatnost trgovine najvećim dijelom vezana uz turističku potražnju, moguće je ustvrditi da je gospodarska struktura općine Punat ponajprije vezana uz turizam odnosno pružanje usluga posjetiteljima i to kako onima koji koriste različite oblike stacionarnog smještaja tako i onima u nautičkom turizmu. Važnost poduzeća koja su svrstana u djelatnost povezanu uz pružanje usluga u lukama nautičkog turizma (sport i rekreacija) dodatno je naglašena kad se promatraju pokazatelji ostvarene dobiti i dodane vrijednosti. Moguće je čak i ustvrditi da je djelatnost prerađivačke industrije odnosno brodogradnje vezana dijelom uz turističku potražnju jer se brodogradilište postupno orijentira prema obnavljanju i popravljanju turističkih plovila, prije svega jahti i mega-jahti.

Poduzeća registrirana u djelatnosti kulture, zabave i rekreacije ostvarila su gotovo polovicu neto dobiti (razlika između dobiti i gubitka razdoblja) ostvarene u poduzećima u općini Punat u 2013. godini, uz rast profitabilnosti u odnosu na 2005. i 2012. godinu. Prema kriteriju veličine neto dobiti slijede djelatnosti prerađivačke industrije, trgovine te smještaja i hrane. Ostale djelatnosti agregatno su 2013. godini ostvarile neto gubitak, iako 9 puta manji od onoga u 2012. godini.

Slika 3.2: Neto dobit ostvarena u poduzećima općine Punat prema djelatnostima

Izvor: FINA, posebna obrada podataka iz Registra godišnjih financijskih izvještaja

Ostvarena bruto dodana vrijednost ponajbolji je pokazatelj doprinosa pojedine djelatnosti gospodarstvu Općine budući da mjeri novostvorenu vrijednost sadržanu u proizvedenim robama i uslugama pojedinih djelatnosti, a procijenjena je kao razlika između prihoda od prodaje i sume materijalnih troškova te ostalih poslovnih rashoda. Poduzeća registrirana na području Općine u 2013. godini ostvarila su (tablica 3.3) bruto dodanu vrijednost u iznosu od 91 milijun kuna od čega 27,1 milijun kuna u djelatnosti zabave i rekreacije (utjecaj Marine Punat) i 20,3 milijuna kuna u djelatnosti pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane¹⁰. Drugim riječima, u dvije djelatnosti koje izravno i u najvećoj mjeri pružaju usluge turistima ostvaruje se više od polovice dodane vrijednosti, a prema važnosti slijede prerađivačka industrija (19,6 milijuna kuna) i trgovina (15,4) milijuna kuna. Poduzeća u ove četiri djelatnosti ostvarila su 90% dodane vrijednosti Općine.

Tablica 3.3: Bruto dodana vrijednost i zaposleni (prema satima rada) u poduzećima na području općine Punat u 2012. i 2013. godini prema djelatnostima

Djelatnost	Broj obveznika	Bruto dodana vrijednost u 000 kn		Zaposleni, sati rada		Bruto dodana vrijednost po zaposlenom u 000 kn	
		2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1	148,7	0,2	2	2	74,3	0,1
Prerađivačka industrija	12	20.002,0	19.557,7	90	103	222,2	189,9
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1	801,2	611,2	10	9	80,1	67,9
Građevinarstvo	8	915,1	1.249,0	19	19	48,2	65,7
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	17	14.282,7	15.384,7	131	138	109,0	111,5
Prijevoz i skladištenje	6	1.417,3	2.864,8	17	21	83,4	136,4
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	15	21.996,4	20.256,8	97	107	226,8	189,3
Poslovanje nekretninama	6	-182,4	242,5	2	4	-91,2	60,6
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	4	1.704,9	1.867,1	14	14	121,8	133,4
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	10	-983,8	1.708,6	28	31	-35,1	55,1
Obrazovanje	2	-6,3	-120,6	0	2		-60,3
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1	161,6	201,6	1	1	161,6	201,6
Umjetnost, zabava i rekreacija	4	26.967,1	27.097,2	60	71	449,5	381,6
Ostale uslužne djelatnosti	2	114,1	66,8	1	2	114,1	33,4
Ukupno	89	87.338,5	90.987,4	472	524	185,0	173,6

Izvor: FINA, posebna obrada podataka iz Registra godišnjih financijskih izvještaja

¹⁰ Valja naglasiti da je stvarna dodana vrijednost djelatnosti smještaja i hrane bitno veća budući da podaci ne obuhvaćaju dodanu vrijednost koja se ostvaruje pružanjem usluga smještaja i hrane vezanim uz apartmane i sobe u domaćinstvima (obiteljski smještaj).

Najveći rast zaposlenosti ostvaren je također, zahvaljujući poslovnim naporima Marine Punat, u djelatnosti zabave i rekreacije (18%), a rast zaposlenosti ostvaren je i u ostalim važnijim gospodarskim djelatnostima Općine (prerađivačka industrija 14%, smještaj i hrana 10%, trgovina 5%). Djelatnost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva tek marginalno doprinosi prihodima i dodanoj vrijednosti koju stvaraju poduzeća koja posluju na području Općine. Valja ipak naglasiti da poljoprivreda, a prije svega maslinarstvo, kao nekoć najvažnija djelatnost Općine te ribolov još uvijek predstavljaju važan izvor dohotka stanovnika Općine. U uvjetima porasta potražnje, u posljednjih desetak godina obnovljeni su mnogi zapašteni i uređeni novi maslinici, a pokrenute su i različite manifestacije te ustrojene institucije koje podržavaju i podupiru razvoj i prepoznatljivost puntarskog maslinarstva.

Konačno, u 2013. godini zaposleni u poduzećima na području Općine prosječno su ostvarivali bruto dodanu vrijednost u iznosu od 174 tisuće kuna (6% manje nego u 2012. godini). Smanjenje bruto dodane vrijednosti po zaposlenom odraz je bržeg rasta zaposlenih nego bruto dodane vrijednosti. Naime, bruto dodana vrijednost Općine povećana je 4%, a zaposlenost 11%. Neovisno o tome, a usprkos smanjenju bruto dodatne vrijednosti po zaposlenom u 2013. u odnosu na 2012. godinu za čak 15%, poduzeća u djelatnosti zabave i rekreacije, zahvaljujući Marini Punat, ostvaruju još uvijek najveću razinu bruto dodane vrijednosti po zaposlenom (mjerenom brojem sati rada), više nego dvostruko veću od prosjeka Općine.

U svim pravnim osobama u 2013. godini (podaci se odnose na stanje 31.3.) u općini Punat bilo je zaposleno 384 osoba od čega 38% žena. U odnosu na 2009. godini ukupna zaposlenost smanjena je za 3%, a žena za 13%. Pri tom je značajnije smanjenje broja zaposlenih zabilježeno u djelatnosti smještaja i hrane (20 zaposlenih) te trgovini (18 zaposlenih), dok je najveće zapošljavanje zabilježeno u ostalim uslužnim djelatnostima koje uključuju djelatnost umjetnosti, zabave i rekreacije (36 zaposlenih). Prerađivačka industrija s 81 zaposlenim najveći je poslodavac na području Općine.

Tablica 3.4: Zaposleni u pravnim osobama u 2009., 2012. i 2013. godini prema djelatnostima i spolu

	2009.		2012.		2013.	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	13	4	12	2	16	4
Prerađivačka industrija	85	10	85	9	81	10
Građevinarstvo	18		19		18	
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	94	66	88	60	76	48
Prijevoz i skladištenje	14	5	12	2	9	2
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	61	33	53	33	41	23
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	14	11	12	9	12	9
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	11	4	18	6	20	7
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	12	3	13	4	14	4
Obrazovanje	27	21	20	15	16	13
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	4	3	2	2	2	2
Ostale uslužne djelatnosti	43	7	57	16	79	23
Ukupno	396	167	391	158	384	145

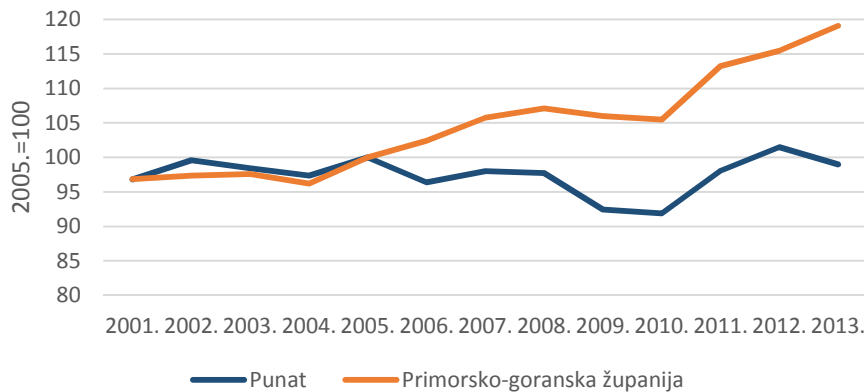
Izvor: Državni zavod za statistiku

3.2. Turizam u komercijalnim smještajnim objektima

3.2.1. Kvantitativne odrednice ponude i potražnje

Turistički razvoj općine Punat posljednjih desetak godina stagnira, uslijed čega bitno zaostaje za relevantnim konkurentskim okruženjem (druge turističke destinacije PGŽ). Naime, u 2013. godini, u komercijalnim smještajnim kapacitetima na području općine Punat ostvareno je 569 tisuća noćenja (prosječno 5,83 noćenja po dolasku turista), što je za 1% manje od broja noćenja ostvarenih u 2005. godini, odnosno 2% više nego u 2001. godini. S druge strane, u razdoblju od 2005. do 2013. godine broj noćenja u PGŽ povećan za 19%, a razdoblju od 2001. do 2013. godine za 23 (Slika 3.3)¹¹.

Slika 3.3: Kretanje ostvarenih noćenja u općini Punat i Primorsko-goranskoj županiji u razdoblju od 2001. do 2013. godine (2005.=100)

Izvor: podaci Državnog zavoda za statistiku, obrada Institut za turizam; podaci za razdoblje do 2009. godine ne uključuju noćenja u lukama nautičkog turizma

Indikativno je i da je stagnacija fizičke potražnje popraćena povećanjem ukupno raspoloživog smještajnog kapaciteta (Tablica 3.5.).

Tablica 3.5: Ležajevi i noćenja prema vrsti kapaciteta u općini Punat

		2001.	2005.	2009.	2012.	2013.
Hoteli i sl.	Ležajevi	529	1.151	1.350	1.416	1.416
	Noćenja	78.265	125.933	116.097	129.568	115.633
Apartmani	Ležajevi	214	287	59	53	0
	Noćenja	16.464	51.890	3.252	2.662	0
Kampovi	Ležajevi	4.050	4.099	3.699	4.014	4.830
	Noćenja	288.445	303.258	272.889	285.563	287.983
Obiteljski smještaj	Ležajevi	2.215	2.619	2.664	2.529	2.773
	Noćenja	118.464	123.683	134.598	160.310	155.647
Ostalo	Ležajevi	718	157	147	118	159
	Noćenja	54.918	3.551	4.671	5.373	9.857
Ukupno	Ležajevi	7.726	8.313	7.919	8.130	9.178
	Noćenja	556.556	608.315	531.507	583.476	569.120

Izvor: podaci Državnog zavoda za statistiku, obrada Institut za turizam podaci za razdoblje do 2009. godine ne uključuju noćenja u lukama nautičkog turizma

¹¹ Valja naglasiti da je fizički turistički promet mjeran brojem noćenja do 2009. godine uključivao i noćenja ostvarena u lukama nautičkog turizma. U općini Punat tako je, uz registrirani smještajni kapacitet od 3,32 tisuće ležaja, u 2005. godini u marini ostvareno 28,3 tisuće noćenja, a u 2009. godini 70,4 tisuće noćenja.

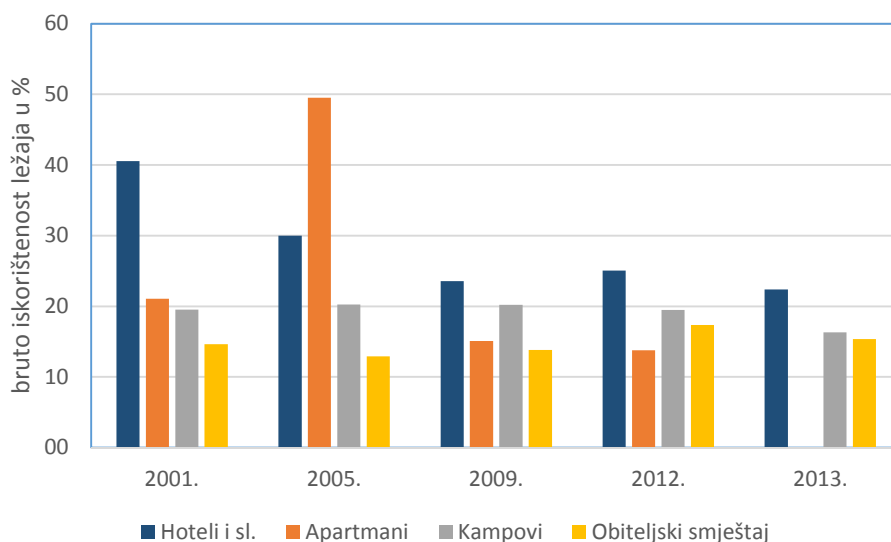
Općina je u 2013. godini raspolagala s kapacitetom od 9,2 tisuće ležaja u registriranim komercijalnim smještajnim objektima, za 19% više nego u 2001. godini i 10% više nego u 2005. godini. Najveće relativno povećanje smještajnog potencijala zabilježeno je u skupini hotela i sličnih objekata u kojima je broj ležaja u odnosu na 2001. godinu povećan gotovo za tri puta, a u odnosu na 2005. godinu za 23%. Najveće apsolutno povećanje smještajnog kapaciteta zabilježeno u skupini kampova koji su u razdoblju od 2005. do 2013. godine povećali smještajni kapacitet za 731 ležaja. Ne čudi, stoga, s udjelom od 53%, kampovi dominiraju u strukturi smještaja Općine.

Kampovi dominiraju i u strukturi ostvarenih noćenja na području općine Punat. U 2013. godini u njima je ostvareno 51% ukupnog broja registriranih noćenja, što je gotovo dvostruko više od broja noćenja ostvarenih u obiteljskom smještaju (27%). Neovisno o tome, valja istaknuti činjenicu da je u razdoblju od 2005. do 2013. godine broj kamping noćenja smanjen za 5%, dok su noćenja u obiteljskom smještaju povećana za 26%. Hoteli i slični kapaciteti, po važnosti treći oblik smještaja, u 2013. godini ostvarili su 116 tisuća noćenja, 9% manje nego u 2005. godini.

Kao rezultat dominacije kampova i obiteljskog smještaja u strukturi ukupne smještajne ponude Općine, prosječna bruto iskorištenost svih ležaja¹² u 2013. godini dostigla je 17% (Slika 3.4.). To je za 2,7 postotna boda manje nego u 2012. godini, odnosno za 3 postotna boda manje nego u 2005. godini. Pritom je bruto iskorištenost ležaja u kampovima u 2013. godini bila je 16,3%, a u obiteljskom smještaju 15,4%.

Nažalost, nisko korištenje smještajnih kapaciteta obilježava i hotele i slične kapacitete na području Općine. U 2013. godini hoteli i slični kapaciteti ostvarili su, naime, bruto iskorištenost ležaja od samo 22,4% što znači da su koristili manje od četvrtine raspoloživog godišnjeg smještajnog potencijala. Dodatno brine i činjenica da se iskorištenost hotela smanjila za 2,7 postotna boda u odnosu na 2012. godinu te za čak 7,6 postotnih bodova u odnosu na 2005. godinu.

Slika 3.4: Bruto iskorištenost ležaja u % prema vrsti kapaciteta u općini Punta

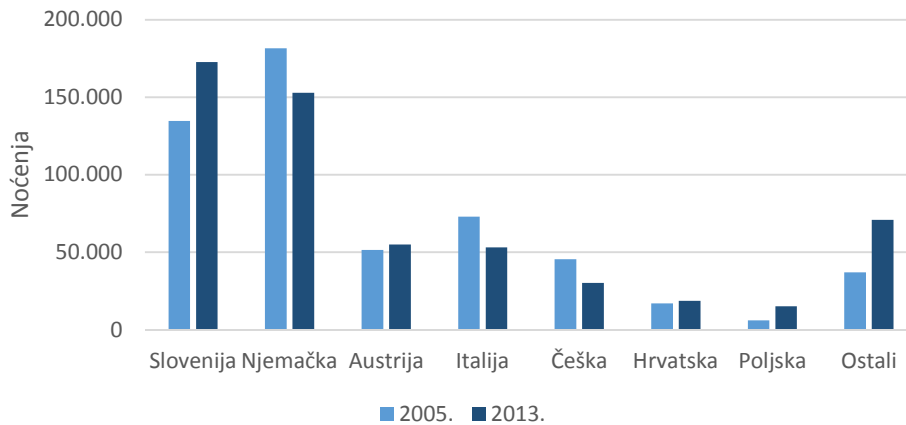
Izvor: podaci Državnog zavoda za statistiku, obrada Institut za turizam podaci za razdoblje do 2009. Godine ne uključuju noćenja u lukama nautičkog turizma

U posljednjih desetak godina općinu Punat karakterizira i značajna promjena strukture ostvarenih noćenja prema zemlji porijekla turista. Tradicionalno važna tržišta Njemačke, Italije te Češke, iako još uvijek u skupini najvažnijih emitivnih područja, bilježe smanjenje

¹² Iskorištenost smještajnih kapaciteta na bazi cijele godine.

noćenja, dok od važnijih područja rast bilježe tržišta Slovenije, Austrije, Hrvatske te Poljske (Slika 3.5.). Pritom je Slovenija najvažnije emitivno područje za općinu Punat. Gosti iz Slovenije su u 2013. godini generirali 30,4% svih komercijalnih noćenja. Uz rast od 28% u razdoblju od 2005. do 2013. godine, udio Slovenaca u ukupnim ostvarenim noćenjima porastao je za 5,7 postotnih bodova u odnosu na 2005. godinu. Na drugom mjestu po važnosti je Njemačka koja je u navedenom razdoblju smanjila broj noćenja za 16% odnosno svoj udio u ukupnom broju noćenja za 6,4 postotna boda. Veće smanjenje fizičke potražnje u razdoblju od 2005. do 2013. godine bilježe i tržišta Češke (34%) i Italije (28%). S druge strane, gosti iz Austrije i Hrvatske povećali su broj noćenja u istom razdoblju za 7%, odnosno za 9%.

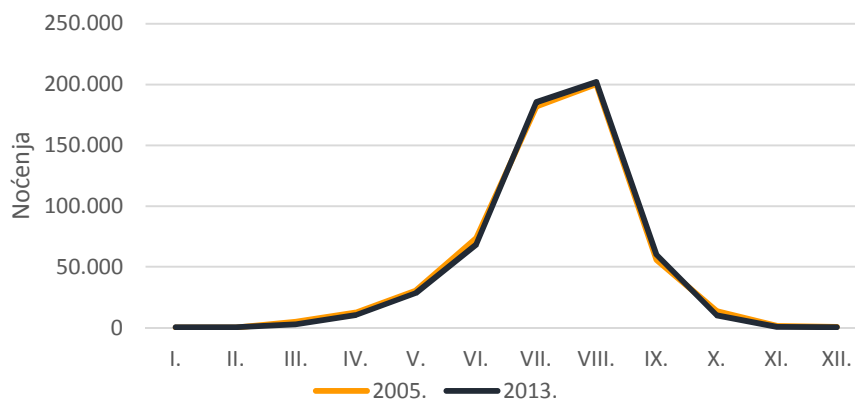
Slika 3.5: Noćenja prema zemlji porijekla turista

Izvor: podaci Državnog zavoda za statistiku, obrada Institut za turizam podaci za razdoblje do 2009. godine ne uključuju noćenja u lukama nautičkog turizma

Iako mjesečna distribucija noćenja ostvarenih u komercijalnim smještajnim kapacitetima na prostoru Općine u posljednjih desetak godina gotovo da nije promijenjena, valja ipak naglasiti da je došlo do blagog povećanja sezonalnosti (Slika 3.6.). Naime, u razdoblju visoke ljetne sezone (srpanj - kolovoz) u 2013. godini ostvareno je 68% svih noćenja, što je za 1,5 postotnih bodova više nego u 2005. godini, dok je tijekom razdoblja od lipnja do rujna ostvareno 91% svih noćenja, što je za 1,6 postotnih poena više nego u 2005. godini.

Slika 3.6: Mjesečna distribucija noćenja u općini Punat

Izvor: podaci Državnog zavoda za statistiku, obrada Institut za turizam podaci za razdoblje do 2009. godine ne uključuju noćenja u lukama nautičkog turizma

Što se tiče prostorne distribucije smještajnih kapaciteta, najveći dio smještajne ponude Općine lociran je na području naselja Punat (79% ukupnog smještajnog kapaciteta Općine), dok područje naselja Stara Baška bitno zaostaje (21% ukupnog smještajnog kapaciteta Općine). Neovisno o tome, valja istaknuti činjenicu da je u razdoblju od 2001.

do 2013. godine udio naselja Punta u ukupnom smještajnom kapacitetu Općine smanjen za 11 postotnih bodova (Tablica 3.6.).

Od većih smještajnih objekata, u Puntu su aktivna tri hotela ukupnog registriranog kapaciteta 886 ležajeva¹³ te dva kampa i kampiralište ukupnog kapaciteta 3,4 tisuće osoba¹⁴. S udjelom od 37% u ukupnom broju ležajeva u 2013. godini, kampovi predstavljaju dominantan oblik smještaja na području naselja Punat, a potom slijedi obiteljski smještaj (26% ležaja) te hoteli i slični kapaciteti (15% ležaja).

S druge strane, smještajna ponuda Stare Baške dominantno je vezana uz kamp „Škrila“ (koji je u 2013. godini imao jednu zvjezdicu), ukupnog kapaciteta 1,4 tisuće ležaja. Uz smještajni kapacitet ovog kampa, dodatnih 400 ležaja na području naselja Stara Baška odnosi se na obiteljski smještaj.

Tablica 3.6: Struktura ležajeva prema vrsti kapaciteta u naseljima općine Punat, 100 = ukupni ležajevi

	2001.	2005.	2009.	2012.	2013.
Punat - Ukupno	90,1	83,6	81,9	82,9	79,4
Hoteli i sl.	6,8	13,8	17,0	17,4	15,4
Apartmani	2,8	3,5	0,7	0,7	0,0
Kampovi	46,6	37,3	34,1	37,1	37,3
Obiteljski smještaj	25,5	28,3	29,3	27,0	25,8
Ostalo	8,4	0,8	0,7	0,7	0,8
Stara Baška - Ukupno	9,9	16,4	18,1	17,1	20,6
Kampovi	5,8	12,0	12,6	12,3	15,4
Obiteljski smještaj	3,2	3,2	4,3	4,1	4,4
Ostalo	0,9	1,1	1,2	0,8	0,9

Izvor: podaci Državnog zavoda za statistiku, obrada Institut za turizam

Kad je riječ o distribuciji noćenja prema naseljima Općine, na području Punta ostvareno je u 2013. godini 84% svih noćenja Općine (4 postotna boda više od udjela u smještajnom kapacitetu), dok je na području Stare Baške ostvareno preostalih 16% noćenja.

Detaljnija analiza kretanja noćenja na području oba naselja općine Punat u razdoblju od 2001. do 2013. godine (Tablica 3.7.) ukazuje, nadalje, na činjenicu da naselje Punat gotovo polovicu noćenja ostvaruje u kampovima (46%), nakon čega slijede noćenja u obiteljskom smještaju (28%) te hotelima i sličnim kapacitetima (24%). Pritom se u Puntu turisti prosječno zadržavaju 6 noći, a dvije trećine svih noćenja ostvare tijekom visoke sezone (srpanj i kolovoz) i 90% u razdoblju lipanj-rujan. Što se tiče kretanja broja noćenja na području naselja Punat u apsolutnom izrazu, potrebno je ukazati i na činjenicu da iako je u razdoblju od 2001. do 2013. godine ostvaren rast noćenja za 48%, cijelo podrazdoblje od 2005. do 2013. godine karakterizira postupno opadanje broja noćenja, ponajviše kao rezultat smanjenja noćenja u hotelskim i sličnim kapacitetima za 8%, ali i u kampovima za 6%.

S druge strane, a kad je riječ o naselju Stara Baška, gotovo tri četvrtine registriranih noćenja u 2013. godini ostvareno je u kampovima (72%), dok se 24% odnosi na obiteljski smještaj, a 4% na ostale objekte kolektivnog smještaja (nekategorizirani objekti).

¹³ Hotel Kanajt s 4 zvjezdice smješten u blizini marine), hotel Park I i II (hotel s 3 zvjezdice smješten u centru grada) te hotel Omorika (obiteljski hotel s 3 zvjezdice u blizini centra naselja).

¹⁴ Kamp Pile 3 zvjezdice kapaciteta 1,8 tisuće osoba smješten u samom naselju Punat te kamp Konobe s dvije zvjezdice kapaciteta 1,5 tisuća osoba smješten 3 km od centra naselja. Obiteljski vođeno kampiralište Maslinik smješteno je 300 m od centra naselja, a raspolaže registriranim kapacitetom od 120 ležaja.

Istodobno, prosječna duljina boravka turista bila je 5 noćenja, dok se 72% ukupnog broja noćenja ostvarilo u srpnju i kolovozu.

Tablica 3.7: Struktura noćenja u % prema vrsti kapaciteta u naseljima općine Punat, 100 = ukupna noćenja

	2001.	2005.	2009.	2012.	2013.
Punat - Ukupno	89,5	85,8	83,6	85,5	83,6
Hoteli i sl.	14,1	20,7	21,8	22,2	20,3
Apartmani	3,0	8,5	0,6	0,5	0,0
Kampovi	44,9	38,5	39,0	38,9	38,8
Obiteljski smještaj	18,3	17,9	21,7	23,4	23,4
Ostalo	9,3	0,2	0,5	0,5	1,1
Stara Baška - Ukupno	10,5	14,2	16,4	14,5	16,4
Kampovi	6,9	11,4	12,3	10,0	11,8
Obiteljski smještaj	3,0	2,4	3,6	4,1	3,9
Ostalo	0,6	0,4	0,4	0,5	0,6

Izvor: podaci Državnog zavoda za statistiku, obrada Institut za turizam

3.2.2. Kvalitativne značajke potražnje za uslugama smještajnog ugostiteljstva

Dok službena statistika prati uglavnom kvantitativna obilježja turističke potražnje (broj dolazaka, noćenja, zemlja porijekla), tržišno istraživanje TOMAS Ljeto¹⁵ Instituta za turizam, prati kvalitativna obilježja ove potražnje. Istraživanje je posljednji puta provedeno u četiri ljetna mjeseca 2010. godine, a uključivalo je i cijeli otok Krk. Na temelju ovog istraživanja može se s visokim stupnjem pouzdanosti zaključivati i o značajkama turističke potražnje na području općine Punat.

Sukladno nalazima provedenog istraživanja, turiste koji posjećuju otok Krk karakteriziraju sljedeće odrednice:

- riječ je ponajviše o gostima srednje dobi (60,1% čine osobe između 30 i 49 godina starosti), pri čemu je prosječna dob negdje oko 42 godine. Na mlađe dobne skupine (do 29 godina starosti) otpada oko 18,5% gostiju. Pritom, najveći broj gostiju dolazi s članovima obitelji (50,3%) ili s partnerom (36,9%);
- najveći udio gostiju otoka Krka već je bilo u posjeti Hrvatskoj od 3 do 6 puta (90,0%). Isto tako, iako velik broj turista vrlo dobro poznaje otok i pojedina njegova mjesta budući da ih je nešto više od polovine tu već provodilo odmor više do 3 puta (51,3%), valja naglasiti i činjenicu da je relativno velik broj gostiju na ovom prostoru po prvi puta (21,6%);
- gosti otoka Krka dobro su obrazovani – 36,8% ima završen fakultet, 31,5 višu školu (dvije godine fakulteta), dok ih oko 31,7% ima srednju stručnu spremu. Dolaze podjednako iz gradova veličine od 10 – 100 tisuća stanovnika (44,7%), ali i iz gradova/mjesta većih od 100.000 stanovnika (39,5%). Pri dolasku u destinaciju služe se ponajviše automobilom (65,7%);
- osobe koje dolaze na otok Krk su relativno dobrostojeći – 76,1% čine gosti s mjesečnim primanjima kućanstva većim od 2.500 eura;
- prilikom rezervacije smještaja, osobe koje dolaze na Krk u najvećem se broju slučajeva služe uslugama turističkih agencija (44,4%). Značajan je i udio onih koji se obraćaju direktno smještajnom objektu (33,0%). Iznenađuje činjenica da oko petina gostiju prethodno ne rezervira smještaj (21,1%);

¹⁵ "Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj - Tomas Ljeto 2010." Zagreb: Institut za turizam, 2011.

- što se tiče duljine boravka, najveći broj gostiju otoka Krka ostaje na otoku od 4 do 7 dana (58,4%), odnosno od 8 do 10 dana (26,5%).
- najveći broj gostiju otoka Krka za vrijeme svog boravka u destinaciji ne koristi uslugu prehrane u smještajnom objektu (80,0%). Uslugu doručka koristi samo 5,9% gostiju, a polupansiona/pansiona 14,1% gostiju;
- prosječna dnevna potrošnja turista na otoku Krku u 2010. godini, ponajviše zbog strukture smještaja, iznosila je 43,5 eura, znatno manje od prosjeka Hrvatske (58 eura).
- primarni motivi dolaska na otok Krk su pasivni odmor i opuštanje (83,0%), odnosno zabava (79,3%). Slijede nova iskustva i doživljaji (45,9%), uživanje u jelu i piću (20%) te posjeta rodbini i prijateljima (11%). Indikativno je da su ostali motivi dolaska, kao upoznavanje prirodnih ljepota i/ili kulturnih znamenitosti, wellness, aktivni odmor i sl. izrazito slabo zastupljeni.

3.3. Nautički turizam

3.3.1. Kvantitativne odrednice

Na području Punta djeluje Marina 'Punat' koja raspolaže s 850 vezova u moru (oko 25% svih 'mokrih' vezova u lukama nautičkog turizma u PGŽ), te dodatnih 6.000 m² na kopnu za smještaj plovila. U strukturi vezova prema duljini plovila, u marini dominiraju vezovi za prihvat plovila veličine od 10 do 12 metara (kapacitet prihvata 270 plovila) te od 12 do 15 metara (kapacitet 235 plovila).

Tablica 3.8: Broj plovila na stalnom i tranzitnom vezu u Marini 'Punat'

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Broj plovila - vez u moru/kopnu								
- stalni vez (broj plovila)	800	812	850	862	835	797	773	725
Austrija (udio u %)	32	32	32	30	30	30	30	29
Njemačka (udio u %)	19	19	18	18	18	18	21	23
Hrvatska (udio u %)	18	19	19	20	20	21	18	20
Ostali (udio u %)	31	30	32	32	33	31	31	28
- tranzit (broj plovila)	2.085	2.303	2.082	2.090	1.829	1.971	1.959	1.807
Austrija (udio u %)	8	10	10	12	11	13	12	13
Njemačka (udio u %)	50	48	47	45	47	44	18	48
Hrvatska (udio u %)	15	17	16	16	17	17	46	19
Ostali (udio u %)	28	25	27	27	25	26	23	19
Plovila na stalnom suhom vezu	134	159	176	166	157	150	130	141

Izvor: Podaci Marine Punat

Iako marina posljednjih desetak godina raspolaže s gotovo jednakim brojem vezova (do 2007. godine na moru je marina imala 833 veza) došlo je do djelomične promjene strukture vezova prema veličini plovila. Tako je povećan broj vezova za plovila veličine između 10 i 15 metara, dok je broj vezova za manja plovila smanjen¹⁶.

¹⁶ Ostvareni broj noćenja nautičara u marini nije predmet statističkog praćenja. Na osnovi rezultata istraživanja TOMAS NAUTIKA Jahting 2012 (Institut za turizam, 2012.) koji pokazuju da u Hrvatskoj prosječno na plovilu boravi 4,4 osobe moguće je okvirno procijeniti da se tijekom srpnja i kolovoza na plovilima u tranzitu ukupno ostvari oko 19 tisuća noćenja, a da vlasnici na svojim brodovima sa stalnim vezom u marini ostvare dodatnih 30-tak tisuća noćenja.

Na stalnom vezu u Marini Punat u 2013. godini bilo je 725 plovila odnosno 85% ukupno raspoloživog kapaciteta za prihvat brodova. Broj brodova na stalnom vezu smanjuje se od 2009. godine kada je zabilježen najintenzivniji promet i brodova na stalnom vezu i brodova u tranzitu. Fizički promet plovila na stalnom vezu u moru u razdoblju od 2009. do 2013. godine kumulativno je smanjen za 16%, a plovila u tranzitu za 14%.

Kada je riječ o sezonalnosti poslovanja marine, moguće je ustvrditi da se stalni vezovi najslabije koriste u kolovozu i srpnju (između 10% i 12% plovila tada nije bio usidren u marini), dok se u istim mjesecima ostvaruje 58% ukupnog broja tranzitnih uplovljavanja u marinu (brodovi prosječno u tom razdoblju u marini borave 4,1 dan).

3.3.2. Kvalitativne značajke potražnje za uslugama nautičkog turizma

O kvalitativnim značajkama nautičke potražnje na području općine Punat može se vjerodostojno zaključivati na temelju nalaza recentno provedenog istraživanja TOMAS Nautika: jahting 2012¹⁷. Sukladno nalazima ovog istraživanja, nautičare koji odmor provode u Hrvatskoj karakteriziraju sljedeće odrednice:

- riječ je o gostima srednje dobi (56% čine osobe stare od 30 do 49 godina), pri čemu je prosječna starost 45 godina. Na mlađe dobne skupine (nautičari do 29 godina starosti) otpada 12%, a na starije dobne skupine (nautičari stariji od 50 godina) preostalih 33%;
- inozemni nautičari vjerni su Hrvatskoj - tri četvrtine inozemnih nautičara već je više od tri puta plovilo u Hrvatskoj, pri čemu ih je svega oko 11% plovi u Hrvatskoj po prvi puta;
- nautičari koji plove Hrvatskom predstavljaju dobro obrazovane i imućne osobe – 77% ima završenu višu ili visoku školu, pri čemu svaki drugi nautičar dolazi iz kućanstva s mjesečnim primanjima većim od 3.500 eura;
- Nautičari najčešće dolaze vlastitim automobilom (69%), zatim plovilom na kojem i borave (15%) te zrakoplovom (14%). Zrakoplovom češće do polazne luke dolaze nautičari u čarteru;
- U hrvatskom čarteru bilo je 49% nautičara, 42% nautičara plovilo je na plovilima u osobnom vlasništvu/suvlasništvu, 6% na plovilima u vlasništvu prijatelja/rođaka, a manje od 3% nautičara bilo je na plovilima u inozemnom čarteru.
- Najčešći oblik najma plovila je tzv. 'bareboat' čarter ili najam plovila bez skipera. Ovaj oblik najma koristilo je oko 70% svih nautičara u hrvatskom čarteru. Nešto više od petine (22%) čarteraša unajmilo je plovilo sa skiperom ili posadom, 6% je unajmilo plovilo bez skipera, ali je skipera naknadno unajmilo, a samo 1% čarteraša bilo je u okviru čarter flotile;
- Na plovilima nautičara koji plove Hrvatskom nalaze se u prosjeku 4 osobe, uključujući skipera ili unajmljenu posadu;
- Nautičari na putovanju u prosjeku ostvaruju 12 noćenja, od čega oko 7 noćenja u marinama te po jedno do dva noćenja u mjesnim lučicama te na bovi i sidru izvan mjesnih lučica i marina. Pritom se u hrvatskom čarteru ostvaruje prosječno 9 noćenja, a na vlastitim plovilima, plovilima u vlasništvu prijatelja ili rođaka i u inozemnom čarteru 16 noćenja;
- Nautičari tijekom boravka u marini/luci i destinaciji najčešće koriste usluge trgovine (njih 97%), restorana (96%) te slastičarnica i kafića (95%). Često odlaze i na izlete na obali (80%), prakticiraju šetnje u prirodi (76%), posjećuju lokalne zabave (73%) te razgledavaju znamenitosti (61%). Nisu im strane ni sportske, zabavne i/ili rekreativne aktivnosti;

¹⁷ „Stavovi i potrošnja nautičara u Hrvatskoj – Tomas Nautika: jahting 2012“, Institut za turizam, Zagreb, 2013.

- Prosječni izdaci nautičara na putovanju/plovidbi u Hrvatskoj, a što uključuje izdatke za prijevoz do polazne luke i natrag, izdatke vezane uz plovilo i ostale izdatke tijekom boravka u marinama/lukama i destinacijama, iznose oko 1.270 eura po osobi. Pritom prosječni izdaci nautičara u hrvatskom čarteru iznose oko 1.450 eura po osobi, a onih na vlastitim plovilima, plovilima prijatelja/rođaka ili u inozemnom čarteru oko 1.100 eura po osobi;
- Nautičari tijekom plovidbe/putovanja u Hrvatskoj, a što ne uključuje izdatke za prijevoz do i od polazne luke, troše oko 100 eura na dan po osobi, pri čemu su prosječni dnevni izdaci čarteraša više nego dvostruko veći od prosječnih dnevnih izdataka ostalih nautičara (161 euro prema 68 eura). Takov stanje stvari odraz je, prije svega, izdataka za najam plovila.

3.4. Obrtništvo

Što se tiče strukture obrta na području općine Punat, valja konstatirati da se obrtništvo u najvećem broju slučajeva odnosi na djelatnost ugostiteljstva. U ovoj je, naime, djelatnosti aktivno 45 poslovnih subjekata, od čega 40 na području naselja Punat, dok je preostalih 5 aktivno na području naselja Stara Baška.

Ugostiteljski obrti na području općine Punat smješteni su manjim dijelom unutar naselja, a većim dijelom duž obalne linije/plažnog prostora te raspolažu ukupnim prihvatnim kapacitetom od gotovo 3.000 sjedećih mjesta. Iako ih većina radi samo tijekom ljetne sezone, objekti hrane i pića na području Općine zapošljavaju ukupno 266 osoba, od čega 49 tijekom cijele godine, a preostalih 217 u ljetnom razdoblju.

Neovisno o relativno velikom broju objekata, valja ipak konstatirati da je gastronomska ponuda uglavnom nemaštovita, tipizirana i prilagođena tzv. „brzoj prehrani“. Samim tim, kvaliteta eno-gastronomske ponude općine Punat može se ocijeniti prosječnom.

Od ostalih obrta, za gospodarsku strukturu općine Punat važno je i postojanje te poslovna aktivnost 8 ribara, te 12 obiteljskih poljoprivrednih domaćinstava.

3.5. Društvene djelatnosti

Dostignuta razina razvoja društvenih djelatnosti s obzirom na veličinu Općine ne može zadovoljiti u potpunosti potrebe stanovnika, koji dio tih potreba konzumiraju u Krku, Rijeci i drugim mjestima. Detaljniji uvid u organizaciju i/ili raspoloživost „hardware-a“ prema različitim aktivnostima društvenih djelatnosti daje se u nastavku.

3.5.1. Obrazovanje

U predškolskom odgoju djeluju na području Općine djeluju (katolički) dječji vrtić „Sv. Male Terezije“ kojim upravljaju časne sestre karmelićanke te koji pohađa 15-ak mališana kao i dječji vrtić „Lastavica“ koji pohađa 58 mališana u dobi od 3 do 6 godina u 3 mješovite grupe. Dječji vrtić „Lastavica“ posluje u novim, suvremeno uređenim, vlastitim prostorima, a sufinancira ga općina Punat.

Osnovno obrazovanje odvija se u osnovnoj školi „Fran Krsto Frankopan“, Krk, područna škola Punat koju trenutno pohađa 150 učenika od prvog do osmog razreda. Razredi su samostalni. Škola ukupne korisne površine od 350 m² izgrađena je iza drugog svjetskog rata, ima osam učionica i vlastitu knjižnicu. S obzirom na dotrajalost škole kao i na činjenicu da joj nedostaje kabinet za prirodne znanosti te informatička oprema, nositelji izvršne vlasti Općine pripremaju projekt izgradnje nove osnovne škole.

Što se tiče srednjoškolskog obrazovanja, općina Punat na svom području nema nijednu srednjoškolsku ustanovu pa je oko 80 učenika srednjoškolske dobi prisiljeno svakodnevno putovati prema obližnjem Krku, a u manjem broju slučajeva i prema Rijeci.

3.5.2. Kultura

Za potreba odvijanja/organiziranja različitih kulturno-zabavnih manifestacija žiteljima općine Punat na raspolaganju su dva multifunkcionalna prostora – Narodni dom i galerija Toš. Osim toga, valja istaknuti i fundus znanstvena biblioteka i muzejske zbirke (etnografska i sakralna) u Franjevačkom samostanu na otočiću Košljunu. Kulturna zbivanja kontinuirano se provode u suradnji između općine Punat i TZ općine Punat.

3.5.3. Zdravstvo

U sklopu naselja Punat djeluju institucija javnog zdravstva – stomatološka ambulanta i ambulanta opće medicine. Uz to, stanovništvu stoji na raspolaganju i nekoliko ordinacija privatne zdravstvene zaštite. Za dodatne (specijalističke) zdravstvene usluge žitelji općine Punat koriste i usluge Dom zdravlja Krk¹⁸. U tijeku ljetne sezone, u blizini autobusnog stajališta, za potrebe zdravstvene zaštite turista djeluje posebna turistička ambulanta. Sadašnji kapaciteti i organizacija primarne zdravstvene zaštite na prostoru općine Punat zadovoljavaju potrebe lokalnih žitelja.

3.5.4. Socijalna skrb

Socijalna skrb na području općine Punat odvija se preko gerontodomačice zaposlene pri općini Punat. Ova osoba koordinira poslove nabavke lijekova starim i nemoćnim osobama, kontrolira njihovo redovno uzimanje, ali i stoji na usluzi pri aktivnostima kao što su, primjerice, pratnja do liječnika, pomoć u održavanju osobne higijene, nabavke za potrebe kućanstva, pospremanje stambenog prostora, povremeno druženje i sl.

S druge strane, za potrebe trajnog funkcionalnog zbrinjavanja starijih i nemoćnih osoba žiteljima općine Punat na raspolaganju je ponajprije Dom umirovljenika „Mali Kartec“ u Krku (8 km). Riječ je o jednom od najvećih domova za starije osobe u Primorsko-goranskoj županiji koji raspolaže sa 149 postelja, od čega je oko 50% predviđeno za štíćenike s potrebama veće njege. Županija i država financiraju 40% troškova Doma, a korisnici preostalih 60%.

Osim Doma umirovljenika „Mali Kartec“, za prihvata starijih i nemoćnih osoba žitelji Općine mogu koristiti i privatnu instituciju Korniču (3 km) koji se nalazi u lijepo opremljenoj obiteljskoj kući, površine oko 1500 m² te koji može udomiti 40 osoba.

3.5.5. Športski objekti/tereni i infrastruktura

Od športske infrastrukture, općina Punat ima malonogometno tj. rukometno, košarkaško i odbojkaško igralište, bočalište kao i automatsku streljanu. Za potrebe učenika, ali i športske rekreacije žitelja Općine, u planu je izgradnja školske športske dvorane.

3.5.6. Ostalo

Osim prethodno navedenog, u naselju Punat djeluju i lučka ispostava Punat u sastavu Lučke kapetanije Rijeka, kao i poštanski ured, knjižnica te ispostava Erste banke.

¹⁸ Dom zdravlja Krk pruža zdravstvene usluge iz područja: obiteljske medicine, zubne zaštite, zdravstvene zaštite žena, zdravstvene zaštite dojenčadi i predškolske djece, zaštite mentalnog zdravlja, patronažne zdravstvene skrbi, zdravstvene njege i palijativne skrbi bolesnika, laboratorijske dijagnostike, radiološke, ultrazvučne i druge dijagnostike, fizikalne medicine i rehabilitacije, stacionarnog smještaja i dijalize, specijalističko-konzilijarne zaštite, hitne medicinske pomoći, medicine rada te ljekarništva.

4. RAZVOJNO OKRUŽENJE

4.1. Međunarodni kontekst

4.1.1. Globalizacija

Globalizacija se može definirati kao proces kojim se u današnjem svijetu postepeno ukidaju ograničenja protoka roba, usluga, ljudi i ideja među različitim državama i dijelovima svijeta. U takvom makrookruženju, gospodarska je aktivnost izložena stalnom zaoštavanju konkurentske utakmice i to ne samo na nacionalnoj razini, već i na razini svake pojedine, šire ili uže shvaćene, industrijske grane/uslužne djelatnosti. U svakodnevnoj borbi za tržišno preživljavanje sve su zemlje svijeta, njihovi gradovi/općine i/ili gospodarski subjekti prisiljeni na kontinuirano osmišljavanje novih i/ili inoviranje postojećih strategija tržišnog nastupanja kako bi naglasile vlastite konkurentske prednosti u odnosu na stalno rastući broj potencijalnih takmaca. Osmišljavanje novih i/ili inoviranje postojećih strategija tržišnog nastupanja podrazumijeva sve veću kako marketinšku, tako i sadržajnu, tematsku i/ili proizvodnu diferencijaciju i to ne samo u cilju osiguranja tržišne prepoznatljivosti i/ili poželjnosti, već i radi uspješnog zadovoljavanja različitih preferencija sve brojnijih potrošačkih segmenata.

Proces globalizacije, s druge strane, karakterizira i njegova iznimna dinamika, a što uzrokuje potrebu za stalnim promjenama i/ili brzim prilagodbama u gotovo svim sferama života i rada. U uvjetima izrazito dinamičnih i sve teže predvidivih globalnih promjena, za očekivati je da će ključni činitelji uspjeha kako u gospodarsko-političkom, tako i u resursno-okolišnom, pravno-regulatornom, sociokulturnom i/ili tehničko-tehnološkom okruženju u budućnosti biti bitno drugačiji ne samo od onih u prošlosti, već i od onih koji obilježavaju postojeće stanje. Tako se može zaključiti 'da ono što je bilo dovoljno za uspjeh danas', sasvim sigurno, neće biti dovoljno za 'uspjeh sutra'.

Konačno, a neovisno o brojnim i sve teže predvidivim globalizacijskim pritiscima, problematika dugoročno održivog upravljanja društveno-ekonomskim razvojem već je dulje vrijeme jedna od centralnih preokupacija nositelja javne vlasti kako na nacionalnoj, tako i na regionalnoj odnosno lokalnoj razini. Dugoročna održivost, pritom, implicira, da je riječ o potrebi da se razvojem upravlja na način 'koji udovoljava potrebama sadašnjih generacija bez kompromitiranja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje bitne životne potrebe'. Drugim riječima, riječ je o načinu upravljanja koji ne prihvaća gospodarsku politiku i/ili praksu koja bi vodila rastu životnog standarda sadašnjih generacija (postojeće populacije), ali koja bi istodobno na bilo koji način narušavala i/ili trajno osiromašivala nacionalnu/regionalnu/lokalnu proizvodnu osnovu, zbog čega bi se buduće generacije suočile sa slabijim razvojnim perspektivama i s većim rizicima preživljavanja nego je to danas slučaj. Može se, dakle, reći da održivost upravljanja na lokalnoj razini podrazumijeva razvoj u razmjerima i na način koji je (lokalnoj zajednici) dugoročno i intergeneracijski prihvatljiv, odnosno koji ne degradira i/ili radikalno mijenja okruženje u kojem se događa u mjeri koja bi na bilo koji način mogla ugroziti uspješan razvoj i dobrobit ostalih aktivnosti i/ili procesa.

4.1.2. Ulazak Hrvatske u EU

Iako se pozitivni učinci pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji još ne vide, pripadnost Uniji dugoročno će se i pozitivno odražavati kako na uvjete privređivanja u zemlji, tako i na konkurentnost Hrvatske i njenih gospodarskih subjekata na međunarodnom tržištu iz nekoliko razloga:

- članstvo u EU implicira korištenje EU strukturnih i/ili kohezijskih fondova, a time i nove investicije u javnu/komunalnu infrastrukturu, ali i razvoj poduzetništva;

- članstvo u EU pozitivno utječe na općeprihvaćeni imidž država članica, a što se posredno odražava i na interes stranog kapitala za ulaganja u različite investicijske poduhvate;
- članstvo u EU i pripadnost 'elitnom klubu' podrazumijeva i osjetno pojačani interes međunarodne turističke potražnje koja do ulaska nije imala povjerenja u kvalitetu integralnog turističkog proizvoda Hrvatske.

4.1.3. Dugoročno povoljna kretanja na strani turističke potražnje i evolucija svijesti turističkih potrošača

Unatoč ekonomski nesigurnim i turbulentnim vremenima, turizam se i dalje smatra jednom od najvažnijih gospodarskih djelatnosti u svijetu. Naime, u 2013. godini¹⁹, udio turizma (neposredni i posredni učinci) sačinjavali su oko 9% svjetskog BDP-a, svaka 11 osoba bila je zaposlena u turističkoj industriji, dok je 6% ukupnog svjetskog izvoza otpadalo na turizam. O dosadašnjoj dinamici rasta međunarodnog turističkog prometa u svijetu kao i o njegovom gospodarskom potencijalu zorno svjedoči i činjenica da se međunarodni turistički promet od 1950. do 2012. godine povećao s 25 milijuna na 1.035 milijuna dolazaka, pri čemu se očekuje da će se taj broj do 2030. godine povećati na 1.800 milijuna. Konačno, valja imati na umu da UNWTO procjenjuje kako u domaćem turističkom prometu u svim zemljama svijeta na godišnjoj razini sudjeluje i dodatnih 5 do 6 milijardi osoba.

Kad je riječ o recentnim pokazateljima turističkog prometa, kako fizičkog, tako i financijskog, posebno valja istaknuti da se u posljednjih nekoliko godina, iz godine u godinu, ostvaruju rekordne vrijednosti. Tako je, naime, prema preliminarnim podacima UNWTO-a²⁰ tijekom 2013. godine u svijetu realizirano preko 1.087 milijuna međunarodnih dolazaka, što predstavlja porast od 52 milijuna ili 5% u odnosu na prethodnu 2012. godinu²¹. S druge strane, a što se tiče primitaka od međunarodnog turizma, prema zadnjim dostupnim podacima, tijekom 2012. godine ostvareno je 837 milijardi eura. S obzirom da su se turistički primici u 2012. u odnosu na 2011. godinu povećali također za 4%, može se zaključiti da se i u gospodarski teškim i turbulentnim vremenima prosječna turistička potrošnja ne smanjuje.

Neovisno o tome, valja očekivati nešto drugačiju strukturu samih putovanja. Promjena trendova na globalnom turističkom tržištu uzrokovana je prvenstveno evolucijom svijesti turističkih potrošača koja je rezultirala pojavom novih vrijednosnih stavova, odnosno promjenom odnosa turista, kako prema sebi samima, tako i prema svijetu koji ih okružuje. Gospodarski razvoj, rastuća razina obrazovanja i općenito rast blagostanja, posebice u razvijenim zemljama, pridonose tranziciji ka post-materijalističkim društvenim vrijednostima i pogoduju razvoju ekonomije doživljaja. Uz ovu temeljnu vrijednosnu promjenu od koncepta 'imati' ka konceptu 'činiti i doživjeti', za turistička putovanja u nastupajućem razdoblju posebno su značajne demografske promjene, a prije svega starenje populacije i stasanje mlade, 'tehnološke' generacije.

Kao rezultat zajedničkog djelovanja obje prethodno navedene odrednice, na globalnoj razini, valja očekivati sve više kraćih putovanja kao i putovanja u odredišta bliže mjestu stalnog prebivanja. S druge strane, a što se tiče prevladavajućih motiva putovanja, rast će potražnja za putovanjima motiviranim 'samonagrađivanjem', psihofizičkom rekuperacijom, ali i održavanjem tjelesne kondicije kroz fizičke aktivnosti u prirodi.

¹⁹ UNWTO Tourism Highlights, 2013.

²⁰ UNWTO World Tourism Barometer, 2014.

²¹ Tijekom 2012. godine ostvareno je također rekordnih 1.035 milijuna međunarodnih dolazaka, što je, pak, u odnosu na 2011. godinu, predstavljao povećanje od 4%.

Detaljniji pregled relevantnih činitelja koji utječu na promjene životnih preferencija stanovništva u razvijenim zemljama svijeta te imaju sve bitnije implikacije na kreiranje turističke potražnje i dinamiku turističkih tokova u svijetu sažeto su prikazane u tablici 4.1.

Tablica 4.1. Promjene u suvremenom društvu koje utječu na turizam

Činitelji	Posljedice na turistički sektor
Demografija	
Broj pripadnika starijih dobnih skupina se rapidno povećava.	<ul style="list-style-type: none"> Rastuća potražnja za kvalitetom, udobnošću, sigurnošću, prikladnim prijevozom, različitim mogućnostima odmora, opuštanja i rekreacije, kao i za proizvodima "krojenima po mjeri". Rast potražnje izvan ljetnih mjeseci. Povećana potražnja za specijalnim proizvodima (impulzivna kupnja).
Zdravlje	
Svijest o zdravlju i zdravom životu dodatno će se pojačati.	<ul style="list-style-type: none"> Destinacije koje se doživljavaju kao manje zdrave, ignorirat će se znatno više i znatno brže nego je to do sada bio slučaj. Provođenje tzv "aktivnog odmora" imat će sve više poklonika. Potražnja za provođenjem odmora u očuvanom i manje naseljenom prirodnom ambijentu sve će više rasti.
Obrazovanje	
Prosječna razina obrazovanja stalno se povećava.	<ul style="list-style-type: none"> Rast potražnje za proizvodima specijalnih interesa, a u što se osobito odnosi na nautički turizam, cikloturizam, gastro/eno turizam, ekoturizam, turizam u ruralnom okruženju, "kreativni" turizam i sl. Veća potreba za kreativnom tržišnom komunikacijom i informiranjem.
Slobodno vrijeme	
Život u 21. stoljeću implicira sve veći stres i pritisak na psihu pojedinaca	<ul style="list-style-type: none"> Povećana potreba za ponudom relaksirajućih sadržaja i/ili po mjeri krojenih odmora u očuvanom prirodnom ambijentu. Više kratkih odmora umjesto jednog velikog.
Iskustvo putnika	
Sve je više sofisticiranih potrošača koji su, u želji da udovolje svojim potrebama, sve zahtjevniji.	<ul style="list-style-type: none"> Lojalnost određenoj vrsti destinacije će opadati. Sve veća preferencija prema autentičnom doživljaju; sve manje tolerancije za umjetno i standardizirano. Rast važnosti destinacija koje nude raznovrsnu i sadržajnu ponudu. Upravljanje prostorom/akvatorijem sve je važniji atribut privlačnosti.
IT tehnologije	
Internet penetracija i korištenje web-a za skupljanje informacija i kupovinu turističkih proizvoda i usluga i dalje će se povećavati.	<ul style="list-style-type: none"> Sve veća raspoloživost turističkih informacija o destinacijama i proizvodima; sve veća sofisticacija tzv. "tražilica", omogućit će sve bolju usporedbu destinacija, a time i dodatno zaoštriti konkurenciju. Iskusni putnici sami će koncipirati svoja putovanja i direktno rezervirati. Raspoloživost dubinskih informacija o pojedinim proizvodima i njihovoj međusobnoj povezanosti sve je važniji preduvjet uspjeha pojedinačnih web adresa.

Izvor: European Travel Commission, 2010

4.2. Nacionalni kontekst

4.2.1. Nepovoljna gospodarska kretanja u RH

Neovisno o tome da li uzroke gospodarske recesije koja posljednjih godina karakterizira privredivanje u Hrvatskoj valja tražiti ponajviše u brojnim, godinama nagomilavanim, strukturnim problemima (neučinkovita državna uprava, poslovanje poduzeća u pretežitom državnom vlasništvu, nepokrivenost uvoza izvozom, kupovanje socijalnog mira –

brodogradnja i agrar i sl.), ili njene uzroke valja dijelom povezivati s direktnim i/ili indirektnim posljedicama globalnih političkih, financijskih i gospodarskih kretanja, nema sumnje da se njene posljedice u značajnoj mjeri odražavaju i na razvojne perspektive općine Punat.

Višegodišnji naglašeni pad gospodarske aktivnosti u zemlji implicira smanjenje kupovne moći građana, opadanje proračunskih prihoda, relativno visok (i rastući) proračunski deficit kao i probleme s održavanjem likvidnosti javnog sektora. Sve će to bitno reducirati mogućnost javnih ulaganja u velike infrastrukturne projekte. Pad gospodarske aktivnosti uvelike se odražava i na smanjivanje kreditnog rejtinga, odnosno kreditne sposobnosti domaćeg korporativnog sektora, što će dodatno otežati njegov pristup (sve skupljim) bankarskim kreditima u cilju ulaska u nove razvojne projekte.

Kao rezultat svega navedenog, u nastupajućem razdoblju može se očekivati značajnije opadanje agregatne investicijske (javne i privatne) potražnje, pri čemu će vremensko trajanje smanjene investicijske aktivnosti u zemlji biti najuže povezano s kredibilitetom nositelja javne vlasti, kratkoročnim učincima poduzetih mjera antirecesijske gospodarske politike, kao i stvaranjem pozitivne investicijske klime na domaćem i međunarodnom tržištu.

4.2.2. Nepovoljna investicijska klima i sustav poticaja

Danas praktički da i nema zemlje u kojoj nositelji javne vlasti aktivnom promotivnom politikom i nizom konkretnih poticaja ne pokušavaju stvoriti pozitivnu investicijsku klimu i kontinuirano podgrijavati interes potencijalnih stranih i/ili domaćih investitora.

S druge strane, međutim, za razliku od drugih zemalja u neposrednom okruženju (Slovačka, Mađarska, Češka, Crna Gora), Hrvatska zasad nije bila pretjerano uspješna u privlačenju velikih međunarodnih investicijskih projekata u nijednom gospodarskom sektoru. U tom je kontekstu opravdano postaviti i pitanje da li su postojeći sustav državnih poticaja i/ili, njegova implementacija u svakodnevnoj poslovnoj praksi dovoljno međunarodno konkurentni, odnosno da li osiguravaju uvjete za koliko-toliko ravnopravnu tržišnu utakmicu sa relevantnim međunarodnim okruženjem.

4.2.3. Visoka razina birokratiziranosti i neučinkovitost pravosuđa

Usprkos dosad učinjenim pomacima i naporima da se poslovno okružje promijeni nabolje (usluge kao što su Hitro.hr, koji omogućava osnivanje poduzeća u tjedan dana, e-PDV koji omogućava godišnju prijavu PDV-a elektroničkim putem, e-mirovinsko, odnosno e-prijava koja omogućuje elektroničku prijavu početka poslovanja, svih promjena tijekom poslovanja te prijavu ili odjavu radnika, e-obrt kojom je omogućeno otvaranje obrta u jednom danu, započet proces digitalizacije zemljišnih knjiga, projekt e-katastar i sl.), kontinuirano loše ocjene različitih međunarodno relevantnih institucija i/ili organizacija o uvjetima poslovanja u nas²² ukazuju na činjenicu da je Hrvatska i dalje prekomjerno birokratizirana zemlja s neučinkovitim pravnim sustavom i nedovoljnim stupnjem transparentnosti kako u gospodarskoj, tako i u političkoj sferi. Do istog zaključka može se doći i temeljem sve učestalijih istraživanja percepcija domicilnog stanovništva i/ili pravnih osoba, kao i na temelju brojnih primjera i/ili indicija koruptivnog ponašanja u gospodarskoj sferi.

²² Global Corruption Barometer (Transparency International, 2013); Investment Climate Statement – Croatia (US Department of State, 2013); Business Environment and Enterprise Performance Survey (The World Bank & IFC, 2013); Doing Business 2013 (The World Bank & IFC, 2013)

5. SVODNA OCJENA KONKURENTNOSTI OPĆINE PUNAT

5.1. Pristup

Na temelju detaljnog uvida u razinu infrastrukturne opremljenosti, demografske trendove, kvalitetu resursno-atraktivne osnove te gospodarska kretanja na području općine Punat, može se prilično objektivno procijeniti i njezina društveno-ekonomska konkurentnost²³. Tržišna konkurentnost općine Punat podrazumijeva, naime, što je moguće veću usklađenost mnogobrojnih, međusobno komplementarnih, elemenata koji utječu na kvalitetu društvenog i gospodarskog života njezinih žitelja.

U skladu s prethodnim naznakama, ocjeni društveno-ekonomske konkurentnosti općine Punat pristupilo se u dva koraka. Prvi korak odnosio se na definiranje ključnih područja i ključnih činitelja uspjeha (ili elementi konkurentnosti) prema različitim područjima konkurentnosti. Drugi korak odnosio se na kvalitativno vrednovanje svakog od pojedinačnih elemenata konkurentnosti prema svim ključnim područjima.

U metodološkom smislu, gore izneseni pristup implicira da se konkurentnost općine Punat ne ocjenjuje u odnosu na druge jedinice lokalne samouprave, već u odnosu na poželjno (idealno) stanje društveno-gospodarskog razvoja kojem valja težiti. Naime, pod pretpostavkom da su svi elementi konkurentnosti općine Punat, u očima njenih žitelja, dostigli najvišu razinu, moglo bi se ustvrditi da su njeni stanovnici izuzetno zadovoljni dostignutom razinom kvalitete svog života i/ili rada te da ih nije potrebno dodatno unapređivati različitim aktivnostima i/ili mjerama. Drugim riječima, u takvim okolnostima izvršna vlast općine Punat ne bi u budućnosti i trebala činiti praktički ništa u cilju daljnjeg unapređenja dostignute društveno-ekonomske pozicije.

5.2. Ocjena konkurentske pozicije općine Punat

Kao relevantna područja koja, direktno i/ili indirektno, doprinose kvaliteti, a time i društvenoj i gospodarskoj konkurentnosti općine Punat posebno su razmatrana sljedeća:

- Dostupnost,
- Resursno-atraktivna osnova,
- Razvijenost gospodarstva i društvenih djelatnosti,
- Razvijenost turističkog sektora
  - Smještajni kapaciteti,
  - Objekti hrane i pića,
  - Ostale usluge,
- Razvijenost infrastrukture,
- Ljudski potencijali, te
- Društveno i poslovno okruženje.

Ocjena konkurentske sposobnosti općine Punat kao turističke destinacije na temelju gore iznesenih pretpostavki, a u cilju maksimalne objektivizacije rezultata, izvedena je tijekom prve strateške radionice na kojoj su, uz moderaciju ekspertnog tima Instituta za turizam, sudjelovali svi relevantni dionici društveno-ekonomskog razvoja Općine, kako iz javnog, tako i iz privatnog sektora. Pritom je svaki od elementa konkurentnosti ocjenjivan od 1 (loše) do 6 (izvršno), nakon čega su ocjene po pojedinim područjima zbrojene i podijeljene s brojem ključnih činitelja uspjeha kako bi se dobila srednja ocjena.

²³ Konkurentnost predstavlja sposobnost neke zemlje (gospodarske grane i/ili sektora, odnosno poduzeća) da stvori i održava gospodarsko (poslovno) okruženje koje omogućava ne samo povećano stvaranje dodatne vrijednosti, već i veći prosperitet za lokalno stanovništvo (zaposlene), uvažavajući zatečeno stanje resursne osnove i mjere ekonomske politike“.

Rezultati provedene ocjene konkurentnosti općine Punat (prosječna ocjena 3,6) jasno ukazuju na zaključak da je dostignuti stupanj društveno-ekonomskog razvoja na području obuhvata projekta daleko od optimuma i da ima puno prostora za daljnji rast i razvoj. To se osobito odnosi na razvijenost industrije i društvenih djelatnosti (prosječna ocjena 2,6) te raspoloživost ljudskih potencijala (prosječna ocjena 2,8). Nadalje, iako je riječ o primorskoj općini s izrazito dugom obalnom linijom, brojnim prirodnom plažama i izrazito interesantnim reljefom, konkurentnost turističkog sektora također je ocijenjena relativno loše (prosječna ocjena 3,0). Detaljni pregled ocjena pojedinih elemenata konkurentnosti po ključnim područjima prezentiran je u tablici 5.1.

Tablica 5.1. Konkurentnost općine Punat – rezultati I strateške radionice

Elementi konkurentnosti		Jako loše=1, izvrsno=6					
A.	Dostupnost	1	2	3	4	5	6
1	Ceste koje vode prema općini Punat					■	
2	Ceste na području općine Punat			■			
3	Raspoloživost javnog prijevoza			■			
4	Blizina zračnih luka međunarodnog značenja					■	
5	Povezanost s kopnom					■	
	<i>nešto drugo, navesti što</i>						
B.	Resursno-atraktivna osnova	1	2	3	4	5	6
6	Kvaliteta mora i plaža				■	■	
7	Kvaliteta luka i privezišta		■	■			
8	Pogodnost za nautički turizam						■
9	Kvaliteta spomeničke baštine			■	■		
10	Kvaliteta sportsko-rekreacijskih sadržaja	■	■				
11	Raspoloživost biciklističkih staza		■				
12	Raspoloživost pješačkih staza				■		
13	Opremljenost plaža		■				
14	Raspoloživost/kvaliteta vinskih i gastro cesta	■					
15	Kulturna ponuda (muzeji, kazališta, galerije)			■			
16	Ljepota krajolika/reljefa				■		
17	Kvaliteta okoliša					■	
18	Postojanje i raznolikost kulturno-zabavnih manifestacija i događanja			■	■		
	<i>nešto drugo, navesti što</i>						
C.	Industrija i društvene djelatnosti	1	2	3	4	5	6
19	Zastupljenost industrije u strukturi gospodarstva Općine		■	■			
20	Diversificiranost industrije		■	■			
21	Tržišna spremnost industrije		■	■			
22	Zastupljenost obrtništva u strukturi gospodarstva Općine		■	■	■		
23	Tržišna spremnost obrtništva		■	■			
24	Raspoloživost trgovačkih sadržaja		■				
25	Tržišna spremnost trgovine			■			
26	Razvijenost društvenih djelatnosti			■	■		
	<i>nešto drugo, navesti što</i>						
D.	Turizam	1	2	3	4	5	6
27	Raspoloživost smještajnih objekata			■	■		
28	Struktura smještajnih objekata		■				
29	Kvaliteta luka nautičkog turizma					■	■
30	Kvaliteta smještajnih objekata - hoteli		■	■			
31	Kvaliteta smještajnih objekata - kampovi		■				
32	Kvaliteta smještajnih objekata - privatni smještaj		■				
33	Raspoloživost objekata hrane i pića na području turističke aktivnosti		■	■	■		
34	Raznolikost i originalnost ponude		■	■			
35	Kvaliteta hrane		■		■		
36	Korištenje lokalno proizvedene hrane		■				
37	Autentičnost objekata hrane i pića		■	■			
38	Raspoloživost kongresnih sadržaja	■					
39	Prisustvo touroperatora u destinaciji		■				
	<i>nešto drugo, navesti što</i>						

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Tablica 5.1. - nastavak

F.	Infrastruktura	1	2	3	4	5	6
40	Kanalizacija i sustav odvodnje			■			
41	Gospodarenje krutim otpadom					■	
42	Prisustvo "divljih" odlagališta smeća					■	
43	Postojanje sustava recikliranja krutog otpada					■	
44	Vodopskrba				■		
45	Elektroenergetski sustav				■		
46	Turistička signalizacija na području općine Punat			■			
47	Kvaliteta informacija na Internetu			■			
<i>nešto drugo, navesti što</i>							
G	Ljudski potencijali	1	2	3	4	5	6
48	Raspoloživost radne snage		■				
49	Kvaliteta radne snage			■	■		
50	Raspoloživost lokalnih poduzetnika		■	■			
51	Raspoloživost osoba s upravljačkim vještinama (menadžment)		■	■			
<i>nešto drugo, navesti što</i>							
H	Društveno i poslovno okruženje	1	2	3	4	5	6
52	Kooperacija javnog i privatnog sektora (JPP)			■	■		
53	Umreženost gospodarskih sektora			■			
54	Posvećenost lokalne samouprave društveno-ekonomskom razvoju Općine				■		
55	Osobna sigurnost					■	■
<i>nešto drugo, navesti što</i>							

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Relativno niska ocjena društveno-ekonomske konkurentnosti općine Punat upućuje na nekoliko potencijalno značajnih konkurentskih ograničenja koje valja adresirati u dolazećim vremenu, posebno u kontekstu EU integracije i zahtjeva globalizacije. Riječ je o sljedećim 'uskim grlima':

- stupanj komunalne uređenosti (ambijentalnosti naselja) nije primjeren potencijalu resursne osnove Općine;
- prometna infrastruktura ne odgovara niti potrebama lokalnog stanovništva, niti očekivanjima turista/posjetitelja;
- s izuzetkom iznajmljivanja obiteljskog smještaja, konkurentska sposobnost lokalnih poduzetnika nije na primjerenom razini, osobito u usporedbi s EU konkurencijom. To se posebno odnosi na kvalitetu/tržišnu održivost hotela i kampova, ali i brodogradnju.
- kvaliteta ljudskog potencijala, osobito u kontekstu školske spreme, ali i stjecanja novih znanja i vještina potrebnih za dinamiziranje gospodarske aktivnosti i povećanje kvalitete društvenih djelatnosti nikako ne zadovoljava.

Polazeći od navedenih ograničenja, podizanje gospodarske, a posebice turističke konkurentnosti, te stvaranje uvjeta za rast društvenog standarda svih žitelja Općine zahtijevat će pokretanje cijelog niza aktivnosti (programa/projekata/mjera) povezanih sa unapređivanjem postojeće razine konkurentnosti

6. SWOT ANALIZA

6.1. Uvod

Analiza resursno-atraksijske osnove, kao i spoznaje do kojih se došlo tijekom „status quo“ analize i ocjene dostignutog stupnja društveno-ekonomskog razvoja općine Punat (poglavlje 2), evidentno je da je riječ o prostoru koji posljednjih dvadesetak godina razvojno stagnira te koji, uz izuzetak nautičkog turizma u Puntarskoj dragi, još uvijek ne koristi u cijelosti brojne komparativne prednosti koje proizlaze ponajviše iz lijepe i očuvane prirode, vrlo povoljnog geoprometnog položaja, ugodne mediteranske klime i povijesnog nasljeđa.

U tom smislu, može se reći da je općina Punat danas suočena s određenim brojem izazova koje valja ukloniti ili umanjiti kako bi se njezin razvojni potencijal u budućnosti mogao u potpunosti realizirati. Riječ je ponajviše o negativnim posljedicama loših privatizacijskih rješenja u sferi hotelske industrije, postojećoj strukturi, ali i kvaliteti smještajne ponude, jednodimenzionalnom turističkom imidžu, zapuštenosti poljoprivrede, odumiranju tradicijske drvene brodogradnje kao i različitim, većim ili manjim, infrastrukturnim ograničenjima. U cilju njihovog smislenog i učinkovitog otklanjanja, navedene je izazove, slično kao i u ocjeni konkurentne sposobnosti cijelog projektnog područja, korisno sistematizirati prema sljedećih nekoliko ključnih područja:

- Resursna osnova, atrakcije i prostorne značajke
- Infrastruktura
- Razvijenost gospodarstva
- Turizam
- Ljudski potencijali
- Veze i umreženost gospodarskih sektora
- Organizacija i upravljanje destinacijskim razvojem

SWOT analiza prema svakom od navedenih ključnih područja od interesa za društveno-ekonomski razvoj općine Punat prezentirane su u točkama 4.2 – 4.8. Konačno, u točki 4.9. izneseni su svodni zaključci u obliku strateških prednosti i strateških nedostataka o kojima posebno valja voditi računa prilikom osmišljavanja budućeg razvoja cijelog projektnog područja.

6.2. Resursi, atrakcije i prirodni uvjeti

Resursna i atrakcijska osnova općine Punat, karakterizirana ponajviše ljepotom Puntarske drage i otočica Košljun s njegovom kulturno-turističkom ponudom, ali i kvalitetom mora i slikovitošću plaža, interesantnim reljefom, osebujnim kulturno-povijesnim nasljeđem te bogatstvom očuvanog, iako ponekad i zapuštenog, poljoprivrednog prostora pogodnog kako za ovčarstvo, tako i za tradicionalne otočke poljodjelske kulture (masline, vinogradi, voće, povrće), zasigurno predstavlja više nego dobar potencijal za barem polugodišnje turističko poslovanje. Samim tim, postojeću resursno-atraksijsku osnovu Općine treba smatrati kamenom temeljcem na kojem valja graditi dugoročno održivu gospodarsku strukturu koja bi, u konačnici, morala biti što je moguće više komplementarna s razvojem turizma i prepoznatljivim tržišnim pozicioniranjem općine Punat na tržištu turističkih destinacija.

Osim danas dominantnog nautičkog (jahting) turizma po kojem je općina Punat međunarodno poznata, te klasičnog turizma 'sunca i mora' za ljubitelje obiteljskog odmora manjih zahtijeva, postojeća resursno-atraksijska osnova općine Punat nudi brojne mogućnosti osobito za razvoj eno i gastroturizma, cikloturizma, ronilačkog turizma,

ekoturizma, turizma u ruralnom okruženju, 'kreativnog' turizma²⁴ i drugih pojava oblika tzv. turizma specijalnih interesa. Također geografski položaj Općine pruža mogućnost ekonomski opravdanog korištenja alternativnih izvora energije (vjetar, sunce).

Najizraženije slabosti u sferi resursne osnove i atrakcijskog potencijala odnose se na nedostatak novostvorenih turističkih atrakcija, zapušteno poljoprivredno zemljište u zaleđu, nedovoljnu valorizaciju vjekovne kulture života i rada lokalnog življa, neadekvatnu interpretaciju atrakcija, kao i nedostatak cjelovitog sustava pješačkih i biciklističkih staza. Nadalje, u nedostatke svakako valja ubrojiti i nedefinirano pomorsko dobro te ekstenzivno korištenje turističkih zona (kampovi).

RESURSNA OSNOVA, ATRAKCIJE I PROSTORNE ZNAČAJKE

Snage	Nedostaci
Geomorfologija Puntarske drage Blizina otočica Košljuna i njegove znamenitosti Pogodnost za razvoj nautičkog turizma Brojnost i ljepota prirodnih plaža Ljepota i očuvanost krajolika Poljoprivredna tradicija (ribarstvo, masline, vino, ovčarstvo, medarstvo) Relativno niski stupanj zagađenja (zrak, more, buka) Ugodna mediteranska klima Raspoloživost prostora za novi razvoj Mogućnost korištenja obnovljivih izvora energije (vjetar, sunce)	Nedostatak novostvorenih turističkih atrakcija Zapušteno poljoprivredno zaleđe (vinogradi, maslinici) Neadekvatna interpretacija resursno-atrakcijske osnove Nedovoljno uređen sustav turističkih staza i šetnica Nedostatak biciklističkih staza Neadekvatna valorizacija kulture života i rada u turističke svrhe Nedefinirano pomorsko dobro Ekstenzivno korištenje turističkih zona (kampovi)
Prilike	Opasnosti
Veličina i stabilnost turističke potražnje usvijetu Rast turističke potražnje za ekološki očuvanim prostorom Raspoloživost EU fondova za zaštitu kulturno-povijesnog naslijeđa Intenziviranje turističkog privređivanja Rast potražnje za autohtnim/zdravim poljoprivrednim proizvodima Raspoloživost EU fondova za očuvanje drvene brodogradnje	Degradacija prostora zbog pritiska kapitala Zagađenje Puntarske drage zbog havarije na moru

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

6.3. Infrastruktura

Osim kvalitete zbrinjavanja krutog otpada, ono što razlikuje općinu Punat i cijeli otok Krk od najvećeg dijela hrvatskog otočnog prostora svakako je njegova vrlo dobra prometna povezanost s kopnom (Krčki most), hrvatskim gradovima (auto cesta Rijeka - Zagreb), drugim velikim Kvarnerskim otocima (trajektna veza s Cresom/Lošinjem i Rabom), ali i s udaljenijim (turistički emitivnim) tržištima (krčka zračna luka). Drugim riječima, u smislu dostupnosti i prometne povezanosti, riječ je o svojevrsnoj strateškoj prednosti u odnosu na druge otočke destinacije u RH.

Kad je riječ o nedostacima, posebno valja ukazati na još uvijek nezadovoljavajuće riješen sustav oborinske/fekalne odvodnje, a što ugrožava ne samo čitavi eko-sustav Puntarske drage, već i bitno ugrožava dugoročno održivo poslovanje cijelog 'turističkog sektora'. Tome valja pridodati i relativno lošu cestovnu povezanost poteza od naselja Punat do naselja Stara Baška, a što je značajan infrastrukturni nedostatak ponajviše uslijed čestih ljetnih prometnih gužvi i nedostatka ugibališta/parkirališta za brojne 'dnevne migrante', korisnike/posjetitelje malih, slikovitih, plaža na cijelom tom potezu. Od ostalih nedostataka svakako valja ukazati i na relativno loš javni prijevoz (osobito izvan školske godine) kao i

²⁴ Riječ je turističkoj ponudi koja se temelji na vjekovnoj kulturi života i rada na ovim prostorima, pri čemu se kao prikladne teme posebno nameću ovčarstvo/proizvodnja sira, maslinarstvo/proizvodnja ulja, ribarstvo te vinogradarstvo/proizvodnja vina.

na relativno slabu zastupljenost tzv. "low cost" avio-prijevoznika na krčkom aerodromu (osobito izvan ljetne turističke sezone) što bitno umanjuje njegovu važnost. Konačno, bitno je ukazati i na nedostatak svjetlovodne infrastrukture koja je danas od ogromne važnosti za poslovanje bilo koje tvrtke.

INFRASTRUKTURA

Snage	Nedostaci
Prometna povezanost (zračna luka, autocesta Zagreb - Rijeka) Trajektna veza s Cresom i Lošinjem Telekomunikacijska pokrivenost Elektroenergetska pokrivenost Vrlo dobro zbrinjavanje krutog otpada Opremljenost turističkih razvojnih zona infrastrukturnim sustavima	Vodoopskrba Nedostatak svjetlovodne infrastrukture Nedostatak cjelovitog sustava oborinske/fekalne odvodnje Loša prometna povezanost Punta i Stare Baške Nedostatak parkirališnog prostora u naseljima Nedostatak parkirališnog prostora izvan naselja (pristup plažama) Nedostupnost morske obale Manjkav javni prijevoz (izvan školske godine) Nedostatak "low cost" avioprijevoznika (osobito izvan ljetne sezone)
Prilike	Opasnosti
Razvoj alternativnih izvora energije (sunce, vjetar) Pojačan interes države za razvoj komunalne infrastrukture Pojačan interes države za razvoj otoka Raspoloživost EU fondova (infrastrukturni projekti)	Ekološka degradacija prostora (otpadne vode, smeće)

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

6.4. Razvijenost gospodarstva

Za gospodarstvo općine Punat najveću važnost danas ima međunarodna prepoznatljivost, morski i kopneni kapacitet te visoka kvaliteta (ne samo jahting) usluge u Marini „Punat“, vjerojatno najboljoj hrvatskoj luci nautičkog turizma. Riječ je o gospodarskom entitetu u čijem sastavu djeluje i veći broj servisnih obrta, ugostiteljskih objekata te brodogradilište specijalizirano za remont plovila.

RAZVIJENOST GOSPODARSTVA I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Snage	Nedostaci
Međunarodna prepoznatljivost Marine "Punat" Tradicija u izgradnji malih brodova/plovila Velik broj žitelja Općine generira prihode po nekoliko osnova Gospodarski potencijal turizma Ribarstvo Dobra organizacija zdravstva i socijalne skrbi Velik broj građanskih udruga Niska stopa nezaposlenosti	Zanemarivanje poljodjelstva i ovčarstva Odumiranje obrtništva Odumiranje brodogradnje Stagnacija turističkog privređivanja Izrazita ovisnost o poslovanju Marine "Punat" Nedostatak objekata društvenog standarda (kino, prostor za starije osobe, multimedijalni centar...) Nedostatak zabavnog života (izvan turističke sezone) Udruge nemaju dovoljno prostora za svoje aktivnosti Starost i neopremljenost osnovne škole
Prilike	Opasnosti
Raspoloživost EU strukturnih i kohezijskih fondova Rast potražnje za autohtnim/zdravim poljoprivrednim proizvodima Raspoloživost EU fondova za očuvanje drvene brodogradnje Interes investitora za ulaganjem u 'turističku industriju'	Smanjivanje ribljeg fonda u (sjevernom) Jadranu Negativni utjecaji klimatskih promjena Nepovoljni demografski trendovi (starenje stanovništva)

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Za gospodarstvo Općine od velikog je značenja i turistički potencijal smještajne ponude poduzeća „Hoteli Punat“, hotela „Omorika“ i „Kanajt“ te brojnih privatnih iznajmljivača.

Konačno, nije zanemariv ni gospodarski potencijal ribarstva. Istodobno, najveća snaga u sferi društvenih djelatnosti svakako je relativno dobro riješen sustav zdravstvene i socijalne skrbi.

U gospodarske nedostatke svakako valja ubrojiti višegodišnje zanemarivanje ovčarstva (s malim izuzetkom u Staroj Baški), odumiranje brodogradnje i obrtništva te zabrinjavajuću stagnaciju u sferi turističkog privređivanja. Istodobno, a što se tiče razvijenosti društvenih djelatnosti, glavni nedostaci su posvemašnji nedostatak različitih objekata društvenog standarda, nedostatak zabavnog života (izvan kratke turističke sezone) te nedovoljan prostor za djelovanje različitih građanskih udruga.

6.5. Turizam

Dobrim dijelom uslijed nedovoljno promišljenog i/ili loše provedenog procesa privatizacije, općinu Punat danas, s izuzetkom vrhunske nautičke ponude, karakterizira izrazito loša struktura smještajnih kapaciteta u kojoj prevladavaju kampovi i obiteljski apartmani. Iako je ovakvo stanje u izrazitom kontrastu s kvalitetom prirodne resursne osnove, dobra je okolnost svakako činjenica da najveći dio priobalnog prostora općine još uvijek nije preizgrađen te se ne naziru bilo kakve prijetnje dugoročnoj održivosti.

TURIZAM

Snage	Nedostaci
Kvaliteta usluge Marine "Punat" Štedljivo korištenje razvojnog prostora Veličina i lokacija kampova Pile i Konobe Dobro uređena glavna plaža naselja Punat Brojnost i rastuća kvaliteta apartmanskih jedinica Bogata ponuda 'brze hrane' Dobra vrijednost za novac Postojanje Internet portala TZ općine Punat Kvalitetna suradnja TZ na razini otoka Krka i PGŽ Redovita prisutnost na turističkim sajmovima Raspoloživost turističkih promotivnih materijala Potencijal za stvaranje novih atrakcija	Loša struktura smještajne ponude Nedostatak hotelskih kapaciteta međunarodne kvalitete Neujednačena kvaliteta obiteljskog smještaja Prevelika ovisnost o Marini "Punat" (jedna obitelj) Izrazita orijentacija na 'sunce i more' proizvod Izrazita sezonalnost poslovanja Izrazito niska iskorištenost smještaja Nedostatak turističkih uslužnih sadržaja izvan ljetnih mjeseci Nedostatak sportskih sadržaja (tenis, biciklizam, dvoranski športovi, bazeni, wellness/fitness ponuda i sl.) Slaba ponuda turizma u ruralnom okruženju Nedostatak kvalitetnijih objekata eno-gastronomske ponude Nedostatak inovacija i diferencijacije u razvoju turističkih proizvoda Godišnji marketing planovi nemaju dovoljno strateškog naboja Nedovoljni marketinški budžeti Direktni marketing i Internet prodaja tek u začetku Nedovoljna orijentacija na tržište specijalnih interesa (cikloturizam, turizam vina, turizam u ruralnom okruženju, kulturni turizam i sl.)
Prilike	Opasnosti
Povoljna dugoročna kretanja u sferi turističke potražnje Pojačan interes za većim brojem kraćih putovanja Interes investitora za ulaganje u novu hotelsku ponudu Interes investitora za ulaganje u novu kamp ponudu Unapređenje investicijske klime Dostupnost suvremenih tehnologija tržišne komunikacije Udruženo djelovanje destinacija PGŽ na privlačenju "low cost" avioprijevoznika	Zagađenje Puntarske drage Nepovjerenje domaćih poduzetnika prema ulaganjima u turizam Interes za turističkim megaprojektima dubiozne koristi za destinaciju Nedovoljno dobar imidž PGŽ kao turističke destinacije

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

U snage svakako valja ubrajati i dobru vrijednost za novac, veličinu te izuzetnu kvalitetu lokacije postojećih kampova, dobru uređenost javne plaže naselja Punat, rastuću kvalitetu obiteljskog smještaja, ali i dobar razvojni potencijal za kreiranje nekoliko novostvorenih

turističkih atrakcija. Što se tiče marketinga, u snage valja ubrojiti i postojanje/djelovanje Internet portala općinske TZ, raspoloživost promotivnih materijala te suradnju TZ na razini otoka Krka i cijele PGŽ.

S druge strane, turizam na području općine Punat karakterizira i cijeli niz nedostataka (slabosti). Osim već spomenute loše strukture smještaja i nedostatka kvalitetnog hotelskog smještaja, posebno valja ukazati na izuzetno loše korištenje smještajne ponude, preveliku orijentaciju na 'sunce i more', izrazitu sezonalnost privređivanja, nepostojanje većeg broja profesionalno oblikovanih turističkih proizvoda (osobito izvan glavne ljetne sezone), odnosno slabu ponudu sadržaja namijenjenih tržištu specijalnih interesa. Među slabostima turističkog sektora svakako valja istaknuti i nedostatak kvalitetnijih objekata hrane i pića, nedostatak ponude turizma u ruralnom okruženju kao i nedostatak diferencijacije u razvoju novih turističkih proizvoda. Konačno, svemu tome valja dodati i nedovoljnu orijentaciju na tržište specijalnih interesa te nedovoljno korištenje direktnog marketinga u komunikaciji s ciljnim potrošačkim segmentima. Na temelju svega navedenog, može se zaključiti da uočeni nedostaci bitno umanjuju mogućnost uspostave cjelovitog turističkog lanca vrijednosti, što se negativno odražava kako na diversifikaciju turističkih doživljaja, tako i na visinu prihoda koja se trenutno ostvaruje od turizma.

6.6. Veze i umreženost gospodarskih sektora

Kad je riječ o umreženosti i odnosima s drugim gospodarskim sektorima, glavne prednosti općine Punat trebale bi biti povezane s mogućnošću pribavljanja svježije i visoko kvalitetne ribe, ali i mogućnosti prodaje na kućnom pragu lokalno proizvedenog maslinovog ulja, meda i/ili vina. Tome valja pridodati i sve bolju povezanost ugostitelja i proizvođača lokalno spravljenih proizvoda. Konačno, za društveno-ekonomski život općine Punat od izuzetnog je značenja i sve veći broj kulturno-zabavnih događanja koja upotpunjuju turističku ponudu u ljetnim mjesecima.

S druge strane, kao glavne nedostatke moguće je istaknuti slabo (nikakvo) korištenje izuzetnih mogućnosti na razvoj turizma u ruralnom okruženju, nerazvijenu trgovačku ponudu (suveniri, memorabilije i sl.), odnosno nedostatak međusobnog interesnog povezivanja malih i srednjih poduzetnika (privatni iznajmljivači + vlasnici objekata hrane i pića + usluge izleta + specijalizirane usluge - ronjenje, prezentacija baštine, cikloturizam i sl.) u stvaranju cjelovitog lanca vrijednosti.

VEZE I UMREŽENOST GOSPODARSKIH SEKTORA

Snage	Nedostaci
Laka dostupnost svježije ribe Laka dostupnost kvalitetnog vina Proizvodnja kvalitetnog maslinovog ulja Dobra povezanost ugostitelja i proizvođača lokalno proizvedenih proizvoda (vino, maslinovo ulje) Određen broj (kulturnih) događanja i manifestacija (ljetno)	Slabo korištenje mogućnosti eno-gastroturizma Slabo korištenje mogućnosti turizma u ruralnom okruženju Nerazvijena trgovinska ponuda namijenjena turistima Nedostatak kulturno-zabavnih događanja izvan sezone Nedostatak poslovnog povezivanja SME poduzetnika (horizontalno i vertikalno)
Prilike	Opasnosti
Strateška orijentacija RH na povezivanje poljoprivrede i turizma Raspoloživost EU fondova za umrežavanje ribarstva i turizma Strateška orijentacija RH na izgradnju (drvenih) 'plovećih hotela' "Niche marketing" Globalni rast interesa za mikropoduzetništvo	Gubitak lokalnog 'štitih' i autohtonosti u destinacijskom identitetu kao posljedica globalizacije

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

6.7. Ljudski potencijali

Kad je riječ o ljudskim potencijalima, uočene slabosti još uvijek pretežu prepoznate snage. Naime, iako postojeći nositelji izvršne vlasti dobro razumiju problematiku gospodarskog razvoja, to još uvijek ne znači i da na području općine Punat postoji dovoljan broj osposobljenih osoba za kvalitetno upravljanje razvojnim procesom, odnosno za efikasnu provedbu zacrtanih razvojnih usmjerenja i to kako u privatnom, tako i u javnom sektoru.

Nadalje, iako je lokalna populacija poznata po svojoj gostoljubivosti i prijateljskom odnosu prema gostu, te usprkos niskoj stopi nezaposlenosti i malenom broju socijalno ugroženih osoba, SWOT je ukazao na ozbiljne probleme osobito u sferi obrazovanja i stečenih vještina koja mogu predstavljati ograničenje budućeg gospodarskog rasta općine Punat. U tom smislu, posebno valja naglasiti nedostatak poduzetnih osoba mlađe životne dobi, nedostatak osoba s izraženim interesom za bavljenje obrtništvom, nedostatak mladih osoba osposobljenih za rad u turizmu, uključujući i nedostatak kadrova u novim turističkim zanimanjima, kao i odumiranje znanja i vještina potrebnih za održavanje djelatnosti brodogradnje.

LJUDSKI POTENCIJALI

Snage	Nedostaci
Gostoljubivost i prijateljski odnos prema gostima Malen broj socijalno ugroženih osoba Rast broja stanovnika (migracije) Stipendiranje učenika (u skladu s mogućnostima Općine)	Nedostatak poduzetnih osoba mlađe životne dobi Nedostatak kvalificiranih osoba za razvoj ne-turističkog obrtništva Nedovoljan broj osoba osposobljenih za upravljanje destinacijom Nedostatak osoba (formalno) osposobljenih za rad u turizmu Nedostatak vještina potrebnih za nova turistička zanimanja (zabava, animacija, manifestacije, tematski parkovi i sl.) Nedostatak međunarodno osposobljenih turističkih menadžera Odumiranje znanja/vještina za nastavak aktivnosti u brodogradnji
Prilike	Opasnosti
Dostupnost EU fondova usmjerenih na podizanje kvalitete ljudskog potencijala u Hrvatskoj Internetska dostupnost obrazovnim programima Primjena EU zakonske regulative u domeni rada i zapošljavanja Cjeloživotno učenje	Nepovoljni demografski trendovi (stajanje populacije) Nedovoljna mobilnost radne snage Smanjivanje kvalitete obrazovnog sustava Politički obojeno kadroviranje

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

6.8. Organizacija, upravljanje i poticanje razvoja

Kad je riječ o institucionalnoj podršci gospodarskom razvoju općine Punat, snagu nesumnjivo predstavlja postojanje bazične institucionalne osnove za upravljanje razvojem (Prostorni plan općine Punat, ROP PGŽ, Strategija razvoja PGŽ) kao i posvećenost nositelja javne vlasti problematici unapređenja postojeće razine društveno-ekonomskog razvoja. Tome valja pridodati i izražen interes lokalne samouprave prema boljem korištenju resursno-atraktivne osnove, osobito u smislu privođenja poljoprivrednoj namjeni većeg broja zapuštenih privatnih posjeda, ali i intenziviranju turističkog privređivanja kroz osuvremenjivanje smještajne ponude. Pod pretpostavkom osmišljavanja i/ili poboljšavanja učinkovitosti sustava financijske pomoći namijenjene poticanju razvoja malog i srednjeg poduzetništva, svi će potrebni formalni institucionalni preduvjeti za budući razvoj općine Punat biti ispunjeni.

Ipak, u cilju stvaranja doista stimulativnog društveno-ekonomskog razvojnog okruženja, valja naglasiti i postojanje dosta dugog popisa nedostataka. Posebno valja ukazati na još uvijek nedostajuću viziju i ciljeve razvoja općine Punat (prihvaćene od strane većine razvojnih dionika), kao i nedostatak artikuliranog akcijskog plana razvoja turizma kao

ključne gospodarske grane. Isto tako, posebno valja ukazati i na nedostatak novih razvojno-investicijskih projekata, kao i na nedostatak klsterskog udruživanja istovrsnih poduzetnika kao preduvjeta uspostave sustava upravljanja kvalitetom. Konačno, potrebno je spomenuti i nedostatak kvalitetne javno-privatne suradnje, uslijed čega trenutno praktički i nema nikakvih razvojnih programa koji bi otvarali prostor za različita ulaganja privatnog sektora na zemljištu u javnom vlasništvu.

ORGANIZACIJA I UPRAVLJANJE RAZVOJEM	
Snage	Nedostaci
Postojanje bazične institucionalne osnove za upravljanje razvojem Dobro razumijevanje procesa društveno-ekonomskog razvoja Izraženi interes lokalne samouprave prema boljem korištenju resursno-atraktivne osnove Dobra suradnja TZ i nositelja javne vlasti na općinskoj razini Dobra suradnja nositelja javne vlasti s drugim JLS otoka	Nedostatak dobro artikulirane vizije i ciljeva razvoja općine Punat Nedostatak akcijskog plana razvoja turizma općine Punat Nedostatak novih razvojno-investicijskih projekata Nedostatak javno-privatnih partnerstva Nedostatak klsterskog udruživanja (strukovnog i teritorijalnog) Nedostatak 'organizacije za uspjeh' u provedbi razvojnih planova
Prilike	Opasnosti
Pojačani interes investitora Usuglašavanje smjernica gospodarskog razvoja na razini otoka Usuglašavanje aktivnosti otočkih TZ Lako dostupni modeli i iskustva u organizaciji, planiranju i vođenju projekata društveno-gospodarskog razvoja	Konflikt javnog i privatnog interesa u zaštiti javnog dobra

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

6.9. Zaključci SWOT analize

Na temelju detaljne analiza jakosti, slabosti, prilika i prijetnji po svakom od definiranih područja, svodni naglasci bili bi kao slijedi:

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

S druge strane, uz međunarodnu prepoznatljivost i kvalitetu nautičke ponude Marine 'Punat', ključne strateške prednosti na kojima bi općina Punat u dolazećem vremenu morala kapitalizirati odnose se ponajviše na ekološku očuvanost cjelokupnog prostora Općine, značajan, još uvijek tržišno nevaloriziran potencijal prirodnih plaža i uvala kao i nepotrošenost razvojno potentnog prostora, osobito u kontekstu modernizacije i izgradnje novih objekata turističke smještajne ponude, ali i reanimiranja tradicionalnih otočnih stočarskih (ovčarstvo, pčelarstvo) i poljodjelskih aktivnosti (maslinarstvo, vinogradarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo, ljekovito bilje). Očuvana resursno-atraktivna osnova pruža, naime, vrlo dobru mogućnost razvoja različitih, danas slabo vidljivih, turističkih iskustava i doživljaja koje je moguće „pakirati“ u različite proizvode 'kreativnog turizma' tijekom cijele godine. Osim navedenog, u strateške prednosti općine Punat svakako valja ubrajati i dobar geoprometni položaj te laku dostupnost, posebice u kontekstu važnih emitivnih tržišta, kao i vjekovnu tradiciju (danas zanemarene) drvene brodogradnje. Upravo na tim odrednicama valja temeljiti budući razvoj gospodarstva općine Punat u vremenu koje dolazi.

Istodobno, prilikom promišljanja dugoročno održivog društveno-ekonomskog razvoja ovog prostora, svakako valja voditi računa i o ne malom broju strateških nedostataka. Da bi se, naime, kapitaliziralo na utvrđenim strateškim prednostima, potrebno je ukloniti ključne razvojne prepreke i/ili uska grla. U tom smislu, posebno valja naglasiti potrebu daljnjeg unapređenja postojeće prometne infrastrukture (proširenje ceste ŽC 5125 od Punta prema Staroj Baški, uz izgradnju ugibališta/parkirališta), hitnu reafirmaciju poljoprivredne proizvodnje te poboljšanje strukture, kvalitete i međunarodne prepoznatljivosti turističkog smještaja kroz izgradnju novih hotelskih objekata, modernizaciju kamp ponude i klstersko povezivanje obiteljskih iznajmljivača.

Konačno, a što se tiče kvalitetnijeg turističkog privređivanja i produljivanja sezone, valja izgraditi novu, odnosno značajno unaprijediti postojeću turističku infrastrukturu (biciklističke staze, pješačke staze, pristupne putove do izdvojenih plaža na potezu Punat – Stara Baška), ali i osmisliti i komercijalizirati nove, 'po mjeri krojene' turističke proizvode koje resursno-atraktivna osnova Općine može kvalitetno podržati (eko-turizam, turizam u ruralnom okruženju, turizam aktivnosti, kulturni turizam i sl.).

STRATEŠKE PREDNOSTI

- Izuzetna pogodnost za razvoj jahting turizma
- Ekološka očuvanost
- Raspoloživost razvojnog prostora
- Prirodne uvale i prekrasne plaže
- Blizina emitivnih tržišta
- Laka dostupnost
- Međunarodna prepoznatljivost nautičke ponude Marine 'Punat'
- Tradicija brodogradnje
- Tradicija turističkog privređivanja
- Neiskorišten prostor u zaleđu

STRATEŠKI NEDOSTACI

- Uređenost naselja (manjak ambijentalnosti)
- Neiskorištavanje potencijala turizma
  - nepovoljna struktura komercijalnog smještaja
  - zastarjela ponuda kampova
  - 'umorna' hotelska ponuda
  - niska iskorištenost kapaciteta
  - nedostupnost i neuređenosti prirodnih plaža
  - siromaštvo proizvoda (turističkih doživljaja)
- Odumiranje industrijske proizvodnja
- Zapuštenost poljoprivrednih površina
- Nedostatak prometne infrastrukture (ugibališta, parkirališta, biciklističke staze, pristup plažama)
- Rastuća ovisnost o Marini 'Punat'
- Nedostatak osoba primjerenih znanja i/ili vještina

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Osim prethodno navedenih strateških nedostataka, za potrebe efikasne provedbe nove strategije razvoja Općine od izuzetnog će značenja biti i osiguravanje kontinuiranog unapređivanja adekvatnih znanja i/ili vještina velikog broja (priučenih) malih turističkih poduzetnika i iznajmljivača obiteljskog smještaja, ali i nositelja javne izvršne vlasti, posebice u kontekstu privlačenja većeg interesa i racionalnog, dugoročno održivog kanaliziranja investicijske potražnje u veći broj konkretnih, većih ili manjih, poduzetničkih poduhvata privatnog sektora.

7. MOGUĆI SCENARIJI GOSPODARSKOG RAZVOJA

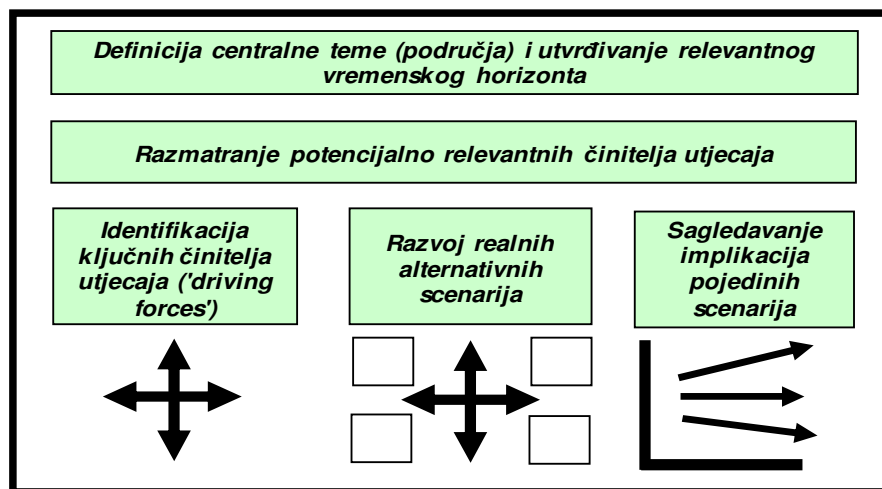
Za razliku od prognoza, koje su ekstrapolacija prošlih/sadašnjih trendova u budućnost te koje se baziraju ponajviše na pretpostavci da će budućnost, u svojim ključnim odrednicama, uvelike nalikovati prošlosti/sadašnjosti, scenario analiza polazi od pretpostavke da će relevantni uvjeti u gospodarsko-političkom, resursno-okolišnom, pravno-regulativnom, socio-kulturnom i/ili tehničko-tehnološkom okružju u budućnosti biti bitno drukčiji ne samo od onih u prošlosti već i od onih koji karakteriziraju postojeće stanje. Samim tim, scenario analiza nema za cilj predvidjeti budućnost nego sagledati što je sve u budućnosti moguće.

Rezultat scenario analize su alternativni opisi budućeg stanja neke pojave u prostoru. Riječ je o imaginarnim 'pričama' koje, zbog neizvjesnog raspjeta, na konzistentan, logičan i metodološki utemeljen način pokušavaju sagledati različita moguća stanja budućnosti.

Polazeći od prepoznavanja relevantnih trendova u okružju, cilj scenario analize je identificirati glavne činitelje koji bi u budućnosti mogli utjecati na strateške odluke i/ili razvojna usmjerenja gospodarskih entiteta i/ili nositelja javne vlasti. Budući da omogućava sagledavanje i kritičko propitivanje mogućih alternativnih raspjeta, scenario analiza donositeljima odluka omogućava ne samo adekvatnu pripremu za različite budućnosti, već i proaktivno djelovanje u funkciji ostvarivanja željene budućnosti. U tom je kontekstu scenario analiza vrlo zahvalno metodološko oruđe ne samo za 'dobrovoljno prisiljavanje' donositelja odluka da razmišljaju o budućnosti već i za kvalitativnu promjenu i/ili reorganizaciju njihovih mentalnih mapa.

Cijeli proces scenario analize sastoji se od nekoliko karakterističnih faza (Slika 6.1).

Slika 7.1. Metodologija scenario analize

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

7.1. Analiza mogućih scenarija razvoja općine Punat

Polazeći od gornjih teoretskih naznaka, a kad je riječ o sagledavanju relevantnih činitelja koji bi mogli više ili manje utjecati budućni društveno-ekonomski razvoj na području općine Punat posebno su prepoznati:

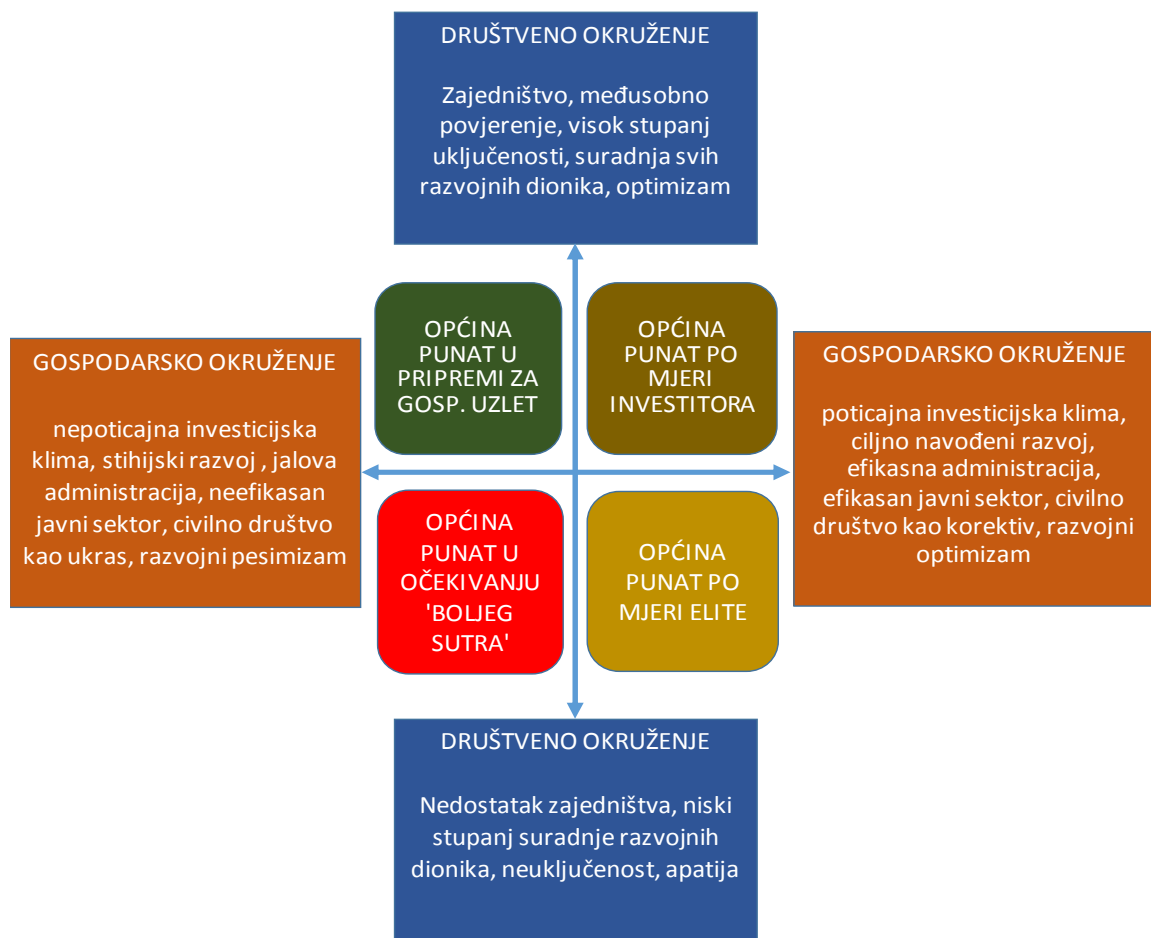
- Odrednice/ograničenja PPUO Punat;
- Odrednice Strategije razvoja PGŽ;
- Odrednice strategije razvoja turizma RH do 2020. godine;
- Investicijska klima u zemlji;

- Efikasnost administrativnog aparata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini;
- Atraktivnost općine Punat za privlačenje investicija;
- Resursna osnova i struktura gospodarstva općine Punat;
- Demografija (starosna i kvalifikacijska struktura stanovništva općine Punat)
- Aspiracije lokalnih dionika i uključenost različitih interesnih skupina na lokalnoj razini u donošenje ključnih razvojnih odluka, kao i
- Stupanj kohezije domicilnog stanovništva i međusobno povjerenje

Iako svaki od prethodno navedenih činitelja može u većoj ili manjoj mjeri utjecati na brzinu i kvalitetu društveno-ekonomskog razvoja na razmatranom projektnom području, svi se oni, zapravo, mogu svesti pod zajednički nazivnik gospodarskog okruženja i društvenih odnosa.

Stavljanjem u međudnos ova dva, za centralnu temu (tj. društveno-ekonomski razvoj općine Punat) ključna razvojna procesa ('driving forces'), stvara se prostor za promišljanje četiri različita vjerodostojna, objektivno moguća te, stoga, realna razvojna scenarija koji imaju bitno drugačije implikacije kako na proces društveno-gospodarskog razvoja, tako i na cjelokupni imidž i identitet općine Punat. Samim tim, može se očekivati da će različiti razvojni scenariji imati različite implikacije kako na gospodarsku strukturu i raspoloživost komunalne infrastrukture, tako i na korištenje raspoloživog razvojnog prostora, performanse pojedinačnih poduzetnika te privlačenje investicijske potražnje. U skladu s rečenim, ovim se dokumentom razmatraju četiri alternativna razvojna scenarija (slika 7.2.).

Slika 7.2. Mogući scenariji razvoja općine Punat

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Osnovne značajke svakog od razmatranih scenarija definirane su njihovim položajem unutar koordinatnog sustava. Sukladno tome, ključni atributi i međusobne distinkcije pojedinih scenarija bile bi kako slijedi:

- (i) **Općina Punat u pripremi za novi gospodarski uzlet** – riječ je o scenariju koji podrazumijeva proaktivno djelovanje lokalne zajednice u cilju stvaranja povoljnog gospodarskog okruženja
- (ii) **Općina Punat po mjeri investitora** – riječ je o scenariju koji stavlja naglasak na gospodarski rast bez obzira na socijalne troškove i/ili negativne eksternalije
- (iii) **Općina Punat po mjeri elite** – riječ je o scenariju u kojem se gospodarski rast odvija prema interesima privilegiranih skupina/pojedinaца
- (iv) **Općina Punat u očekivanju 'boljeg sutra'** – riječ je o scenariju koji karakterizira očuvanje 'statusa quo', nedostatak ambicija i polako socio-ekonomsko nazadovanje u odnosu na druge JLS u relevantnom konkurentskom krugu

7.2. Konkretnе implikacije svakog od scenarija

U skladu s prethodno navedenim metodološkim pristupom, u nastavku se obrazlažu ključna obilježja i očekivane implikacije svakog od identificiranih scenarija.

Općina Punat u pripremi za novi gospodarski uzlet

Temeljna odrednica ovog scenarija je iniciranje gospodarskog rasta i razvoja temeljenom na malim projektima lokalnih poduzetnika koji uspijevaju premostiti sve zamke nepoticajnog gospodarskog okruženja. U tom kontekstu razvojni projekti su malog obujma te ne mogu ugroziti lokalni identitet, kulturu života i rada kao i kvalitetu prostora Općine. Samim tim, ovaj scenarij podrazumijeva:

- Društvenu koheziju i jasno definirane razvojne prioritete,
- U uvjetima nepoticajnog gospodarskog okruženja na razini Hrvatske, lokalna vlast sve više prepoznaje potrebe i interese žitelja Općine te se orijentira na poticanje lokalnih gospodarskih inicijativa,
- Postupno se stvara međusobno povjerenje razvojnih dionika
- Pojačanu orijentaciju na malo poduzetništvo i poticanje njegovog razvoja,
- Nedostatak interesa krupnog kapitala, osobito u sferi razvoja novih turističko-nekretninskih resort projekata;
- Visoku svijest o potrebi zaštite okoliša i racionalne uporabe slabo iskorištenog, a raspoloživog razvojnog prostora, kao i
- Postupni iskorak u društvenom standardu i kvaliteti života lokalne populacije.

U skladu s dominantnim uvjerenjima, konkretne implikacije ovog scenarija bile bi kako slijedi:

- Polako se pripremaju EU razvojni projekti u sferi ingerencije javnog sektora, ponajviše za potrebe osuvremenjivanja i/ili izgradnje novih projekata komunalne i turističke infrastrukture;
- Jača interes za gospodarsko aktiviranje neobrađenih i zapuštenih poljoprivrednih površina u zaleđu;
- Sagledavaju se mogućnosti za dodatno profiliranje brodogradilišta (izgradnja plovila za sport i rekreaciju);
- Otvaraju se prvi tematizirani smještajni objekti (eko hoteli, bed&breakfast pansioni) u vlasništvu lokalnih poduzetnika;

- Sve veći broj iznajmljivača obiteljskog smještaja u naseljima Punat i Stara Baška udružuje se difuzne/integralne hotela;
- Središte naselja Punat počinje se profilirati u 'mjesto događanja i kulture';
- Kvaliteta ugostiteljske ponude se postupno unapređuje i sadržajno diferencira;
- Razmatraju se mogućnosti za izgradnju sustava biciklističkih staza, šetnica te ugibaldišta i parkirališta na prikladnim mjestima;
- Interes velikih (strateških) investitora za ulaganjem u turističku ponudu općine Punat i dalje ne postoji.

Općina Punat po mjeri investitora

Za razliku od prethodnog scenarija, ovaj scenarij temelji se na jasno izraženoj preferenciji svih bitnih razvojnih dionika prema što je moguće bržem i dinamičnijem gospodarskom rastu i razvoju, pri čemu će se, ako treba, prihvatiti i pokoja štetna implikacija takve orijentacije. Sukladno navedenom, ovaj se scenarij temelji na:

- Maksimalnom uvažavanju globalizacije i njenih reperkusija, kako dobrih, tako i manje dobrih,
- Svijesti da je gospodarski rast važniji od očuvanja socijalne kohezije,
- Potrebi privlačenja većih strateških investitora, ali i svijesti da ih je moguće privući ponajviše u sferi turizma,
- Poboľšanju investicijske klime i jačanju povjerenju investitora u sposobnost izvršne vlasti,
- Posvećenosti javne vlasti ambiciozno postavljenim razvojnim ciljevima,
- Potrebi brzog i efikasnog uklanjanja ključnih razvojnih ograničenja kroz jasno definirane razvojne prioritete,
- Pridržavanju mantre 'misli globalno, djeluj lokalno',
- Djelomičnom zanemarivanju interesa većeg ili manjeg dijela lokalne populacije,
- Potrebi prilagođavanja i spremnosti na ustupke u načinu korištenja raspoloživog razvojnog prostora (sve prema potrebama/zahtjevima krupnog kapitala),
- Postupnom narušavanju ekološke očuvanosti prostora, kao i
- Ubrzanom narušavanju prepoznatljivog 'duha mjesta' i lokalnog identiteta.

Polazeći od navedenih odrednica ovog scenarija, njegove očekivane implikacije na društveno-ekonomski razvoj općine Punat bile bi kako slijedi:

- Prostorni planovi se korigiraju na način da 'podržavaju' veće razvojno-investicijske projekte (redefinirane građevinske i turističke razvojne zone – vlasnička i infrastrukturna problematika, obujam i struktura poželjne izgradnje, definiran maksimalni prihvatni potencijal i sl.);
- Raspoloživi razvojni prostor koristi se uglavnom namjenski, pri čemu su moguća određena odstupanja kako bi se maksimalno udovoljilo interesima rastućeg broja zainteresiranih (međunarodnih) investitora;
- Uz realizaciju 2 do 3 nova hotelsko-nekretninska resort projekta s pratećim uslužnim sadržajima na današnjim lokacijama kampova Pila i Konobe, u pripremi je i izgradnja većeg turističkog resorta na lokalitetu Škrila,
- Produbljena Puntarska draga omogućava uplovljavanje velikih plovila koje je Marina „Punat“ spremna prihvatiti, a brodogradilište servisirati,
- Pojačana aktivnost brodogradilišta narušava eko-sustav u Puntarskoj dragi te povremeno uzrokuje manje ekološke poremećaje,

- Naselje Punat sve je izloženije buci (turisti i brodogradilište),
- Promet Puntarskom dragom sve više otežava pristup otočiću Košljun,
- Veći broj manjih razvojnih projekata realiziranih uglavnom od strane lokalnih poduzetnika (tematizirani smještajni objekti, objekti hrane i pića, projekti eko i/ili agro turizma, turističke usluge/servisi, specijalni interesi) dodatno je obogatio destinacijski lanac vrijednosti,
- Sredstvima EU fondova uspješno se otklanjaju postojeća infrastrukturna ograničenja (vodoopskrba na području Stare Baške, kanalizacija, promet u mirovanju);
- Rast potražnje i produljenje sezone uzrokovali su potrebu 'uvoza' nove te osposobljavanje postojeće radne snage;
- Bitno umanjena kvaliteta životnog prostora.

Općina Punat po mjeri elite

Temeljna odrednica ovog scenarija je zadovoljavanje razvojnih interesa privilegiranih pojedinaca i/ili interesnih skupina. Drugim riječima, ovaj scenarij podrazumijeva sljedeće:

- Posvećenost javne vlasti ponajviše osiguranju vlastite popularnosti kod domicilnog stanovništva, a što se postiže kroz obećavanje velikih razvojnih projekata,
- Pogodovanje interesima odabranih skupina/pojedinaca,
- Parcijalni razvojni interesi 'odabranih' kontinuirano 'istiskuju' mogućnost dugoročno usmjeravanog i sustavno promišljanog gospodarskog razvoja,
- 'Asimetrična' distribucija razvojnih koristi,
- Ravnomjerna distribucija razvojnih šteta,
- Ubrzana potrošnja raspoloživog razvojnog prostora,
- Većina investicijskih projekata privatnog karaktera nije u funkciji dugoročne održivosti Općinskog razvoja i životnog standarda lokalnih žitelja,
- Postupna degradacija okoliša i kvalitete životnog prostora,
- Postupni gubitak 'duha mjesta' i lokalnog identiteta, kao i
- Postupni rast nepovjerenja u lokalnu samoupravu.

U skladu s prethodno definiranim odrednicama, konkretne implikacije ovog scenarija bile bi kako slijedi:

- Prostorni plan se korigira 'po narudžbi', na zahtjev odabranih skupina/pojedinaca;
- Raste broj turističkih razvojnih zona;
- Razvojno-investicijski projekti međusobno su neusklađeni, a ponekad i konfliktni (eksterne diseconomije);
- Sve manje poljoprivrednog zemljišta/obrađivih površina;
- Izražena preferencija prema nekretninskom biznisu (etažirani apart hoteli i vile);
- Nezainteresiranost izvršne vlasti za manje projekte jako usporava/otežava poduzetničku aktivnost lokalnog stanovništva;
- Neuravnotežen i stihijski prostorni razvoj;
- Mogući ekološki problemi većeg razmjera;
- Vrlo upitni dugoročni učinci na pozicioniranje općine Punat na tržištu turističkih destinacija;
- Nebriga za društveni standard lokalnog stanovništva (školstvo, zdravstvo, kultura, socijalna skrb);

- Slab interes za korištenje sredstava EU fondova (u cilju otklanjanja postojećih infrastrukturnih ograničenja kao što su vodoopskrba na području Stare Baške, kanalizacija, promet u mirovanju);
- Stihija i nedostatak koordinacije u donošenju razvojnih odluka opterećuje kvalitetu života lokalne populacije te postupno dovodi do međusobne netrpeljivosti kako izabranih elita, tako i elite i lokalnog življa.

Općina Punat u očekivanju 'boljeg sutra'

Riječ je o scenariju koji ne podržava praktički nikakav razvoj, a vrlo vjerojatno i narušava postojeći 'status quo' u destinaciji budući da podrazumijeva:

- Populističku retoriku i uglavnom 'prazna' obećanja predstavnika izvršne vlasti,
- Nemogućnost dogovora ključnih razvojnih dionika oko poželjne vizije i strateških razvojnih ciljeva,
- Nedostatak jasnih razvojnih prioriteta i nedovoljno fokusirano trošenje ograničenih proračunskih prihoda,
- Apatiju, ne uplitanje u 'tuđe' probleme te, posljedično, nedostatak potrebne suradnje glavnih dionika razvoja,
- Plodno tlo za 'lov u mutnom' malih lokalnih poduzetnika,
- Stagnaciju gospodarstva i nemogućnost pokretanja novog razvojnog ciklusa,
- Postupno narušavanje društvenog standarda i kvalitete života lokalnih žitelja (komunalna infrastruktura, obrazovanje, kultura, zdravstvo i sl.)
- Realizaciju malog broja 'točkasto razbacanih' razvojno-investicijskih projekata manjeg razmjera nametnutih od strane agresivnih lokalnih poduzetnika,
- Puno 'prazne priče' o mogućnostima korištenja EU fondova bez konkretnih učinaka, kao i
- Nebrigu za očuvanje okoliša u zaleđe te postupnu degradaciju resursno-atraktivne osnove.

U skladu s dominantnim uvjerenjima, konkretne implikacije ovog scenarija bile bi kako slijedi:

- Sve veća gospodarska ovisnost o Marini „Punat“ i njenim planovima;
- Postupno opadanje, a onda i potpuno zamiranje aktivnosti brodogradilišta;
- Sve veći broj neobrađenih/zapuštenih poljoprivrednih površina;
- Kronični nedostatak interesa za restrukturiranje 'umorne' smještajne ponude kroz osuvremenjivanje postojećih i izgradnju novih (tematiziranih) hotelskih objekata;
- Zastarjela i 'umorna' kamp ponuda koja se nije prilagodila novim tržišnim trendovima,
- Dugoročno nepromijenjena struktura integralnog turističkog proizvoda;
- Dugoročno nepromijenjena struktura integralnog turističkog proizvoda;
- Kratka turistička sezona i pojačana orijentacija na sve manje zahtjevne goste;
- Odsustvo bilo kakvog značajnijeg EU financiranja kapitalnih projekata komunalne i/ili turističke infrastrukture, odnosno objekata društvenog standarda.

7.3. Poželjni scenarij društveno- ekonomskog razvoja Općine

Polazeći od prethodno iznesenih značajki i implikacija svakog od razmatranih scenarija društveno-ekonomskog razvoja na području općine Punat u budućnosti, njihova

prezentacija lokalnim razvojnim dionicima (II strateška radionica), jasno je ukazala na činjenicu da niti jedan od analiziranih scenarija ne predstavlja poželjniji razvojni trajektorij. U tom smislu, razvojni dionici podržavaju razvojni scenarij koji se može nazvati 'Općina Punat po mjeri svojih žitelja', a koji bi u uvjetima poticajnog gospodarskog i društvenog okruženja, omogućio dugoročno održivi rast i razvoj uz maksimalnu kontrolu korištenja raspoloživog razvojnog potencijala. Drugim riječima, gospodarski rast i razvoj sagledava se u kontekstu usklađenosti sa željenom razvojnou vizijom kao i u kontekstu razvojne prihvatljivosti svakog pojedinačnog razvojno-investicijskog poduhvata.

Iako je riječ o razvojnou scenariju čije odrednice u velikou mjeri zagovaraju i izrađivači ovog dokumenta, valja istaknuti da je riječ o razvojnou konceptu/modelu koji predstavlja ideal kojemu valja težiti što je više moguće, ali od čijih će se postavki u 'stvarnom životu', u većou ili manjoj mjeri, ipak odstupiti. U takvim uvjetima moguće je, dakle, na projektnou području očekivati i određene neželjene pojave na koje ukazuju scenarij 'Općina Punat po mjeri krupnog kapitala', odnosno scenarij 'Općina Punat po mjeri elite'. Razlog za to valja tražiti ne samo u raznim (političkim) pritiscima na nositelje javne vlasti u uvjetima nejednake pregovaračke snage u globalnou okruženju, već i u različitou raspoloživosti informacija, odnosno njihovou interpretaciji. Ipak, manja odstupanja od poželjnou razvojnou trajektorija, a kao posljedica različitih, međusobnou suprotstavljenih interesa i nemogućnosti postizanja konsenzusa relevantnih razvojnih dionika oko svih bitnih pitanja poželjnou društveno-ekonomskog razvoja i/ili optimalnog načina korištenja raspoloživou razvojnou prostora, ne bi trebala predstavljati većou opasnost.

Ključne odrednice poželjnou scenarija 'Općina Punat po mjeri svojih žitelja' su:

- Međusobnou povjerenje i uvažavanje predstavnika javnou i privatnou sektora,
- Društvena kohezija i jasno definirani razvojni prioriteti,
- Očuvanje kvalitete prostora, povijesnou nasljeđa, lokalnih običaja i kulture,
- Visoka svijest o potrebi primjene najviših standarda zaštite okoliša (more i kopno),
- Pojačanu orijentaciju na malo poduzetništvo i nove tehnologije kao i ubrzano poticanje njegovou razvoja,
- Nespremnost za preveliko 'otvaranje vrata' interesima krupnou kapitala, osobito u sferi razvoja novih turističkou-nekretninskih resort projekata;
- Ubrzano aktiviranje slabo iskorištenou, a raspoloživou poljoprivrednou prostora u zaleđu, kao i
- Vidljiv kontinuirani kvalitativni iskorak u društvenou standardu i kvaliteti života lokalne populacije.

U skladu s dominantnim uvjerenjima, konkretne implikacije ovog scenarija bile bi kako slijedi:

- Rigorozna kontrola korištenja prostora – nikakva gradnja koja nije u skladu s prostorno-planskou dokumentacijou se ne tolerira;
- Maksimalna usmjerenost na EU razvojne fondove/programe ponajviše za potrebe osuvremenjivanja i/ili izgradnje novih projekata komunalne i turističke infrastrukture;
- Neobrađene i zapuštenne poljoprivredne površine u zaleđu stavljene su u funkciju s pojačanou orijentacijou prema OPG-ima i eko-turizmu;
- Proširuje se i dodatno profilira postojeća aktivnost brodogradilišta kroz pojačanu proizvodnu diversifikaciju i modernizaciju (plovila za sport i rekreaciju) kao i kroz uspostavu svojevrsnou 'nautičkou tehnološkou parka';

- Otvara se veći broj manjih, tematiziranih smještajnih objekata (eko hoteli, bed&breakfast pansioni) u vlasništvu lokalnih poduzetnika;
- Najveći broj iznajmljivača obiteljskog smještaja u naseljima Punat i Stara Baška udružuje se difuzne/integralne hotela čime se podiže kvaliteta obiteljskog smještaja;
- Znatno je unapređena kvaliteta postojećeg hotelskog smještaja;
- Sustavno se podiže kvaliteta postojećih kampova kako bi se zadovoljivo zahtjevima potražnje, dok se u neizgrađenom dijelu postojećih turističkih zona, u mjeri i na način propisanima prostornim planom, gradi nova turistička ponuda;
- Izgrađene biciklističke staze, sustav šetnica te ugibališta i parkirališta na prikladnim mjestima;
- Središte naselja Punat postaje prepoznato po svojoj gastronomiji, ali i po kvaliteti kulturnih, zabavnih i društvenih sadržaja.

8. NAČELA RAZVOJA OPĆINE PUNAT

Povećanje blagostanja lokalne zajednice osnovna je svrha svakog društveno-ekonomskog razvoja. Kad je riječ o općini Punat, povećanje blagostanja lokalne zajednice podrazumijeva dobro osmišljeno i međusobno koordinirano gospodarsko aktiviranje cjelokupne raspoložive materijalne i nematerijalne resursne osnove kojom općina raspolaže. To uključuje i najveći dio fizički raspoloživog razvojnog prostora ne samo duž uskog priobalnog pojasa i/ili u sklopu naselja Punat i Stara Baška, već cjelokupnog, još uvijek slabo gospodarski korištenog i nedovoljno valoriziranog poljoprivrednog prostora u zaleđu. Samo će, naime, kroz postupno gospodarsko aktiviranje vrijednog, a još uvijek relativno slabo komercijaliziranog ruralnog krajobraza općine Punat biti moguće diversificirati današnju gospodarsku strukturu te je sustavno unapređivati kako u kontekstu njenog doprinosa novostvorenoj vrijednosti, tako i u kontekstu njene komplementarnosti. Konačno, kroz postupno aktiviranje slabo gospodarski valoriziranog i uglavnom zapuštenog prostora u zaleđu Općine stvorit će se i mogućnost za obogaćivanje postojećeg, dvodimenzionalnog, sustava turističkih doživljaja ('sunce i more', jahting) cijelim nizom novih turističkih iskustava prikladnih za 'konzumaciju u različitim dijelovima godine.

S druge strane, u uvjetima globalnog jačanja svijesti o negativnim posljedicama fizički i socijalno devastiranog prostora, rast društveno-ekonomskog blagostanja općine Punat pretpostavlja i upravljanje gospodarskim rastom i razvojem na principima dugoročne ekonomske, socijalne i ekološke održivosti.

Dugoročna ekonomska, socijalna i prostorno-ekološka razvojna održivost nekog prostora podrazumijevaju gospodarski rast i razvoj koji 'zadovoljava potrebe sadašnjih stanovnika na načini koji ne ugrožava budućnost budućih generacija', ali i koji 'u okviru prihvatnog kapaciteta eko i društvenog sustava unapređuje kvalitetu života lokalnih žitelja'. Da bi to bilo moguće, poželjni društveno-ekonomski razvoj općine Punat nameće potrebu kontinuiranog usuglašavanja/usklađivanja interesa svih dionika društveno-ekonomskog razvoja oko ključnih razvojno-investicijskih projekata u sferi kako privatnog, tako i javnog sektora.

U skladu s prethodnim odrednicama, načela na kojima valja temeljiti budući društveno-ekonomski razvoj općine Punat valja, dakle, povezivati ponajviše sa devet međusobno povezanih načela (Slika 8.1) koja podrazumijevaju konsenzus i usklađeno djelovanje svih/ključnih dionika razvoja Općine u budućnosti.

Slika 8.1: Sustav načela gospodarskog razvoja općine Punat

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

8.1. Odrednice prostorno-ekološke održivosti

Odrednice prostorno-ekološke održivosti osnovica su za valorizaciju i definiranje razvojnih projekata javnog i privatnog sektora, osobito u kontekstu utvrđivanja njihove maksimalno prihvatljive veličine/kapaciteta i lokacije, ali i u kontekstu zaštite kvalitete prostora, bioraznolikosti, upravljanja otpadom, snabdijevanja energijom, tretiranja otpadne odvodnje, zaštite od buke i sl. Temeljne principe za promišljanje društveno-ekonomskog razvoja Općine koji podržava prostorno-ekološku održivost mogu se sažeto iskazati kroz:

- **Načelo odgovornosti** koje zahtjeva primjenu suvremenih tehničko-tehnoloških rješenja i okolišno odgovornu praksu ne samo u izgradnji i/ili opremanju građevinskih objekata, već i u dnevno-operativnom vođenju poslovnih procesa i/ili obavljanju javno-komunalnih usluga. Načelo odgovornosti obvezuje na primjereno ponašanje ne samo gospodarske subjekte, već i lokalno stanovništvo i posjetitelje/turiste koje dolaze na prostor općine Punat.
- **Načelo zaštite** koje podrazumijeva primjerenu zaštitu cjelokupnog prostora Općine, a osobito ključnih sastavnica njene prirodne baštine ponajviše kroz (dokumentirano i utemeljeno) utvrđivanje i praćenje stanja/odlika relevantnih prirodnih činitelja, ali i svih drugih bitnih sastavnica općinske resursne osnove. Nadalje, riječ je o načelu koje podrazumijeva i uspostavu mehanizma pravodobnog korektivnog djelovanja u svim slučajevima moguće potencijalne degradacije kvalitete prostora i/ili prirodne baštine na prostoru Općine.
- **Načelo nosivosti** koje pretpostavlja ne samo potrebu definiranja optimalnog načina korištenja razvojnog prostora, već i potrebu usklađivanja postojećeg i potencijalnog gospodarskog intenziteta u korištenju prostora, sve u cilju utvrđivanja prihvatljive razine utjecaja gospodarskih aktivnosti na fizička i socijalna obilježja okruženja. Počivajući na usklađenom i transparentnom sustavu planiranja upotrebe prostora, načelo valja vezivati kako uz turističke i ne-turističke poduzetničke aktivnosti, tako i javne funkcije Općine uključujući, primjerice, korištenje plaža, pristup moru, ali i promet u mirovanju i kretanju.

8.2. Odrednice društvene održivosti

Ponajviše kao rezultat procesa globalizacije gospodarskih tokova i sve većeg pritiska međunarodne investicijske potražnje za izgradnjom 'industrijski tipiziranih' gospodarskih objekata, sve su izraženije tendencije ka postupnoj degradaciji autentične resursno-atraktivne osnove, prepoznatljivog kulturnog krajobraza (kamene kuće, gromače/suhozidi, poljski putevi i sl.) i/ili gospodarske tradicije velikog broja manjih urbanih sredina u svijetu. U tom smislu, odrednice društvene održivosti odnosno društvenog prihvatnog kapaciteta osnovica su za valorizaciju aktivnosti usmjerenih na očuvanje tzv. 'duha mjesta' i vjekovima uspostavljanog identiteta općine Punat, ali i na raspoloživost ljudskog potencijala odgovarajuće dobne strukture, stručne osposobljenosti i/ili profila. Pozornost se pri tome usmjerava na sposobnost/mogućnost prihvata pojedinih razvojno-investicijskih projekata, aktivnosti usmjerene na očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine, ali i na aktivnosti usmjerene na razvijanje svijesti lokalne populacije (i posjetitelja općine Punat) o ljudskim pravima, pravu na rad i jednakosti svih socijalnih skupina i/ili manjina. Za potrebe izrade ovog dokumenta, načela koja podupiru odrednice društvene održivosti općine Punat mogu se sažeti kroz:

- **Načelo partnerstva** koje podrazumijeva suradnju nositelja javne vlasti s privatnim sektorom (poduzetnici), civilnim sektorom, ali i različitim institucijama u sferi zaštite okoliša, obrazovanja, kulture, prometa, zdravstva, sigurnosti i sl. Cilj takve suradnje je stvaranje poticajne društvene klime i povećavanje stupnja kohezije, ali i veće odgovornosti svih nositelja razvoja za promišljanje budućnosti. Riječ je o primjeni

principa tzv. 'community based planning'-a kao preduvjeta za usuglašavanje razvojnih prioriteta na razini Općine, ali i za stvaranje međusobnog povjerenja i osjećaja 'uključenosti' svakog žitelja u odluke koje mogu značajno utjecati na prevladavajući način/stil života i navike lokalne zajednice.

- **Načelo planiranja** koje proizlazi iz postojanja visokog stupnja dobrovoljne, ali i nedobrovoljne razmjene troškova/koristi gospodarskih i društvenih subjekata te lokalnog stanovništva i posjetitelja općenito, a posebno na područjima koja obilježava visoki stupanj turističke aktivnosti. U takvim se uvjetima makro-okruženja, osobito u kontekstu uspostave dugoročno konkurentne gospodarske strukture, usklađivanja dinamike različitih gospodarskih inicijativa, kao i usuglašavanja razvojnih prioriteta u sferi društvenih djelatnosti, nameće potreba sustavnog promišljanja prioritarnih aktivnosti, njihovih nositelja i rokova izvršenja.
- **Načelo očuvanja duha mjesta** kroz poštivanje specifične 'slike' prostora i 'duha' lokalne zajednice u oblikovanju prostora, kreiranju sadržaja turističke, ali i ne-turističke, ponude te društvenog života žitelja i posjetitelja. Prepoznajući dinamiku karakterističnih i jedinstvenih obilježja Punta iskazanih u kombinaciji nematerijalne i materijalne, posebice, kulturne baštine, načelo pretpostavlja uspostavljanje okvira za bolje razumijevanje života lokalne zajednice, a time i prepoznavanja poželjnih kriterija za odlučivanje o novim razvojnim projektima.

8.3. Odrednice ekonomske održivosti

Odrednice ekonomske održivosti temelj su za sagledavanje tržišne perspektive poduzetničkih projekata te sagledavanje njihovih očekivanih ekonomskih utjecaja na okruženje. S obzirom na specifičnosti planiranja gospodarskog razvitka na regionalnoj (destinacijskoj) razini, odrednice ekonomske održivosti općine Punat podrazumijevaju sagledavanje učinaka pojedinih projekata ne samo u kontekstu njihove mikro-opravanosti, već i iz perspektive ostvarivanja njihovih učinaka na ukupno gospodarstvo Općine. Odrednice ekonomske održivosti trebale bi se provoditi kroz:

- **Načelo umrežavanja** koje podrazumijeva uspostavu atraktivnog poduzetničkog okruženja ponajviše kroz poticanje onih tržišno održivih gospodarskih poduhvata koji svojim multiplikativnim učincima pokreću aktivnosti i drugih subjekata na području Općine (i/ili u širem okruženju), potičući tako dodatno zapošljavanje te aktiviranje neiskorištene resursne osnove (primjerice, prostora u zaleđu Općine).
- **Načelo uravnoteženja gospodarske strukture** koje se odnosi na smanjivanje današnje razine izloženosti gospodarstva Općine utjecaju jednostranih odluka dobavljača, kupaca i/ili drugih interesnih skupina/utjecajnih pojedinaca kroz diversifikaciju gospodarske strukture i to kako: (i) poticanjem ne-turističke gospodarske aktivnosti novih, posebice lokalnih, poduzetnika, tako i (ii) širenjem sustava doživljaja i/ili proizvodnog portfelja poduzetnika u sferi turizma.
- **Načelo koordinacije** predstavlja preduvjet za efikasnu provedbu javno definiranih i usvojenih strateških razvojnih usmjerenja kroz sustavno i transparentno usklađivanje pojedinačnih, ponekad i konfliktnih, interesa različitih dionika društveno-ekonomskog razvoja. Riječ je o načelu bez kojega neće biti moguće stvoriti poticajno društveno okruženje za uspostavu produktivnih, projektno-orijentiranih, strateških i/ili dnevno-operativnih javno-javnih, javno-privatnih i/ili privatno-privatnih partnerstva.

9. STRATEŠKA VIZIJA I CILJEVI RAZVOJA OPĆINE PUNAT

9.1. Uvodne napomene

Vizija društveno-ekonomskog razvoja nekog zaokruženog administrativno-teritorijalnog područja predstavlja željenu sliku o tome kako bi taj prostor trebao izgledati u budućnosti. Drugim riječima, radi se o poželjnoj slici budućnosti koja je podjednako prihvatljiva kako nositeljima izvršne vlasti, tako i različitim razvojnim dionicima i/ili interesnim skupinama te cjelokupnoj populaciji. Vizija je, stoga, zaokruženi i cjeloviti iskaz onoga što određeno područje uistinu želi postići u kontekstu budućeg društveno-ekonomskog razvoja.

Definiranje razvojne vizije općine Punat važno je zbog dva razloga. Prvi proizlazi iz samog procesa njezinog definiranja tijekom kojeg pripadnici različitih interesnih skupina dolaze u poziciju da, polazeći od vlastitih načela i sustava vrijednosti, ali i realnog sagledavanja snaga i slabosti dosadašnjeg razvojnog puta, zajednički promišljaju kakvu budućnost žele. Drugi se odnosi na iskaz vizije kao svojevrsnog 'vodiča' u valorizaciji razvojnih alternativa, a što se svodi na njenu ulogu pri propitivanju svrsishodnosti različitih mogućnosti, pravaca i/ili aktivnosti koji određuju budućnost zajednice.

Osmišljavanje i kasnije operativno provođenje aktivnosti u funkciji ostvarivanja razvojne vizije međusobno povezuje razvojne dionike, mobilizira ih i usmjerava njihove pojedinačne aktivnosti prema ispunjavanju zacrtanog zajedničkog 'sna'. Nadalje, ispunjavanje odrednica jednom usvojene vizije zahtijeva ne samo neposredno uključivanje, već i prihvaćanje, poistovjećivanje i koordinirano djelovanje lokalne samouprave, različitih institucija javnog sektora, privatnih poduzetnika, različitih građanskih udruga i/ili pojedinaca. U tom smislu, izuzetno je važno da se u proces definiranja razvojne vizije uključe svi relevantni razvojni dionici i/ili interesne skupine.

9.2. Metodološki pristup

Kako bi se osiguralo da žitelji općine Punat prihvate novu razvojnu viziju kao svoju vlastitu sudbinu te da se s njom poistovjete, u procesu njenog definiranja posebna pozornost posvećena je uključivanju svih bitnih razvojnih dionika, od nositelja javne vlasti, predstavnika političkih stranaka i mjesnih odbora, preko djelatnika turističke zajednice, predstavnika Marine 'Punat', predstavnika hotelsko-turističkih poduzeća, vodećih ponuđača usluga obiteljskog smještaja, vlasnika turističkih agencija, do predstavnika društvenih djelatnosti i kulture te istaknutih građana.

Prethodno definirani participativni i konzultativni metodološki okvir upotrijebljen je kako bi se, iz perspektive dugoročnog optimiranja društveno-ekonomskog razvoja Općine, utvrdile temeljne odrednice vrijednosnog sustava njenih žitelja te, na toj osnovi, osmislila nova razvojna vizija.

9.3. Odrednice vrijednosnog sustava žitelja općine Punat

Osnovne odrednice vrijednosnog sustava koje bi, sukladno stavovima sudionika radionice, žitelji općine Punat željeli ugraditi u novu razvojnu viziju utvrđene su temeljem traženja odgovora na tri bitna pitanja: (i) što bi trebale biti ključne odrednice dugoročno poželjnog društveno-ekonomskog razvoja općine Punat, (ii) koji su ključni preduvjeti željenog društveno-ekonomskog razvoja općine Punat, te (iii) što bi na području općine Punat trebalo posebno štititi u kontekstu kontinuiranog povećanja društvenog blagostanja svih njenih žitelja?

Odgovori na postavljena tri pitanja sažeto su prezentirani u tablici 9.1.

Tablica 9.1: Sustav vrijednosti na kojem valja graditi razvojnu viziju općine Punat

Što bi trebale biti ključne odrednice poželjnog društveno-ekonomskog rasta i razvoja općine Punat?	VISOKA RAZINA ZAPOSLENOSTI EKOLOŠKA ODRŽIVOST VISOKA RAZINA DRUŠTVENOG STANDARDA SOCIJALNA UKLJUČENOST
Koji su ključni preduvjeti željenog društveno-ekonomskog razvoja općine Punat?	RAZNOLIKOST GOSPODARSKE STUKTURE TRŽIŠNA PREPOZNATLJIVOST I AFIRMIRANOST INOVATIVNOST I KREATIVNOST KORIŠTENJE 'ZELENIH' TEHNOLOGIJA
Što na području Općine treba posebno štiti?	PUNTARSKA DRAGA PRIOBALNI PROSTOR POLJOPRIVREDNO ZALEĐE LOKALNA KULTURA ŽIVOTA I RADA

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

9.4. Vizija razvoja općine Punat

Polazeći od prethodno definiranog sustava vrijednosti, podjednako prihvatljivim svim sudionicima radionice, osmišljavanju poželjne vizije društveno-ekonomskoga razvoja općine Punat pristupilo se kroz traženje zadovoljavajućih odgovora na sljedeća tri pitanja:

- **Čime se u općini Punat bavimo?** Drugim riječima, u razvoj kojih gospodarskih sektora ćemo uložiti naše vrijednosti, kompetencije i/ili resurse?
- **Po čemu je općina Punat jedinstvena?** Drugim riječima, što nas razlikuje od potencijalne konkurencije?
- **Tko su kupci proizvoda/usluga općine Punat?** Drugim riječima, kojim se potrošačkim segmentima i/ili tržišnim nišama obraćamo?

Odgovori do kojih se došlo temeljem diskusije na strateškoj radionici sažeto su prezentirani u tablici 9.2.

Tablica 9.2: Ključne odrednice razvoje vizije općine Punat

ČIME SE BAVIMO?	PO ČEMU SMO JEDINSTVENI?	TKO SU NAŠI KUPCI?
jahting turizam	prirodna pogodnost za jahting turizam	'ekološki osvještani' pojedinci / poklonici turizma posebnih interesa
stacionarni turizam	ekološka proizvodnja	touroperatori
brodogradnja/remont	lokacija i dostupnost	brodari i čarter kompanije
proizvodnja zdrave hrane	izvrsnost usluga	ugostiteljski objekti - HORECA
usluge	kvaliteta doživljaja	boutique trgovina

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Imajući na umu kako definirani sustav vrijednosti, tako i ključne odrednice koje u nju valja ugraditi, definirana je nova vizija razvoja općine Punat. Ona glasi:

U 2025. godini općina Punat bit će ekološki, socijalno i ekonomski održiva te tržišno afirmirana turistička destinacija s diversificiranom gospodarskom strukturom utemeljenoj na ključnim atributima raspoložive resursne osnove.

Osim po očuvanom prirodnom ambijentu i visokoj ekološkoj svijesti svojih žitelja, cijeli će ovaj prostor biti međunarodno prepoznatljiv ponajviše po prirodnim pogodnostima za razvoj nautičkog, ali i inovativnog kamping turizma vrhunske kvalitete, vjekovnoj tradiciji brodogradnje te proizvodnji zdrave hrane.

Dinamičan gospodarski razvoj Općine bit će rezultat poticajnog poslovnog ozračja, odgovornog destinacijskog menadžmenta, visoke kvalitete proizvoda i/ili usluga kao i uspješne suradnje javnog i privatnog sektora.

Nova vizija društveno-ekonomskog razvoja Općine Punat temelji se, dakle, na tri 'stupa'. To su: (i) održivost, (ii) resursna zasnovanost i (iii) gospodarska diversificiranost. Inzistirajući na zaštiti prirodnih i kulturnih resursa Općine, a prije svega eko sustava Puntarske drage, vizija naglašava potrebu uspostave uslužne i/ili proizvodne izvrsnosti svih gospodarskih subjekata. Samo će se tako općina Punat moći tržišno afirmirati ne samo kao međunarodno prepoznatljiva turistička destinacija, već i kao destinacija s diversificiranom, međusobno komplementarnom, strukturom gospodarstva koja se temelji na racionalnom korištenju ključnih značajki resursne osnove kao i prezentaciji vjekovima građene gospodarske tradicije i kolorita lokalne kulture. Uloga izvršne vlasti svodi se, pritom, na uspostavu poticajnog poslovnog ozračja te na odgovorno upravljanje destinacijskim razvojnim prostorom.

9.5. Ciljevi društveno-ekonomskog razvoja općine Punat

Ciljevi društveno-ekonomskog razvoja općine Punat trebali bi u najvećoj mogućoj mjeri korespondirati sa potrebom uklanjanja prethodno evidentiranih strateških nedostataka, ali i sa kapitaliziranjem na postojećim strateškim prednostima. Važno je pri tome da ciljevi budu prikladni, odnosno sa se uklapaju u viziju, da su prihvatljivi lokalnoj zajednici da su jednostavni i lako razumljivi te da su fleksibilni odnosno da se mogu prilagoditi i mijenjati sukladno promjenama okruženja.

U metodološkom smislu, definiranje strateških razvojnih ciljeva direktno je povezano s potrebom svojevrzne dekompozicije vizije na konkretne, detaljnije definirane operativne zadatke koje je moguće delegirati, odnosno čije je ostvarenje moguće mjeriti, nadzirati i/ili poticati. U tom kontekstu, riječ je o aktivnostima čijem ostvarenju trebaju težiti svi dionici društveno-ekonomskog razvoja kako bi se ostvarila zacrtana razvojna vizija Općine.

Polazeći od analize postojećeg stanja i rezultata SWOT analize, kao i evidentiranih strateških prednosti i nedostataka dostignutog stupnja društveno-ekonomskog razvoja na prostoru općine Punat, glavni cilj društveno-ekonomskog razvoja općine Punat do 2025. godine je povećanje postojeće razine društvenog blagostanja te smanjivanju ekonomske nejednakosti lokalnog stanovništva. To će se postići ponajviše kroz dinamiziranje gospodarskog rasta i diversificiranje gospodarske strukture na principima dugoročne održivosti. U tom smislu, poseban naglasak valja staviti na:

- gospodarsko aktiviranje poljoprivrednog zaleđa
- osuvremenjivanje ponude stacionarnog turizma
- intenziviranje brodogradnje
- podizanje kvalitete ljudskog potencijala, kao i na
- unapređenje društvenog standarda svih žitelja Općine.

10. KONCEPCIJA GOSPODARSKOG RAZVOJA

10.1. Uvodne naznake

Turizam je ključni pokretač razvoja općine Punat, a što je prepoznato i novom razvojnom vizijom. Sukladno tome, razvoj ostalih, ne-turističkih, gospodarskih grana/sektora trebao bi biti komplementaran osnovnoj turističkoj djelatnosti te je maksimalno podržavati. To se osobito odnosi na tradicijske djelatnosti kao što su ribarstvo, poljodjelstvo (voćarstvo, povrtlarstvo, maslinarstvo, vinarstvo, uzgoj ljekovitog bilja), stočarstvo (ovčarstvo, kozarstvo, pčelarstvo), kao i na manje pogone u sferi prehrambene industrije (sirane, medare, uljare i sl.). Nadalje, u djelatnosti koje dodatno upotpunjuju turistički proizvod općine Punat, ali koje mogu poticajno djelovati i na njenu tržišnu prepoznatljivost i poželjnost svakako valja ubrajati i trgovinu, gradnju/servisiranje/opremanje sportskih plovila, promet te cijeli niz malih uslužnih obrta.

U skladu s prethodnim naznakama, poželjna gospodarska struktura općine Punat podrazumijeva uspostavu tri međusobno komplementarne i nadopunjujuće hijerarhijske razine (slika 10.1):

Slika 10.1: Poželjna gospodarska struktura općine Punat

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

S druge strane, suvremena svjetska iskustva u gospodarskom razvoju kako pojedinačnih pravnih osoba, tako i većih i/ili manjih, prostorno-administrativnih cjelina/regija ukazuju na zaključak da njihov razvoj može biti dugoročno održiv samo ukoliko su prethodno stvorene, ali i tržištu dobro iskomunicirane vlastite konkurentske prednosti. U želji da se općina Punat tržišno pozicionira kao međunarodno prepoznatljiva i dugoročno poželjna turistička destinacija s, turizmu komplementarnom, gospodarskom strukturom, a s obzirom da su ekološka očuvanost, izuzetne pogodnosti za razvoj nautičkog turizma (Puntarska draga),

tradicija brodogradnje, raspoloživost razvojnog prostora (kako u priobalju, tako i u zaleđu), kao i brojne male uvale i prirodne plaže temeljni razlikovni elementi na kojima općina Punat mora graditi svoju tržišnu prepoznatljivost, budući društveno-ekonomski razvoj Općine mora biti u funkciji ne samo kontinuirane zaštite, već i postupnog unapređivanja svih, prethodno navedenih, činitelja koji cijeli ovaj prostor čine drugačijim i tržišno interesantnim.

U cilju stvaranja razvojnih pretpostavki za uspostavu dugoročno održivih konkurentskih prednosti općine Punat na (turističkom) tržištu, na cijelom bi razmatranom prostoru valjalo kreirati određen broj sadržajno i tematski zaokruženih prostornih klastera s međusobno diferenciranim ponudama turističkih iskustava i/ili doživljaja. Definiranje tematiziranih prostornih klastera valjalo bi, pritom, temeljiti ponajviše na reljefnim značajkama, krajobraznim vrijednostima i/ili prostornom rasporedu vrijedne resursno-atrakcijske osnove.

Konačno, s obzirom na činjenicu da je na međunarodnom (turističkom) tržištu lakše uspjeti ako se u razvoj krene selektivno, fokusirano, organizirano i postupno, dionici društveno-ekonomskog razvoja općine Punat trebali bi maksimalno podržavati razvoj onih prostornih klastera, odnosno onih (mikro)lokaliteta koji će im jamčiti da će na najbrži način i uz najmanje napore moći izgraditi najizrazitije konkurentne prednosti, odnosno kod kojih će biti u stanju potencijalnim gostima ponuditi najupečatljivija iskustva i/ili doživljaje.

10.2. Prijedlog klasterskog strukturiranja općine Punat

Polazeći od geomorfoloških značajki cijelog projektnog područja, sustava prometnica i prometne povezanosti (dostupnosti) pojedinih mjesta, a uvažavajući ponajviše značajke i prostornu disperziju vrijedne resursno-atrakcijske osnove, za potrebe učinkovitog i dugoročno održivog tržišnog pozicioniranja općine Punat, cijeli ovaj prostor valjalo bi podijeliti na pet zaokruženih, međusobno komplementarnih prostornih klastera koji se mogu prikladno sadržajno tematizirati, odnosno međusobno diferencirati. Riječ je o klasteru 'Kanajt' – Marina 'Punat', klasteru 'naselje Punat', klasteru 'Konobe'/'Škrila', klasteru 'naselje Stara Baška' i klasteru 'poljoprivredno zaleđe'.

Klaster 'Kanajt – Marina 'Punat', a čija se osnovna tema može podvesti pod zajednički nazivnik „jahting turizma i prateće smještajno-uslužne ponude“ obuhvaćao bi prostor marine, brodogradilišta te cijelo područje turističke zone 'Kanajt'. Drugim riječima, radi se o prostoru koji je, u gospodarskom smislu, gotovo isključivo u funkciji daljnjeg razvoja osnovnog i komplementarnog proizvoda Marine 'Punat', ali i jačanju njene tržišne prepoznatljivosti i konkurentnosti kroz razvoj smještajnih objekata (hoteli i vile) primjerene kvalitativne razine, a po mogućnosti i brodogradnje (osobito jahti i manjih sportskih plovila)²⁵.

S druge strane, klaster 'naselje Punat' tematizirao bi se kao „središte kulturno-turističke i eno-gastronomске ponude“, a obuhvaćao bi obalnu liniju od brodogradilišta do kraja kampa 'Pila', odnosno cijelo naselje Punat. Drugim riječima, radi se o prostoru na kojem nije moguća izgradnja ne samo većih industrijskih postrojenja, već ni većih objekata turističko-ugostiteljske ponude. Preciznije, riječ je prostoru koji je potrebno ambijentalno i sadržajno oživiti i osuvremeniti kako kroz uređenje funkcionalne obalne promenade, tako i kroz uspostavljanje većeg broja primjereno opremljenih/uređenih tradicijskih objekata hrane i pića, prodavaonica lokalno proizvedenih poljoprivrednih proizvoda/prerađevina, malih radnji s ponudom rukotvorina i/ili autohtonih suvenira, objekata društvenog standarda (multifunkcionalna športska dvorana, multimedijalni kulturno-zabavni centar, veći broj malih galerija/izložbenih prostora), uređenih parkovnih površina i slično.

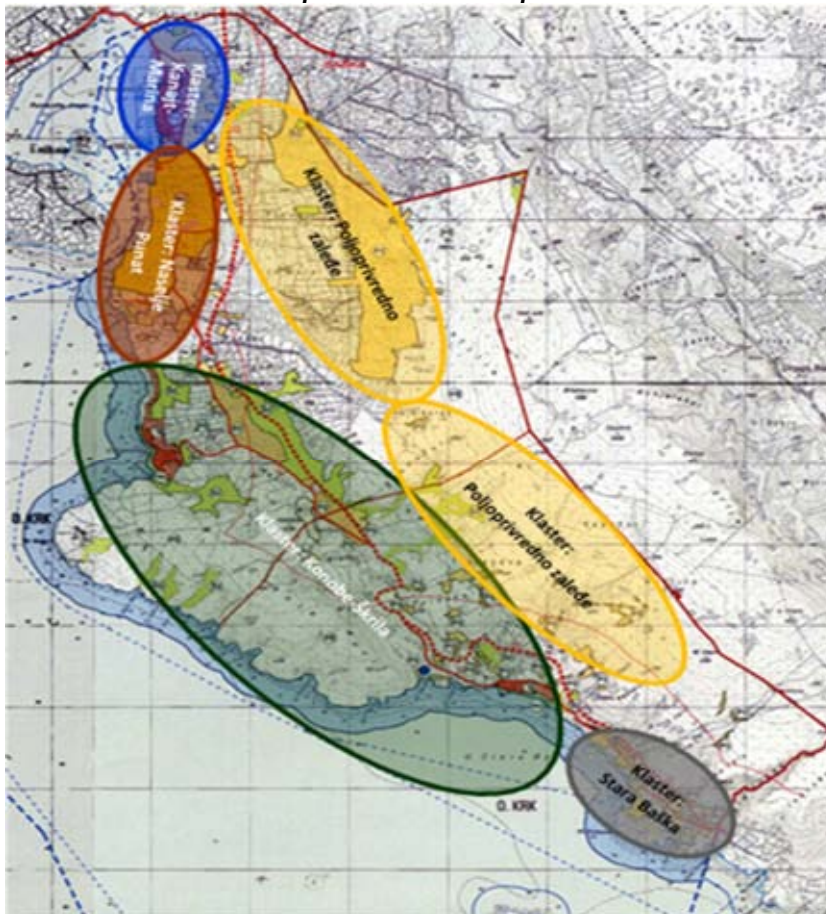
²⁵ Pritom brodogradilište ili njegov dio ne mora biti u vlasništvu Marine 'Punat'.

Klaster 'Konobe'/'Škrila' obuhvaća cijelo obalno područje na potezu od naturističkog kampa 'Konobe' do kampa Škrila, odnosno naselja Stara Baška. Riječ je o prostoru između dva općinska naselja koji, između ostalog, karakterizira ponajviše odsutstvo stalnog stanovanja, maksimalno očuvana priroda, brojne uvale i plaže, a djelomično i 'mesečev pejzaž', uzrokovan vjekovnim djelovanjem bujica. Sukladno reljefnim i pejzažnim značajkama, cijeli ovaj potez treba tematizirati kao prostor za „obiteljski odmor i aktivnosti u prirodi“.

U prostornom smislu, klaster 'naselje Stara Baška', odnosi se na područje ovog naselja i njemu gravitirajući priobalni prostor. Temeljem činjenice da je riječ o malom naselju koje je ne samo skladno uklopljeno u prirodu, već koje omogućava odmak od velikih ljetnih gužvi i odmor u miru i tišini (polu)ruralnog ambijenta, ovaj bi klaster valjalo tematizirati kao prostor idealan za „obiteljsko opuštanje i psihofizičku rekuperaciju daleko od uobičajene ljetne vreve“. Nadalje, riječ je o prostoru idealnom za gradnju manjih, obiteljskih hotela i/ili bed&breakfast pansiona tradicijskog graditeljskog izričaja.

Konačno, klaster 'poljoprivredno zaleđe' obuhvaća cijeli prostor slabo korištenog, gospodarski nedovoljno valoriziranog te turistički neaktiviranog poljoprivrednog zaleđa općine Punat. Riječ je o prostoru koji valja gospodarski i turistički aktivirati ne samo kroz razvoj/revitalizaciju tradicionalnih mediteranskih, za otok Krk karakterističnih, poljodjelskih kultura, kao što su vinogradarstvo, maslinarstvo, voćarstvo i povrtlarstvo, ali i uzgoj ljekovitog bilja, već i stočarske proizvodnje (ponajviše ovčarstva i pčelarstva). Sukladno tome, cijeli ovaj prostor valja tematizirati kao prostor idealan za poljoprivrednu proizvodnju, a time i razvoj „agro i/ili ekoturizma“.

Slika 10.1. Karakteristični prostorni klasteri općine Punat

Izvor. Institut za turizam, Zagreb

10.2.1. Klaster 'Kanajt – Marina 'Punat'

Uvažavajući dobru infrastrukturnu i komunalnu opremljenost, karakteristike reljefa te pejzažne attribute i potencijal još neizgrađenog dijela turističke zone 'Kanajt', kao i činjenicu da je cijeli ovaj prostor već uvelike definiran/obilježen poslovnom aktivnošću Marine 'Punat', cijeli bi ovaj klaster u nastupajućem desetogodišnjem razdoblju trebalo funkcionalno profilirati kao prostor suživota usluga u jahtingu i hotelskog ladanja. U tom smislu, osim niza specijaliziranih trgovačkih i uslužnih sadržaja koji su već i danas djelomično prisutni na ovom prostoru, današnje brodogradilište valjalo bi dugoročno usmjeravati ponajviše prema izgradnji visoko specijaliziranih plovni objekata malih serija koji zahtijevaju veliku razinu inovativnosti. Ovakva specijalizacija otvorila bi tržišni prostor za razvoj različitih obrta/poduzeća povezanih s pružanjem različitih kooperantskih usluga u sferi potrebne brodske opreme i/ili mobilijara.

Istodobno, još neizgrađeni dio turističke zone 'Kanajt' valja iskoristiti za izgradnju novih hotelskih objekata (i/ili vila) namijenjenih ne samo današnjim i budućim korisnicima nautičkih usluga marine, već i svim ljubiteljima 'ugodnog života, luksuza i/ili samonagrađivanja'. Sukladno tome, pri razvoju nove smještajne ponude u klasteru 'Kanajt – Marina 'Punat' valjalo bi voditi računa o potrebi relativno rastresite i niske gradnje, o potrebi vrhunskog hortikulturnog oblikovanja, ali i o potrebi izgradnje prikladno dimenzioniranih kongresnih i spa/wellness sadržaja koji će cijelom ovom prostoru, ali i općini Punat dati novu tržišnu dimenziju.

S druge strane, a kako je riječ o klasteru unutar kojeg PPUO Punat predviđa razvoj ne-turističkih gospodarskih djelatnosti (brodogradnja i njoj komplementarne djelatnosti), cijeli priobalni prostor klastera valjalo bi hortikulturno urediti na način koji će maksimalno vizualno 'kamufilirati' brodograđevnu djelatnost. To se posebno odnosi na potrebu uljepšavanja vizura koje se otvaraju u smjeru sjever (hotel Kanajt) – jug (proizvodne hale), tako i kontaktnog područja brodogradilišta i naselja Punat.

10.2.2. Klaster 'naselje Punat'

Osim što je općinsko središte, a što uz osiguranje svih potrebnih objekata društvenog standarda, naselje Punat bi u budućnosti trebalo profilirati u samostojeći 'turistički proizvod' kroz dodatno isticanje svih njegovih, još uvijek djelomično prikrivenih, prostorno-ugodajnih atributa. To se, prije svega, odnosi na graditeljski izričaj stambenog fonda, hortikulturno uređivanje okućnica i/ili uljepšavanje 'dvorova', tematiziranje postojećih i budućih objekata hrane i pića, uređenje i/ili komunalno opremanje javnih trgova i/ili pjaceta, raspoloživost većeg broja malih specijaliziranih trgovina, uslužnih obrta i/ili servisa, rješavanje problematike prometa, osobito prometa u mirovanju, ali i uspostavu/izgradnju centralnog mjesta kulturno-zabavnog života Općine kako u sezoni, tako i u izvansezonskom razdoblju.

Osim toga, komunalna uređenost i unapređenje ambijentalnosti naselja Punat podrazumijeva i proširenje te funkcionalno opremanje postojeće javne luke novim komunalnim i komercijalnim vezovima, kao i uređenje te komunalno opremanje obalne promenade na cijelom potezu od brodogradilišta do kampa 'Pila'.

Povećanje (turističke) atraktivnosti naselja Punat znatnim je dijelom povezano i sa potrebom uređenja i kvalitativnog unapređenja interijera i eksterijera hotela 'Park' i njegove dependanse, a dijelom i kampa 'Pila'. To, nadalje, implicira prijeko potrebna ulaganja u njihov sustavni 'facelifting'²⁶.

²⁶ S obzirom da je riječ o objektima u vlasništvu grupacije Falkensteiner, a temeljem nalaza ovog dokumenta, od izuzetne je važnosti inicirati razgovor nositelja izvršne vlasti općine Punat s odgovornim osobama ove grupacije.

Budući da klaster 'naselje Punat' uključuje i veći broj kapaciteta obiteljskog smještaja, bilo bi razvojno oportuno kad bi se, kroz prenamjenu, adaptaciju i/ili dogradnju, određen broj kuća s apartmanskim jedinicama postupno pretvarao u male obiteljske hotele i/ili pansioni mediteranskog ugođaja. U tom bi smislu, maksimalno valjalo poštivati autohtoni graditeljski izričaj i tradicijske građevne materijale.

Posebno valja istaknuti i činjenicu da se obodni dio naselja Punat može koristiti i za smještaj novih kulturno-zabavnih sadržaja, novih manjih proizvodnih pogona/obrta u funkciji prerade lokalno proizvedenih poljoprivrednih proizvoda, ali i opsluživanja potreba brodogradilišta i/ili turističke potražnje.

10.2.3. Klaster 'Konobe/Škrila'

Riječ je o području općine Punat s najvećom koncentracijom očuvanog prirodnog krajolika, prirodnih atrakcija i/ili pejzažnih raznolikosti. Nadalje, riječ je o području koje je infrastrukturno relativno dobro opremljeno i čiji gospodarski razvoj kroz izgradnju novih sadržaja turističko-ugostiteljske i/ili športsko-rekreativne ponude neće iziskivati tržišno i financijski neracionalna ulaganja.

S druge strane, a polazeći od činjenice da je: (i) riječ o nenastanjenom području između dva općinska naselja, (ii) riječ o prostoru na kojem je PPUO Punat predvidio novi turistički razvoj, (iii) riječ o prostoru na kojem već djeluju dva kampa, ali i od činjenice da (iv) dionici društveno-ekonomskog razvoja i cjelokupno pučanstvo općine Punat žele zaštititi svoj razvojni prostor od neželjene apartmanizacije, razvoj ovog klastera trebalo bi, sukladno značajkama njegovog prirodnog okružja, usmjeriti prema razvoju inovativnih oblika kamping turizma, odnosno prema razvoju nedostajućih športsko-rekreativnih i/ili trgovačkih sadržaja kao i različitih usluga za potrebe turističke potražnje.

U tom smislu, razvoj ovog klastera valjalo bi usmjeravati na način da se općina Punat kao turistička destinacija dodatno diferencira ne samo od drugih turističkih odredišta otoka Krka, već i od cijele PGŽ. Sukladno tome, a uvažavajući ne samo resursne značajke klastera, već i laku dostupnost Općine, njenu dugogodišnju prepoznatljivost kao kamp destinacije, stabilnu tržišnu poziciju kamping turizma, kao i činjenicu da šire konkurentsko okruženje oskudijeva sličnim sadržajima, neizgrađeni dio turističke zone 'Konobe' trebalo bi profilirati kao novo kamp naselje vrhunske ponude²⁷.

S druge strane, neizgrađeni dio turističke zone 'Škrila' valjalo bi opremiti adekvatnim trgovačkim kapacitetima kao i cijelim nizom nedostajućih zabavnih i športsko rekreativnih sadržaja namijenjenim različitim dobnim skupinama.

Konačno, na području 'mjesečevog pejzaža', potrebno je komunalno opremiti male prirodne plaže, omogućiti im (pješački) pristup te osigurati parkirališni prostor/ugibališta za dnevne posjetitelje.

10.2.4. Klaster 'naselje Stara Baška'

S obzirom da je riječ o malom naselju s relativno malim brojem stanovnika, lociranom na terenu koji nije osobito pogodan za gradnju, na području ovog klastera ne bi trebalo poticati izgradnju kako novih ne-turističkih gospodarskih objekata, tako ni objekata društvenog standarda.

S druge strane, a poštujući specifičnu geomorfologiju terena, postojeća prostorna ograničenja, ali i dimenzioniranost vitalnih infrastrukturnih sustava, u ovom klasteru ne bi trebalo biti nove turističke izgradnje većih razmjera. Samim tim, profiliranje ovog klastera

²⁷ Riječ je o smještajnoj ponudi u kojoj najmanje 60% ukupnog kapaciteta moraju predstavljati kamp mjesto i kamp parcela, dok se u ostalih najviše 40% kapaciteta usluge smještaja pružaju u hotelima/aparthotelima i/ili turističkim naseljima

valja temeljiti ponajviše na malim smještajnim kapacitetima obiteljskog tipa, bez obzira je li riječ o apartmanima i/ili (tematiziranim) obiteljskim pansionima i/ili (mini)hotelima. Pritom je potrebno maksimalno voditi računa o potrebi njihovog stapanja s prirodnim okruženjem. Drugim riječima, kod izgradnje novih kapaciteta obiteljskog smještaja, ali i kod renovacije i/ili prenamjene postojećih stambenih i/ili stambeno-gospodarskih objekata valjalo bi se voditi 'osjećajem za lijepo' te što je moguće više poštivati tradicijske graditeljske odrednice (izbor materijala, vizualno oblikovanje, način opremanja). Da bi se to postiglo, bilo bi dobro (korisno) propisati i/ili unificirati prihvatljive vizualne standarde, ali i standarde u uređenju okoliša. Nadalje, dinamiku razvoja ovog klastera valjalo bi uskladiti s procjenom nosivog kapaciteta koji postojeća infrastruktura može maksimalno servisirati.

Konačno, a imajući na umu relativno siromaštvo izvan-smještajnih sadržaja (tematizirani tradicijski objekti hrane i pića, trgovine, organizatori specijalnih aktivnosti, uslužni servisi i sl.), svakako bi valjalo poraditi i na obogaćivanju ovog dijela uslužne ponude.

10.2.5. Klaster 'poljoprivredno zaleđe'

Riječ je o vrlo slikovitom i gospodarski slabo korištenom području općine Punat kojem se u proteklih tridesetak, a možda i više godina ne pridaje dovoljno pažnje te koje postupno prerasta u šikaru. Neovisno o takvom stanju stvari, cijeli prostor zaleđa predstavlja vrlo potentan razvojni prostor koji valja gospodarski oživjeti i omogućiti mu novi razvojni uzlet.

U tom smislu, dakle, cijeli ovaj prostor, a to je već prepoznato i PPUO Punat, valja trajno zaštititi od izgradnje bilo kakvih gospodarskih pogona te ga dijelom koristiti kao kultivirani poljoprivredni prostor za uzgoj vinove loze i maslina, voća, povrća i mediteranskog (ljekovitog) bilja, a dijelom kao prirodni pašnjak za napasanje kako ovaca i koza, tako i pčela. To podrazumijeva i razvoj OPG-a, ali i s njima povezanih manjih postrojenja za preradu poljoprivrednih proizvoda (uljare, sirane, sušare i sl.).

Revitalizacija poljoprivrednog zaleđa općine Punat, nadalje, predstavlja izvanrednu priliku za kreativno i inovativno tržišno profiliranje ovog dijela Općine kao idealnog mjesta za razvoj različitih oblika turizma specijalnih interesa (agro i ekoturizam, kreativni turizam i sl.), ali i za 'pričanje priča' o načinu života i rada na ovom prostoru u prošlim vremenima. Drugim riječima, osim prostora za proizvodnju prehrambenih proizvoda koji se lako mogu prodati na 'kućnom pragu', revitalizacija zapuštenih vinograda, maslinika i/ili voćnjaka značajno bi pridonijela podizanju kvalitete i prepoznatljivosti cjelokupnog kulturnog krajobraza Općine, čime bi cijeli ovaj prostor mogao prerasti u međunarodno poželjan agro-eko turistički proizvod najviše kategorije. Na taj bi se, dakle, način ne samo dodatno diversificirala postojeća turistička i smještajna ponuda cijele Općine, već bi se postupno gradilo i novi turistički imidž i identitet privlačan osobito gostima veće kupovne snage od čega bi imali neposredne i/ili posredne koristi svi žitelji ovog prostora.

11. PLAN PODIZANJA KONKURENTNOSTI

Plan podizanja konkurentnosti općine Punat namijenjen je ponajviše otklanjanju identificiranih slabosti i/ili nedostataka na koje je ukazala analiza konkurentnosti (točka 5. ovog dokumenta). Cilj mu je da se na cijelom području Općine, kroz poboljšavanje određenih elemenata konkurentnosti, stvore temeljni preduvjeti za gospodarski rast i razvoj, ali i za povećanje kvalitete društvenog života lokalnih žitelja.

Kad je riječ o konkurentskim nedostacima povezanim s razvojem turizma na prostoru općine Punat, a koji su tijekom prve strateške radionice identificirani u suradnji s lokalnim dionicima društveno-ekonomskog razvoja, odmah je potrebno naglasiti dvije bitne odrednice:

- uočeni nedostaci odnose se podjednako kako na sferu interesa javnog, tako i na sferu interesa privatnog sektora;
- uklanjanje i/ili neutraliziranje uočenih nedostataka jednim je dijelom povezano s potrebom angažiranja većih ili manjih financijskih sredstava dok je, drugim dijelom, povezano ponajviše sa stvaranjem potrebnih organizacijsko-tehničkih i/ili kadrovskih preduvjeta razvoja.

Kad je riječ o nedostacima u sferi interesa privatnog sektora (tržišna spremnost industrijskih postrojenja, struktura/kvaliteta smještajne ponude, raznolikost smještajne ponude, nedostatak trgovačkih sadržaja, raspoloživost organizatora turističkih putovanja i/ili specijalnih aktivnosti, tržišna spremnost obrtnika, nedostatak kongresnih sadržaja i sl.), odmah valja naglasiti činjenicu da je njihovo rješavanje direktno povezano s pojačanom investicijskom aktivnosti domaćih i/ili stranih poduzetnika. Istodobno, riječ je o konkurentskim nedostacima čije je uklanjanje i/ili minimiziranje moguće rješavati postupno, u hodu, sukladno odrednicama prethodno definirane koncepcije društveno-ekonomskog razvoja, a koja se temelji kako na boljoj i potpunijoj valorizaciji resursne osnove Općine, tako i na faznom pristupu razvoju.

S druge strane, a što se tiče uočenih nedostataka u domeni javnog sektora, određen broj ovih nedostataka nikako neće biti moguće riješiti u kratkom roku i bez značajnih ulaganja Općine (nedostatak/kvaliteta javnih sportsko-rekreacijskih sadržaja, opremljenost plaža, nedostatak biciklističkih staza, nedostatak vinskih/gastro cesta, kvaliteta luka i privezišta, kvaliteta i propusnost ŽC 5125, promet u mirovanju, problem otpadne/oborinske odvodnje i sl.). Neovisno o tome, za očekivati je da će se paralelno s jačanjem poduzetničke aktivnosti na prostoru Općine, ali i kao rezultat kandidiranja određenog broja projekata iz domene današnjih infrastrukturnih 'uskih grla' za EU financiranje, današnja financijska 'krvna slika' Općine Punat bitno popraviti. Samim tim, za očekivati je i da će se postupno stvoriti potrebne pretpostavke za uklanjanje onih konkurentskih nedostataka koji zahtijevaju veći financijski angažman nositelja javne vlasti.

Konačno, radionica je ukazala i na postojanje određenog broja nedostataka u sferi djelovanja kako javnog, tako i privatnog sektora čije uklanjanje i/ili minimiziranje nije nužno povezano s velikim financijskim iznosima (nedostatak suradnje javnog i privatnog sektora na projektima od interesa za društveno-ekonomski razvoj Općine, umreženost različitih gospodarskih sektora, umreženost i suradnja gospodarstva i društvenih djelatnosti, interes/raspoloživost lokalnih poduzetnika za ulaganje u nove razvojne projekte, raspoloživost osoba s upravljačkim vještinama). Štoviše, riječ je o nedostacima na koje je moguće djelovati u relativno kratkom vremenskom razdoblju, a što bi znatno unaprijedilo današnji društveno-gospodarski imidž i/ili konkurentnost općine Punat, ali i kvalitetu života lokalne populacije. Upravo ovi nedostaci predstavljaju područje na koje se valja odmah pojačano koncentrirati, odnosno na kojem već u najkraćem razdoblju valja napraviti konkretne pozitivne pomake. Sukladno tome, pojedini programi podizanja društveno-

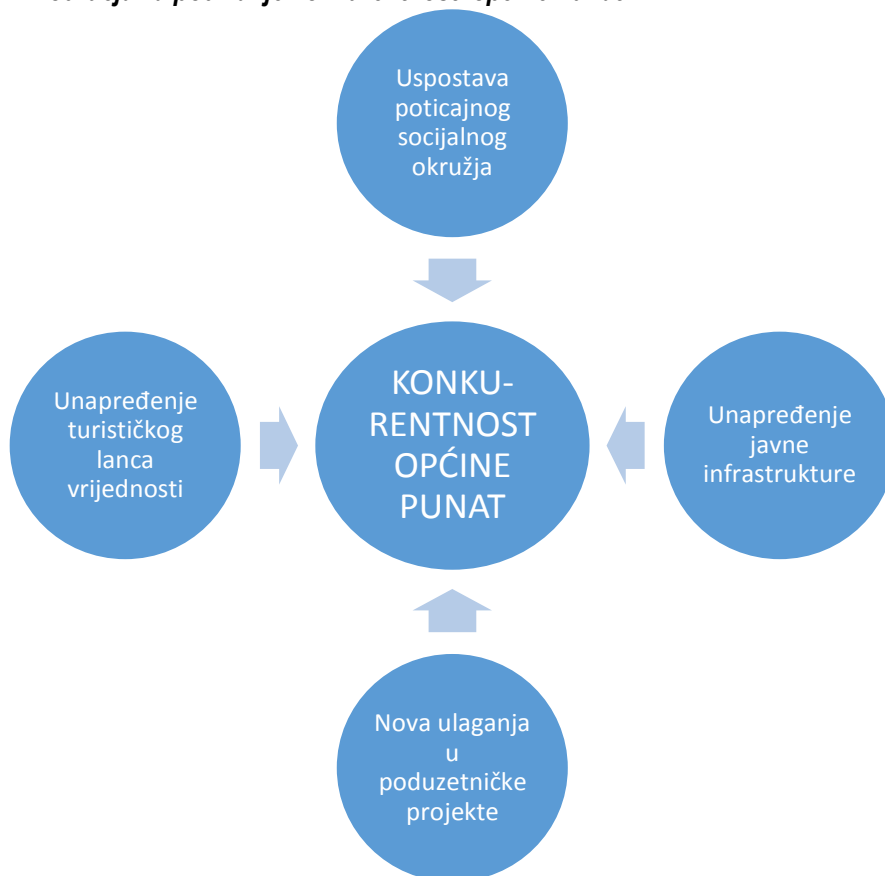

ekonomske konkurentnosti općine Punat bit će u najvećoj mjeri posvećeni uklanjanju ove grupe nedostataka.

U skladu s rečenim, prethodno specificirani nedostaci predstavljaju polaznu točku za definiranje pojedinačnih programa unapređenja društveno-ekonomske konkurentnosti općine Punat. Nadalje, u cilju metodološke konzistentnosti, pojedinačni su programi podizanja konkurentnosti, sukladno ciljevima razvoja općine Punat razvrstani u četiri karakteristična područja i to:

- stvaranje socijalno poticajnog razvojnog okruženja;
- poboljšavanje javne komunalne infrastrukture;
- nova ulaganja u poduzetničke projekte privatnog sektora, kao i
- unapređenje turističkog lanca vrijednosti.

Slika 11.1. Područja za podizanje konkurentnosti općine Punat

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

11.1. Programi u funkciji stvaranje poticajnog socijalnog okruženja

Generalno gledano, samo relativno malen broj stanovnika općine Punat danas dijeli iste/slične stavove kako o prema potrebi, tako i o dinamici i/ili smjerovima poželjnog društveno-ekonomskog razvoja cijelog ovog područja. U takvim okolnostima, većina lokalnog stanovništva ne zna ni kakva će biti njihova uloga u tom procesu, niti da li se u njega treba aktivno uključiti.

S druge strane, niska razina saznanja i/ili uključenosti lokalnog stanovništva u donošenje odluka o bitnim odrednicama poželjnog društveno-ekonomskog razvoja područja na kojem žive najčešće rezultira nepovjerenjem, a ponekad i svojevrsnim bojkotom predloženih razvojnih aktivnosti/programa. Da bi se takvo stanje izbjeglo, učinkovit i od strane lokalne

zajednice podržavan društveno-ekonomski razvoj općine Punat, a što je temeljni preduvjet ostvarenja zacrtane razvojne vizije, u najvećoj je mogućoj mjeri povezan sa stvaranjem poticajnog socijalnog okruženja.

Stvaranje poticajnog razvojnog okruženja, podrazumijeva sljedeće aktivnosti:

- osiguravanje maksimalne transparentnosti u donošenju svih razvojnih odluka od interesa za kvalitetu života i društveni standard na području općine Punat;
- aktivno uključivanje lokalnog stanovništva na području općine Punat u donošenje svih razvojnih odluka od zajedničkog interesa (tzv. 'community based planning');
- poticanje rada i uključivanje lokalnih građanskih inicijativa i/ili udruga u promišljanje, ali i implementaciju različitih programa/inicijativa od interesa za unapređivanje društveno-ekonomskog razvoja Općine;
- provođenje aktivne i kontinuirane edukacije lokalne populacije o potrebi društveno odgovornog i dugoročno održivog upravljanja razvojnim procesom kako bi se minimizirali njegovi potencijalno negativni učinci;
- provođenje sustavne edukacije lokalne populacije o njihovoj ulozi u procesu društveno-ekonomskog razvoja i potrebi aktivnog sudjelovanja u svim njegovim fazama;
- stvaranje preduvjeta za ubrzano osposobljavanje potencijalnih malih i srednjih privatnih poduzetnika zainteresiranih za investiranje u različite gospodarske sektore o svim potencijalnim rizicima i što činiti kako bi ih se učinkovito minimiziralo (mreža 'one stop shop' savjetodavnih usluga, izdavanje operativnog 'how to' poduzetničkog vodiča, suradnja s cehovskim udrugama pri HGK i HOK, suradnja s razvojnom agencijom PGŽ i sl.);
- osmišljavanje stimulativnih (fiskalnih i/ili parafiskalnih) programa poticanja poduzetništva na lokalnoj razini.

Posebno valja ukazati na činjenicu da je najveći dio aktivnosti u cilju stvaranja poticajnog socijalnog okruženja moguće financirati sredstvima Europskog socijalnog fonda kroz operativni program 'Učinkoviti ljudski potencijali'. U okviru tog operativnog programa, naime, jedan od glavnih investicijskih prioriteta je i ulaganje u programe povećanja socijalne uključenosti za što je osigurano 328 milijuna eura. Upravljačko tijelo za provedbu ovog operativnog programa je Ministarstvo rada i mirovinskog sustava.

Uz sredstva Europskog socijalnog fonda, za stvaranje poticajnog socijalnog okruženja moći će se koristiti i sredstva brojnih programa koji potiču europsku teritorijalnu (međugraničnu, transnacionalnu i/ili međuregionalnu) suradnju.

Konačno, konkretni projekti²⁸ koje bi općina Punat trebala pokrenuti u cilju stvaranja poticajnog društveno-ekonomskog okruženja iskazani su u tablici 11.1.

Tablica 11.1. Projekti u funkciji uspostave poticajnog društveno-ekonomskog okruženja

1	Poduzetnički razvojno-investicijski servis
2	Uspostava udruge poljoprivrednih proizvođača na principima kooperative
3	Izmjene i dopune PPUO Punat
4	Okupnjavanje poljoprivrednih zemljišnih parcela u zaleđu
5	Poticanje/uspostava poduzetničkih klastera
6	Interni marketing

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

²⁸ Detaljniji opis svakog od ovih projekata daje se u Dodatku 1. ovog dokumenta

11.2. Programi unapređenja javne komunalne infrastrukture

Kvalitetna infrastruktura preduvjet je razvoja kako gospodarstva, tako i društvenih djelatnosti na nekom području. U tom smislu, dakle, da bi bila društveno-ekonomski konkurentna, kao u smislu privlačenja poduzetničkog interesa, tako i u smislu povećanja kvalitete života svojih žitelja, općina Punat mora kontinuirano unapređivati sve, za gospodarski i društveni život, vitalne infrastrukturne sustave. Pritom visinu, vremensku dinamiku i prioritete ulaganja u unapređenje javne komunalne infrastrukture valja promatrati ne samo u kontekstu odrednica zacrtane razvojne vizije, strateških razvojnih ciljeva i koncepcije razvoja Općine, već i u kontekstu proračunskih mogućnosti i uspješnosti u privlačenju sredstava EU fondova/programa.

Što se tiče korištenja sredstava EU fondova, za potrebe unapređenja javne komunalne infrastrukture općina Punat moći će aplicirati ponajviše na sredstva u okviru operativnog programa iz područja konkurentnosti i kohezije. Riječ je o operativnom programu koji će se sufinancirati sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj²⁹ i Kohezijskog fonda³⁰, a koji, između ostalog obuhvaća aktivnosti iz područja: (i) zaštite okoliša, (ii) promicanja učinkovitosti korištenja prirodnih resursa, (iii) promicanja održivog prometa kao i (iv) uklanjanja uskih grla na prometnoj mreži. U sklopu ovog operativnog programa Hrvatska ima na raspolaganju oko 6,9 milijardi eura. Upravljačko tijelo za provedbu ovog operativnog programa je Ministarstvo regionalnog razvoja i europskih integracija.

Uz sredstva Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, unapređenje javne komunalne infrastrukture moći će se financirati i iz sredstava brojnih programa koji potiču europsku teritorijalnu (međugraničnu, transnacionalnu i/ili međuregionalnu) suradnju.

Polazeći od identificiranih slabosti u sferi javne komunalne infrastrukture, a na koje su ukazale analiza konkurentne sposobnosti i SWOT analiza, osim uspostave cjelovitog sustava odvodnje (kako fekalne, tako i oborinske), ključni projekti koje valja realizirati na području općine Punat, a koji bi joj značajno podigli tržišnu prepoznatljivost i konkurentnost navedeni su u tablici 11.2³¹.

Tablica 11.2: Projekti unapređenja javne komunalne infrastrukture.

1	Uređenje obalne promenade i povećanje funkcionalnosti (javne) luke Punat
2	Produbljivanje ulaza u Puntarsku dragu
3	Praćenje ekološke očuvanosti Puntarske drage
4	Uređenje obalne promenade od kraja gradske plaže do kampa 'Konobe'
5	Muzej pomorstva, brodogradnje i ribarstva
6	Optimiranje cestovnog prometa
7	Izgradnja polivalentne športske dvorane (u sastavu osnovne škole)
8	Rekonstrukcija postojeće/Izgradnja nove osnovne škole

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

²⁹ Riječ je o fondu/programu koji je, između ostalog, namijenjen razvoju (i) telekomunikacije, energetike i prometne infrastrukture, ali i (ii) zdravstva, obrazovanja i društvena infrastrukture.

³⁰ Sukladno strategiji Europa 2020 i Zajedničkom strateškom okviru, sredstva za kohezijsku politiku u Hrvatskoj namijenjena su, između ostalog, i ulaganje jačanje socijalne uključenosti te jačanje kapaciteta javne uprave i pravosuđa.

³¹ Detaljniji opis svakog od ovih projekata daje se u Dodatku 2. ovog dokumenta

11.3. Program ulaganja u razvojne projekte privatnog sektora

Dinamiziranje poduzetničke aktivnosti kroz realizaciju cijelog niza novih, tržišno i financijski održivih, poduzetničkih inicijativa predstavlja srž razvojne strategije općine Punat i preduvjet rasta društvenog blagostanja njenih žitelja. To tim prije jer gospodarstvo na cijelom ovom području stagnira već dulji niz godina, pri čemu je njegova ovisnost o aktivnostima Marine 'Punat' i s njom povezanih pravnih osoba sve veća. U tom smislu, a vodeći računa o međusobnoj komplementarnosti razvojnih projekata, potrebno je:

- međusobno kombinirati ključne proizvodne činitelje (kapital, rad, prostor) na način koji će, uz minimiziranje operativnih tržišnih i financijskih te ekoloških rizika, rezultirati najboljim gospodarskim učincima (oportunitetni trošak) na kratki, srednji i dugi rok;
- voditi računa o činjenici da budući društveno-ekonomski razvoj Općine valja temeljiti ponajviše na intenzivnijem korištenju i/ili dinamiziranju aktivnosti na području već postojećih (gospodarskih i/ili turističkih) razvojnih zona, odnosno na gospodarskom aktiviranju većeg broja poljoprivredno potentnih lokaliteta/površina;
- razvoj svakog od novih razvojnih projekata temeljiti isključivo na njihovom autonomnom tržišno-financijskom potencijalu i unaprijed osiguranim ulaganjima privatnih investitora (jasna financijska konstrukcija), pri čemu se uloga nositelja javne vlasti svodi samo na izdavanje potrebnih dozvola.

U skladu se rečenim, investicijska strategija koju bi općina Punat trebala poticati i provoditi tijekom sljedećih desetak godina bila bi maksimalno usmjerena na:

- projekte koji će maksimalno pogodovati kvaliteti života lokalnog stanovništva, bilo kroz novo zapošljavanje, bilo kroz trajnu zaštitu njihovih gospodarskih, socijalnih, ekoloških i/ili drugih interesa;
- razvoj novih poduzetničkih poduhvata/inicijativa samo pod uvjetom da su ekološki prihvatljivi i komplementarni prostornim mogućnostima/značajkama te postojećoj gospodarskoj strukturi;
- razvoj osobito onih poduzetničkih projekata koji će maksimalno koristiti potencijal postojeće resursno-atraktivne osnove općine Punat na način da se isti bolje, primjerenije i/ili efikasnije koristi;
- razvoj novih poduzetničkih projekata koji će imati sinergijske učinke te isticati komparativne prednosti općine Punat u odnosu na relevantno konkurentsko okruženje;
- razvoj novih poduzetničkih projekata koji će aktivno pridonositi (međunarodnom) imidžu Općine te koji će omogućavati stvaranje međunarodno prepoznatljivog destinacijskog brenda.

Nadalje, a budući da društveno-gospodarski razvoj općine Punat valja povezivati ponajviše s turizmom i turističkim privređivanjem, kad je riječ o turističkim razvojno-investicijskim projektima, posebno valja stimulirati projekte koji omogućavaju:

- restrukturiranje, rehabilitiranje i podizanje kvalitete već postojećih objekata turističke ponude u užem i širem smislu (podizanje kategorije, tržišno repositioniranje, primjena međunarodnih poslovno-operativnih standarda, profesionalizam na svim razinama). To se ne odnosi samo na hotelske objekte, već i na brojne smještajne kapacitete u vlasništvu lokalnog stanovništva. Posebno valja naglasiti da bi rehabilitiranje postojeće smještajne ponude, u pravilu, trebalo imati prioritet u odnosu na tzv. 'greenfield' ulaganja;
- razvoj nove smještajne ponude na principima međunarodne kompatibilnosti, odnosno na konceptu održivog razvoja;
- razvoj novih turističkih doživljaja, odnosno proširivanje i produbljivanje postojećeg turističkog lanca vrijednosti u destinaciji;

- postupno tržišno repozicioniranje općine Punat na međunarodnom turističkom tržištu.

Konačno, a što se tiče mogućnosti korištenja sredstava EU fondova, za realizaciju novih gospodarskih projekata na području općine Punat poduzetnicima će biti na raspolaganju sredstva iz:

- Operativnog programa iz područja konkurentnosti i kohezije, a koji će se sufinancirati sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj³². Pritom je za razvoj malog i srednjeg poduzetništva predviđeno gotovo 1,0 milijardu eura. Upravljačko tijelo za provedbu ovog operativnog programa je Ministarstvo regionalnog razvoja i europskih integracija.
- Programa ruralnog razvoja³³, a koji će se financirati iz sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, posebno u kontekstu: (i) međusobnog povezivanja/udruživanja (malih) poljoprivrednih proizvođača, (ii) diversifikacije poljoprivrednih gospodarstava, (iii) povećanja konkurentnosti i produktivnosti rada, (iv) izgradnje sustava navodnjavanja i odvodnje, (v) korištenja tehnologija koje smanjuju negativna utjecaj poljoprivrede na tlo, vodu i zrak, (vi) očuvanja genetskih resursa, kao i (vii) povećanja razine korištenja energije iz obnovljivih izvora. Ovaj program raspolagat će sa više od 2 milijarde eura, a upravljačko tijelo za njegovu provedbu je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva.

Neovisno o sredstvima u okviru operativnog programa iz područja konkurentnosti i kohezije, a o čijoj će alokaciji odlučivati Ministarstvo regionalnog razvoja i europskih integracija, najveći broj poduzetnika u općini Punat može direktno aplicirati i na EU sredstva u okviru programa COSME - Program za konkurentnost malih i srednjih poduzeća. Riječ je o programu uspostavljenom za razdoblje od 2014. - 2020. godine, a usmjerenom isključivo na povećanje konkurentnosti europskih tvrtki, smanjivanje nezaposlenosti, stvaranje poticajne poduzetničke klime te razvoj poduzetništva. Ukupni proračun programa je 2,3 milijarde eura. Potencijalni korisnici ovog programa su: (i) postojeći poduzetnici za potrebe financiranja vlastitog razvoja, konsolidaciju i/ili rast poslovanja (uključujući i sektor turizma); (ii) budući poduzetnici (uključujući mlade) za pomoć pri osnivanju/uspostavljanju tvrtki, te (iii) nacionalna, regionalna i lokalna tijela vlasti, poglavito u cilju učinkovitog reformiranja politika u kontekstu poboljšanja destinacijske konkurentne sposobnosti.

Uz sredstva Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo te COSME - Programa za konkurentnost malih i srednjih poduzeća, specifični projekti podizanja konkurentnosti gospodarskih subjekata na lokalnoj razini moći će se financirati i iz sredstava brojnih programa koji potiču europsku teritorijalnu (međugraničnu, transnacionalnu i/ili međuregionalnu) suradnju.

Konkretni razvojno-investicijski projekti u ingerenciji privatnog sektora³⁴ na području općine Punat, a koji bi uvelike dinamizirali njen gospodarski rast, diversificirali gospodarsku strukturu te smanjili postojeću gospodarsku ovisnost o poslovnim aktivnostima Marine 'Punat' i s njom povezanih pravnih subjekata, iskazani su u tablici 11.3³⁵.

³² Riječ je o fondu/programu koji je, između ostalog, namijenjen i razvoju malih i srednjih poduzeća, ulaganjima u istraživanje i razvoj, ulaganjima u informacijske i telekomunikacijske tehnologije te obrazovanju.

³³ Riječ je o specijaliziranom programu namijenjenom isključivo povećanju konkurentnosti poljoprivrede i prehrambene industrije kao i uravnoteženom razvoju ruralnih područja.

³⁴ Detaljniji opis svakog od ovih projekata daje se u Dodatku 1. ovog dokumenta

³⁵ Detaljniji opis svakog od ovih projekata daje se u Dodatku 3. ovog dokumenta

Tablica 11.3: Razvojno-investicijski projekti privatnog sektora

1	Izgradnja novog hotelskog smještaja/vila na lokalitetu 'Kanajt'
2	Izgradnja novog inovativnog smještaja na lokalitetu 'Konobe'
3	Rekonstrukcija (osuvremenjivanje ponude) hotela Park
4	Osuvođenjivanje kamp ponude na lokalitetu 'Konobe'
5	Povećanje kapaciteta i osuvremenjivanje kamping ponude na lokalitetu 'Škrila'
6	Uspostava malih tematiziranih hotela/Bed & Breakfast pansiona
7	Izgradnja multifunkcionalnog objekta sa zabavnim, kulturnim i trgovačkim sadržajima
8	Izgradnja nekoliko malih sirana
9	Nautičko tehnološki park

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

11.4. Program obogaćivanja turističkog lanca vrijednosti

Polazeći od činjenice da je riječ o primorskoj i otočkoj općini čija resursno-atraksijska osnova podržava ponajviše i ponajprije razvoj turizma i s njim povezanih gospodarskih aktivnosti, poslovni učinci većine objekata komercijalnog smještaja ukazuje ne samo na zastarjelost proizvoda, već i na nedovoljnu dubinu i širinu postojećeg turističkog lanca vrijednosti. Drugim riječima, s izuzetkom više-manje cjelogodišnje poslovne aktivnosti Marine 'Punat, postojeći sustav turističkih iskustava na području Općine ne omogućava produljivanje turističkog interesa i u mjesecima pred i posezone. U tom smislu, potrebno je hitno poraditi na uspostavljanju novih, za tržište spremnih, turističkih proizvoda, pri čemu je od osobitog interesa povezivanje turizma s drugim, tradicionalno prisutnim, a danas uglavnom zapostavljenim i/ili zapuštenim gospodarskim aktivnostima.

Drugim riječima, program obogaćivanja postojećeg sustava turističkih doživljaja Općine valja, u cilju sinergije i međusobne komplementarnosti, što je moguće više 'naslanjati' na kao što su vinogradarstvo/vinarstvo, maslinarstvo/proizvodnju maslinovog ulja, drvenu brodogradnju, ovčarstvo/proizvodnju sira i slično³⁶.

Tablica 11.4: Program obogaćivanja turističkog lanca vrijednosti

1	Ambijentalno uređenje/opremanje naselja Punat (naglašavajući 'family' koncept)
2	Razvoj puteva vina, maslinovog ulja i gastronomije
3	Upravljanje kvalitetom obiteljskog smještaja
4	Upravljanje kvalitetom gastro ponude
5	Izgradnja cjelovitog sustava biciklističkih staza
6	Unapređenje sustava smeđe signalizacije i interpretacije
7	Komunalno opremanje plaža na potezu od Punta do Stare Baške
8	Razvoj 'ribarskog' turizma
9	Promicanje revitalizacije tradicijske graditeljske baštine
10	Osnivanje Muzeja drvene brodogradnje
11	Uspostava tematskih poučnih staza

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

³⁶ Detaljniji opis svakog od ovih projekata daje se u Dodatku 4. ovog dokumenta

11.5. Ostalo - podizanje kvalitete ljudskog potencijala

Sva prethodno sagledana područja/programi podizanja konkurentnosti uvelike će ovisiti o raspoloživosti i kvaliteti ljudskog potencijala u općini Punat, odnosno u bližem okružju (grad Krk, općina Baška). Brze i sve intenzivnije promjene u tržišno-poslovnim okruženju i razvoj novih tehnologija zahtijevaju kontinuirano učenje i stjecanje novih znanja i to kako u sferi dnevno-operativnog poslovanja, tako osobito i u sferi upravljanja razvojnim procesima bilo da je riječ o privatnom ili javnom sektoru. Samim tim, bez primjerene kvalitete ljudskog činitelja, odnosno posjedovanja suvremenih znanja i praktičnih vještina, neće na prostoru općine Punat biti moguće ni dinamizirati poduzetničku aktivnost lokalnih žitelja, niti osigurati interes međunarodne investicijske potražnje za realizacijom novih gospodarskih projekata.

Kako sustav formalnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja u Hrvatskoj nije u dovoljnoj mjeri prilagođen potrebama gospodarstva, kontinuirano podizanje kvalitete ljudskog potencijala jedan je ključnih razvojnih prioriteta općine Punat, pri čemu ga valja shvaćati kao zajedničku odgovornost poslodavaca i nositelja izvršne vlasti. Pritom valja imati na umu činjenicu da je riječ o dugotrajnom procesu koji se može poticati, ali koji se ne može uvjetovati jednostranim odlukama nositelja izvršne vlasti. Isto tako, osim ulaska u reformu obrazovnog sustava RH, riječ je o procesu za čiji je uspjeh potrebna ne samo uspostava učinkovite suradnje s etabliranim obrazovnim institucijama nacionalne/međunarodne prepoznatljivosti/kvalitete, već i povremeno angažiranje konzultanata.

Brzina i efikasnost podizanja kvalitete ljudskog potencijala na području općine Punat u vremenu koje dolazi ovisit će ponajviše o pokretanju aktivnosti kao što su:

- uvođenje tržišno orijentiranog sustava cjeloživotnog strukovnog obrazovanja u svim bitnim gospodarskim subjektima općine Punat;
- uvođenje posebnih programa cjeloživotnog obrazovanja menadžerskog kadra u svim većim gospodarskim subjektima općine Punat;
- povezivanje sa hrvatskim obrazovnim centrima izvrsnosti;
- osiguranje stručne prakse i/ili profesionalnog usavršavanja perspektivnog kadra u vodećim gospodarskim subjektima Hrvatske/inozemstva;
- provođenje sustavne i kontinuirane edukacije zainteresiranih postojećih i/ili budućih poduzetnika, ali i djelatnika javnih institucija Općine o različitim mogućnostima EU financiranja;
- povećanje menadžerskih znanja i vještina za potrebe efikasnog upravljanja razvojem općine Punat u skladu s najboljom svjetskom praksom;

Provedba različitih programa/inicijativa u sferi podizanja kvalitete ljudskog potencijala općine Punat može se, u značajnoj mjeri, financirati kroz korištenje za to namijenjenih sredstava EU fondova/programa. U tom smislu, a osim sredstava Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda kroz operativni program 'Konkurentnost i kohezija', podizanje kvalitete ljudskog potencijala općine Punat moći će se financirati i kroz operativni program 'Učinkoviti ljudski potencijali', odnosno sredstva Europskog socijalnog fonda. Riječ je o operativnom programu u ingerenciji Ministarstva rada i mirovinskog sustava RH koji raspolaže s 1,5 milijardi Eura, pri čemu se glavni alokacijski prioriteti odnose na: (i) povećanje zaposlenosti i mobilnost radne snage (raspoloživa sredstva iznose 533 milijuna eura), (ii) unapređenje obrazovnog sustava i cjeloživotno učenje (raspoloživa sredstva iznose 450 milijuna eura), kao i na (iii) unapređenje administracije (raspoloživa sredstva iznose 191 milijun eura).

Uz sredstva navedenih operativnih programa i EU fondova, unapređenje kvalitete ljudskog potencijala bit će moguće provoditi i kroz korištenje sredstava brojnih programa koji potiču europsku teritorijalnu (međugraničnu, transnacionalnu i/ili međuregionalnu) suradnju.

12. PLAN UNAPREĐENJA TRŽIŠNE PREPOZNATLJIVOSTI

Paralelno s implementacijom pojedinih programa podizanja konkurentnosti, općina Punat mora poraditi i na unapređenju svoje tržišne prepoznatljivosti i/ili poželjnosti. To se odnosi kako na prepoznatljivost u sferi poslovne klime, otvorenosti novim poduzetničkim idejama/projektima i njihovom aktivnom promicanju/poticanju, tako i na prepoznatljivost u sferi turističke ponude i sustava turističkih doživljaja koji se nude.

Plan unapređenja tržišne prepoznatljivosti općine Punat podrazumijeva provedbu aktivnosti u cilju: (i) sustavnog tržišnog (re)pozicioniranja, kao i (ii) unapređenja tržišne komunikacije.

12.1. Programi u funkciji tržišnog (re)pozicioniranja Općine

12.1.1. Kreiranje općinskog imidža

Općina Punat danas je (međunarodno) prepoznatljiva samo po poslovnim aktivnostima i istaknutoj poziciji Marine 'Punat' na (mediteranskom) tržištu nautičkog (jahting) turizma. Drugim riječima, općina Punat nije do danas izgradila svoj tržišno prepoznatljivi imidž, već svoju tržišnu prepoznatljivost bazira isključivo na identitetu Marine 'Punat'. Budući da takvo stanje stvari ne zadovoljava, a dugoročno i šteti interesima općine Punat, osobito u kontekstu poželjne diversifikacije gospodarske strukture i dinamiziranju ne-nautičke turističke aktivnosti, prijeko je potrebno poraditi na stvaranju primjerenog tržišnog imidža Općine kao osnove za izgradnju brenda.

Polazeći od sastavnica nove razvojne vizije, uspostava koherentnog tržišnog imidža cjelokupnog prostora Općine stvorit će preduvjete da svi relevantni dionici na strani kako domaće, tako i međunarodne investicijske potražnje dobiju jasan uvid u gospodarsku strukturu, gospodarski potencijal te strateške prednosti i/ili razvojne mogućnosti općine Punat. S druge strane, prepoznatljiv imidž Općine omogućit će i različitim segmentima turističke potražnje da se pobliže upoznaju sa specifičnostima resursno-atraksijske osnove, sadržajima/kvalitativnim značajkama turističke ponude te mogućnostima za sadržajno provođenje odmora/slobodnog vremena na ovom prostoru u različitim dijelovima godine.

Izgradnja tržišnog imidža općine Punat trebala bi se, u određenoj mjeri, 'nasloniti' na poslovnu aktivnost Marine 'Punat', naglašavajući specifičnosti geografskog položaja (laka dostupnost – 'vrata Jadrana', izuzetne prirodne pogodnosti Puntarske drage, ali i dužinu obalne linije). Neovisno o tome, pri uspostavi tržišnog imidža Općine, svakako valja zadovoljiti sljedeće kriterije:

- općina Punat mora biti lako prepoznatljiva i vjerodostojna – projicirani imidž mora biti usklađen kako s glavnim obilježjima resursno-atraksijske osnove, tako i s gospodarskim potencijalom i aspiracijama dionika društveno-ekonomskog razvoja Općine;
- imidž općine Punat mora odražavati gospodarsku usmjerenost na nekoliko ključnih gospodarskih sektora/grana (temelj diferencijacije), ali i na prepoznavanju temeljnih koristi za potencijalne investitore/poduzetnike i/ili turiste/posjetitelje kroz definiranje jedinstvene prodajne poruke;
- imidž općine Punat mora biti usklađen i tržišno korespondirati s destinacijskim imidžem i identitetskim sustavom otoka Krka te cijelim prostorom PGŽ;
- imidž općine Punat valja pretočiti u prepoznatljivi vizualni identitet na način da ga je lako prilagoditi kako potrebama pojedinih poduzetnika, ali i različitim turističkim proizvodima (novim i postojećim).

Za osmišljavanje općinskog imidža te izradu vizualnog identiteta, slogana i loga treba koristiti specijaliziranu uslugu etablirane reklamne agencije. Postavljeni grafički standardi i knjiga primjene s razrađenim načinom korištenja za specifične aplikacije - od memoranduma, preko brošura i plakata, web-stranica do banera, interpretativnih ploča i publikacija - moraju se strogo poštovati.

Konačno, važno je osigurati da se novi vizualni identitet sustavno koristi na svim razinama komunikacije, a osobito u komunikaciji prema potencijalnim investitorima kao i prema različitim segmentima turističkog tržišta (imidž brošure, web stranice).

CILJ PROGRAMA:		REZULTAT PROGRAMA:		
<ul style="list-style-type: none"> Osiguranje bolje tržišne prepoznatljivosti općine Punat, njenih gospodarskih potencijala, prostornih potencijala i razvojnih aspiracija Bolja tržišna komunikacija Uspostava 'jedinstvenog prodajnog prijedloga' općine Punat 	<ul style="list-style-type: none"> Privlačenje interesa domaće i međunarodne investicijske potražnje Dinamiziranje gospodarske aktivnosti i diversificiranje gospodarske strukture Lakša prodaja destinacijskih turističkih proizvoda 			
ODGOVORNOST ZA PROGRAM:		VREMENSKA DIMENZIJA ROGRAMA:		
<ul style="list-style-type: none"> Izvršna vlast općine Punat 		2015.	2015.- 2016.	2017.
		Iniciranje cjelovitog sustava brendiranja	Postupna uspostava cjelovitog sustava	Fino podešavanje sustava

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

12.1.2. Redizajn službene web-stranice općine Punat

Internet stranica danas je sastavni element tržišne prepoznatljivosti i poželjnosti. U uvjetima visoke Internet penetracije, ubrzano se smanjuje broj osoba (fizičkih i/ili pravnih) koje ne koristi Internet kao polaznu osnovu za istraživanje specifičnosti, značajki i/ili mogućnosti nekog prostora i/ili administrativno-teritorijalne cjeline. Posebno se to odnosi na različite segmente turističke potražnje i to kako prilikom odabira destinacije odmora, tako i u fazi planiranja boravka. Iako općina Punat već ima razmjerno dobru i kvalitetno organiziranu Internet stranicu, uspješna implementacija nove razvojne strategije Općine nalaže da se vodi računa o sljedećem:

a) Internet stranica mora biti vizualno i sadržajno usklađena s novom razvojnom vizijom, ciljevima razvoja i razvojnim aspiracijama dionika društveno-ekonomskog razvoja Općine te predstavljati sastavni dio strategije upravljanja brendom. Nadalje, ona mora omogućiti da vodeći (najprepoznatljiviji) gospodarski subjekti Općine apliciraju novi vizualni identitet na svojim Internet stranicama na način da im se osiguraju atraktivni on-line multimedijalni sadržaji koji su u skladu s novim vizualnim identitetom;

b) s obzirom na ograničene resurse za tiskane promotivne materijale, informacije na stranicama ključne su za privlačenje interesa domaće i međunarodne investicijske potražnje, ali i pristup novim segmentima turističke potražnje, osobito u kontekstu rastućeg broja tržišta posebnih interesa do kojih prevladavajući načini komunikacije teško dolaze ili su previše skupi, a za što je prijeko potrebno optimizirati Internet pretraživače te stvoriti kvalitetne on-line sadržaje;

Za redizajn Internet stranice općine Punat valja:

- jasno organizirati strukturu informacija;
- osigurati informacije za različite grupe korisnika (potencijalne investitore, potencijalne turiste, B2B, medije i eventualno internu javnost);
- koristiti napredne mogućnosti koje Internet pruža (mash-up servisi, korištenje multimedije, mogućnost selektiranja informacija po temama, mogućnost

pretraživanja unutar teme i sl.) kako bi se informacije prezentirale na zanimljiv i poticajan način;

- osigurati redovito ažuriranje podataka.

CILJ PROGRAMA:		REZULTAT PROGRAMA:	
○ Dostupnost informacija o općini Punat na globalnoj razini 24 sata dnevno	○ Stvaranje osnovne pretpostavke za osnaživanje ostalih promotivnih/reklamnih kampanja	○ Troškovno učinkovito ažuriranje informacija od interesa za potencijalne investitore, organizatore putovanja, posjetitelje	○ Stvaranje pretpostavki za elektronske i klasične reklamne kampanje
○ Stvaranje osnovne pretpostavke za osnaživanje ostalih promotivnih/reklamnih kampanja	○ Troškovno učinkovito ažuriranje informacija od interesa za potencijalne investitore, organizatore putovanja, posjetitelje	○ Stvaranje pretpostavki za direktan elektronski i klasični marketing	○ Efikasno komuniciranje s potencijalnim investitorima, organizatorima putovanja, posjetiteljima
ODGOVORNOST ZA PROGRAM:		VREMENSKA DIMENZIJA PROGRAMA:	
○ Nositelji izvršne vlasti općine Punat		2015.	2016. nadalje
		Redizajn Internet stranice	Održavanje i unapređivanje

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

12.2. Programi u funkciji unapređenja sustava komunikacije

12.2.1. Odnosi s javnošću (PR kampanja)

PR kampanja podrazumijeva aktivnosti čiji je cilj razvijanje odnosa između općine Punat i različitih ciljanih publika. PR je vjerodostojniji od plaćenog oglašavanja jer se članak ili reportaža shvaćaju kao vijest. Akcije PR-a posebno su važne prilikom usvajanja i/ili predstavljanja novih strateških razvojnih dokumenata, novog brend sustava, novih strateških razvojno-investicijskih projekata i slično, a posebno kad treba pokriti široko geografsko područje te specijalizirane tržišne niše, za što je plaćeno oglašavanje preskupo.

PR aktivnosti u komuniciranju s tržištem općine Punat moraju se usmjeriti na razvijanje i održavanje veza s medijima. Osobito je važno da se odnosi s javnošću zasnivaju na detaljnom i koordiniranom godišnjem planu kako bi općina Punat bila kontinuirano prisutna u izabranim medijima od interesa (web-portali, časopisi i magazini, specijalizirani radio i TV). U tu svrhu potrebno je:

- izraditi press-kit (odnosno uspostaviti kutak za novinare na web-stranicama općine Punat) s tematiziranim pričama i kvalitetnim fotografijama;
- sastaviti listu novinara, časopisa, radio i TV emisija te web-portala koji pokrivaju područja od interesa namijenjene široj javnosti kao i one namijenjene potencijalnim investitorima, organizatorima putovanja i/ili tržištima posebnih interesa u svijetu, kako bi ih se pravodobno informiralo o svim bitnim društveno-ekonomskim događanjima na području Općine;

Osim medija, odnosi s javnošću podrazumijevaju i aktivnosti usmjerene na sve one grupe i/ili pojedince koje mogu kreirati javno mnijenje te potaknuti promociju općine Punat kao zdrave, ekološki očuvane i infrastrukturno uređene sredine, spremne za novi razvojni uzlet kroz prihvat manjih i/ili većih, ekološki prihvatljivih poduzetničkih projekata, osobito u sferi hotelijerstva, poljoprivrede i/ili turizma u ruralnom okružju. Stoga, a ovisno o raspoloživim financijskim i ljudskim resursima, preporuča se organiziranje prezentacije i organiziranog obilaska općine Punat za osobe/predstavnike ciljano odabranih medija koji su u kontaktu s potencijalnim ciljanim publikama, ali i za osobe koje su u mogućnosti promovirati gospodarski potencijal i razvojne aspiracije općine Punat usmenom predajom.

CILJ PROGRAMA:		REZULTAT PROGRAMA:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Učinkovito i koordinirano usmjeravanje javnog mnijenja i kreiranje pozitivnog medijskog ozračja ○ Promoviranje općine Punat kao poželjnog i atraktivnog prostora za nove poduzetničke projekte ○ Promoviranje općine Punat kao centra izvrsnosti nautičkog i drugih selektivnih oblika turizma 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Pozitivan publicitet ○ Poboljšanje investicijske klime ○ Rast interesa za ulaganjima u male i srednje poduzetničke projekte ○ Sve bolji imidž općine Punat na turističkom tržištu ○ Rast broja turističkih dolazaka ○ Sve bolji imidž općine Punat kao dobrog mjesta za život 		
ODGOVORNOST ZA PROGRAM:		VREMENSKA DIMENZIJA PROGRAMA:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Izvršna vlast općine Punat 	2015. Osmišljava-nje cjelovitog PR programa	2016.- nadalje <ul style="list-style-type: none"> • Implementacija i praćenje učinkovitosti • Unapređenje i proširenje PR aktivnosti 	

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

12.2.2. Turističke info-aktivnosti

Raspoloživost ažurnih informacija o destinaciji, njezinim sadržajima i ponudi važan su element ne samo zadovoljstva turističkim boravkom, već utječu i na duljinu boravka turista, aktivnosti tijekom boravka te povećanu potrošnju. Od općih informacija nužnih za snalaženje u novoj sredini (npr. Gdje je parkiralište? Koje je radno vrijeme dućana?) do informacija o destinacijskim atrakcijama koje potiču posjetitelje na kretanje i 'konzumiranje' sadržaja, turističke info-aktivnosti bitna su karika u lancu stvaranja zadovoljnih gostiju.

U skladu s rečenim, općina Punat mora u predstojećem razdoblju povećati razinu informiranosti gostiju kroz: a) pružanje iscrpnih i ažurnih informacija na Internet stranici te njihovo prilagođavanje mobilnim telefonskim uređajima, b) izradu kvalitetnih promotivnih materijala koji će se distribuirati turistima za vrijeme njihovog boravka na području Općine, pri čemu valja voditi računa da su ove informacije dostupne na svim mjestima koje učestalo posjećuju turisti; c) osuvremenjivanje info centara i punktova; odnosno d) distribuciju info-materijala na ključnim info-točkama cijelog otoka Krka.

CILJ PROGRAMA:		REZULTAT PROGRAMA:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ pravodobno informirati turiste o rasponu proizvoda, atrakcija i usluga ○ uspostaviti potrebnu infrastrukturu za distribuiranje informacija 	<ul style="list-style-type: none"> ○ info materijali distribuirani na svim relevantnim punktovima ○ Povećani interesa za posjetu/posjeta pojedinačnim atrakcijama i doživljajima općine Punat 		
ODGOVORNOST ZA PROGRAM:		VREMENSKA DIMENZIJA PROGRAMA:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ TZ općine Punat 	2015. Priprema info materijala i punktova	2015. - nadalje <ul style="list-style-type: none"> ○ Implementacija ○ Proširivanje aktivnosti i monitoring 	

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

13. PLAN IMPLEMENTACIJE

Plan podizanja konkurentnosti općine Punat (poglavlje 10) identificirao je 34 različita projekta svrstana u četiri kategorije (i) stvaranje poticajnog socijalnog okruženja, (ii) unapređenje javne komunalne infrastrukture, (iii) razvojni projekti privatnog sektora, te (iv) obogaćivanje turističkog lanca vrijednosti. Svakom od ovih projekata, nadalje, pripisan je i odgovarajući rang važnosti tj. (i) projekti najveće važnosti, (ii) projekti izuzetne važnosti, te (iii) važni projekti kao i predvidivi početak i kraj.

U skladu s prethodnim naznakama, logično bi bilo da se nositelji izvršne vlasti koncentriraju ponajviše na iniciranje/realizaciju projekata najveće važnosti, što nikako ne znači da bi trebali zanemariti projekte manje važnosti, osobito ako oni nisu povezani sa značajnim financijskim sredstvima i/ili velikom organizacijskom kompleksnošću.

Tablica 13.1: Projekti podizanja konkurentnosti općine Punat prema važnosti

R. br.	PROJEKT/AKTIVNOST	RANG	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-25
1	Poduzetnički razvojno-investicijski servis	I							
2	Interni marketing	I							
3	Uređenje obalne promenade i povećanje funkcionalnosti luke Punat	I							
4	Produblivanje ulaza u Puntarsku dragu	I							
5	Praćenje ekološke očuvanosti Puntarske drage	I							
6	Izgradnja novog hotelskog smještaja/vila na lokalitetu 'Kanajt'	I							
7	Izgradnja novog inovativnog smještaja na lokalitetu 'Konobe'	I							
8	Nautičko tehnološki park	I							
9	Ambijentalno uređenje i opremanje naselja Punat	I							
1	Uspostava udruge poljoprivrednih proizvođača na principima kooperative	II							
2	Izmjene i dopune PPUO Punat	II							
3	Uređenje obalne promenade od kraja gradske plaže do kampa 'Konobe'	II							
4	Muzej pomorstva, brodogradnje i ribarstva	II							
5	Optimiziranje cestovnog prometa	II							
6	Izgradnja polivalentne športske dvorane (u sastavu osnovne škole)	II							
7	Okrupnjavanje poljoprivrednih zemljišnih parcela u zaleđu	II							
8	Rekonstrukcija (osuvremenjivanje ponude) hotela Park	II							
9	Osuvođenjivanje kamp ponude na lokalitetu 'Konobe'	II							
10	Uspostava malih tematiziranih hotela/Bed & Breakfast pansiona	II							
11	Razvoj puteva vina, maslinovog ulja i gastronomije	II							
12	Izgradnja cjelovitog sustava biciklističkih staza	II							
1	Poticanje/uspostava poduzetničkih klastera	III							
2	Izgradnja nove osnovne škole	III							
3	Povećanje kapaciteta/osuvođenjivanje kampa 'Škrila'	III							
4	Izgradnja multifunkcionalnog objekta (zabava kultura, trgovina)	III							
5	Izgradnja nekoliko malih sirana	III							
6	Upravljanje kvalitetom obiteljskog smještaja	III							
7	Upravljanje kvalitetom gastro ponude	III							
8	Unapređenje sustava smeđe signalizacije i interpretacije	III							
9	Komunalno opremanje plaža na potezu od Punta do Stare Baške	III							
10	Razvoj 'ribarskog' turizma	III							
11	Promicanje revitalizacije tradicijske graditeljske baštine	III							
12	Osnivanje Muzeja drvne brodogradnje	III							
13	Uspostava tematskih poučnih staza	III							

Izvor. Institut za turizam, Zagreb

14. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

U namjeri da se uspostave preduvjeti za sustavan, koordiniran i planski usmjeravan gospodarski rast i razvoj na cijelom području općine Punat, u ovom se dokumentu pošlo od detaljne analize dostignutog stupnja društveno-ekonomskog razvoja Općine, ali i od inventarizacije/valorizacije raspoložive resursno-atraksijske osnove. Isto tako, analiza razvojnog okruženja ukazala je na ključne trendove o kojima valja voditi računa pri planiranju, usmjeravanju i/ili poticanju gospodarskog rasta i razvoja u međunarodnom, odnosno nacionalnom kontekstu. Na toj je osnovi provedena i analiza konkurentnosti općine Punat. Zaključci i saznanja do kojih se došlo tijekom analize postojećeg stanja predstavljali su bazični input za detaljnu SWOT analizu općine Punat prema nekoliko ključnih područja od interesa za njen budući društveno-ekonomski razvoj. Na temelju provedene SWOT analize izvedene su ključne strateške prednosti koje bi općina Punat dugoročno trebala kapitalizirati, odnosno strateški nedostaci koje bi svakako valjalo neutralizirati u vremenu koje dolazi.

Nadalje, SWOT analiza je poslužila i kao dobra podloga za razmatranje mogućih scenarija društveno-ekonomskog razvoja općine Punat. U tom smislu, kao najbolji razvojni trajektorij izabran je scenarij pod nazivom 'Općina Punat po mjeri svojih žitelja', a koji bi u uvjetima poticajnog gospodarskog i društvenog okruženja, omogućio dugoročno održivi rast i razvoj uz maksimalnu kontrolu korištenja raspoloživog razvojnog potencijala. Na toj su osnovi, potom, definirana razvojna načela općine Punat, ali i nova razvojna vizija, ključni razvojni ciljevi te programska i prostorna koncepcija društveno-ekonomskog razvoja. Postavljeni razvojni ciljevi, pritom, maksimalno uvažavaju ne samo bitne značajke resursno-atraksijske osnove, već i financijske, ljudske i organizacijske resurse kojima općina Punat trenutno raspolaže.

Što se tiče programske koncepcije društveno-ekonomskog razvoja Općine, prepoznato je da bi turizam trebao biti ključni pokretač njenog gospodarskog rasta i razvoja. Sukladno tome, razvoj ostalih, ne-turističkih, gospodarskih aktivnosti, grana/sektora trebao bi biti komplementaran osnovnoj turističkoj djelatnosti te je maksimalno podržavati. To se osobito odnosi na tradicijske djelatnosti kao što su ribarstvo, poljodjelstvo (voćarstvo, povrtlarstvo, maslinarstvo, vinarstvo, uzgoj ljekovitog bilja), stočarstvo (ovčarstvo, kozarstvo, pčelarstvo), kao i na uspostavu manjih prerađivačkih pogona u sferi prehrambene industrije (sirane, medare, uljare i sl.). Nadalje, u djelatnosti koje dodatno upotpunjuju turistički proizvod općine Punat, ali koje mogu poticajno djelovati i na njenu tržišnu prepoznatljivost i poželjnost svakako valja ubrajati i trgovinu (osobito u segmentu u kojem se ona približava interesima/potrebama turista), gradnju/servisiranje/opremanje sportskih plovila, promet te cijeli niz malih uslužnih obrta.

U prostornom smislu, a polazeći od geomorfoloških značajki cijelog projektnog područja, sustava prometnica i prometne povezanosti (dostupnosti) pojedinih mjesta te značajki i prostorne disperzije vrijedne resursno-atraksijske osnove, gospodarski razvoj Općine podrazumijeva uspostavu pet zaokruženih, međusobno komplementarnih teritorijalnih klastera koji se mogu prikladno sadržajno tematizirati, odnosno međusobno diferencirati.

Konačno, novi gospodarski uzlet i dinamiziranje društveno-ekonomskog razvoja na cijelom prostoru općine Punat pretpostavlja i iniciranje/završavanje cijelog niza projekata/inicijativa u funkciji:

- uspostave poticajnog socijalnog okruženja
- unapređenja javne komunalne infrastrukture
- realizacije cijelog niza investicijskih poduhvata od strane privatnih poduzetnika
- obogaćivanja destinacijskog lanca vrijednosti,
- unapređivanja kvalitete raspoloživog ljudskog potencijala, odnosno

- jačanja tržišne prepoznatljivosti i poželjnosti cijelog ovog prostora.

Ipak, a s obzirom na činjenicu da se zacrtana vizija, misija i koncepcija društveno-ekonomskog razvoja općine Punat neće ostvariti same od sebe, odnosno da je za njihovo oživotvorenje u praksi potreban aktivni i kreativni angažman različitih interesnih skupina, institucija i/ili pojedinaca, uspješna implementacija zaključaka, preporuka i/ili odrednica ovog dokumenta ovisit će ponajviše o mjeri u kojoj će nositelji izvršne vlasti Općine biti u stanju inicirati promjene, potaknuti suradnju s vodećim pravnim osobama, motivirati lokalno stanovništvo, odnosno osigurati poticajnu investicijsku klimu, transparentnost u donošenju razvojnih odluka te međusobno povjerenje svih relevantnih razvojnih dionika.

Drugim riječima, efikasno upravljanje procesom društveno-ekonomskog rasta i razvoja na cijelom prostoru Općine, sukladno odrednicama ovog dokumenta, bit će moguće samo ako se istodobno stvore uvjeti za njeno učinkovito i posvećeno provođenje. To podrazumijeva uspostavu jakog i odgovornog projektnog vodstva ('leadership'), odnosno inauguriranja uskog tima posvećenih profesionalaca koji čvrsto vjeruju u mogućnost dubokih strukturnih promjena u dosad prevladavajućem načinu promišljanja i upravljanja društveno-ekonomskim razvojem. Sve to, i opet, pretpostavlja da svi involvirani dionici društvenog, gospodarskog i političkog života Općine moraju stalno imati na umu da bez jakih partnerskih odnosa na svim razinama nije moguće napraviti veći razvojni iskorak.

DODATAK 1: PROJEKTI U FUNKCIJI STVARANJA POTICAJNOG DRUŠTVENO-EKONOMSKOG OKRUŽENJA

Projekt br. 1: Poduzetnički razvojno-investicijski servis		
Cilj	Unapređenje investicijske klime i smanjivanje poduzetničkog rizika	
Opis	<p>Nedostatak kvalitetnih informacija za potencijalne investitore, nedostatak poduzetničkih vještina za pripremu projekata i fazu razvoja jedna su od najvećih prepreka održivog društveno-ekonomskog razvoja općine Punat. U tom smislu, važno je osigurati potencijalnim i postojećim poduzetnicima kvalitetnu stručnu podršku u procesu pripreme (manjih) poduzetničkih poduhvata kroz osnivanje Gospodarskog razvojno-investicijskog servisa kao 'one stop shopa'.</p> <p>Razvojno-investicijski servis bio bi uspostavljen u sastavu općinskog poglavarstva s ciljem: (i) besplatnog osiguravanja relevantnih informacija za pripremu projekata, (ii) diseminacije informacija o mogućnostima financiranja (HBOR, EU fondovi, bespovratna sredstva različitih ministarstava RH i sl.), pravnim zahtjevima, porezima, registraciji, tržišnim trendovima i najboljim praksama u vođenju poslovanja, marketingu, financijskom kontrolingu itd., ali i (iii) osiguranja savjetodavnih usluga (seminari, radionice, ad hoc konzultacije) i pomoći u pripremi dokumentacije za razvojne projekte.</p>	
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva uspostavu posebne organizacijske jedinice pri općinskoj upravi (predvidivo odsjek), osiguranje potrebnih financijskih sredstava za djelovanje servisa (predvidivo jedan VSS zaposlenik) kao i provođenje javnog natječaja za izbor kandidata.	
Važnost	Projekt najveće važnosti	Nositelj Izvršna vlast općine Punat
Financiranje	👍 Općinski proračun	Ostali dionici 👍 Stanovnici, poduzetnici i vlasnici stanova/kuća
Vremenski horizont provedbe	2015. 2016. 2017.	2018. 2019. 2020. 2021.-2025.

Projekt br. 2: Udruživanje poljoprivrednih proizvođača na principima kooperative (Agrozona općine Punat)		
Cilj	Revitalizacija poljoprivredne proizvodnje i unapređenje kulturnog krajobraza	
Opis	Paralelno s projektom okrupnjavanja zemljišta u zaleđu Općine, projektom se želi potaknuti revitalizaciju autohtone poljoprivredne proizvodnje i to ne samo zbog jačanja udjela poljoprivrede u gospodarskoj strukturi Općine, već i zbog: (i) unapređenja cjelokupnog vizualnog identiteta općine Punat, (ii) racionalnijeg korištenja razvojno potentnog prostora, kao i (iii) stvaranja pretpostavki za jače privlačenje novih segmenata turističke potražnje.	

	<p>Interes turističke potražnje za autentičnim i lokalnim, a u današnje vrijeme i eko, proizvodima kontinuirano raste iz godine u godinu. Samim tim, postojeća i nova turistička potražnja na prostoru općine Punat, a pod pretpostavkom kvalitetne promocije i/ili prezentacije, značajno otvara mogućnosti lokalnim proizvođačima zdrave hrane za plasman vlastite proizvodnje bilo kroz turističko-ugostiteljske objekte, bilo na kućnom pragu.</p> <p>Uz uspostavu cestovne mreže i sustava navodnjavanja, projekt podrazumijeva osiguravanje organizacijske, pravne i financijske podrške uspostavljanju Agrozone općine Punat, svojevrsne 'kooperative' lokalnih poljoprivrednih proizvođača', sve u cilju poticanja kvalitetne prezentacije i komercijalizacije lokalno proizvedene zdrave hrane i/ili eko-proizvoda.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva sondiranje interesa manjih individualnih poljoprivrednih proizvođača, propitivanje najprikladnijeg poslovnog modela udruživanja i njegove tržišne održivosti, osiguravanje financijskih sredstava za barem dvogodišnje razdoblje, osnivanje pravne osobe, pronalaženje adekvatnog poslovnog prostora, opremanje prostora kao i zapošljavanje jedne do dvije osobe odgovorne za poslovanje kooperative.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	👍 Općinski proračun		Ostali dionici	👍	Lokalno stanovništvo		
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 3: Izmjene i dopune PPUO Punat		
Cilj	Prilagodba PPUO Punat s potrebama dinamiziranja društveno-ekonomskog razvoja Općine	
Opis	<p>Iako postojeći PPUO Punat pruža relativno kvalitetnu osnovu za dugoročno održivo upravljanje cjelokupnim razvojnim prostorom Općine, postoje određena područja na kojem bi se ovaj dokument mogao dodatno unaprijediti. Osim potrebe njegovog usklađivanja s odredbama novog Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13), odnosno izbacivanja poduzetničke K1 zone Dokolovo, ključne moguće izmjene odnose se na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eventualnu prenamjenu (dijela) prostora na kojem danas djeluje kamp 'Pila'. Iako se postojeći kamp 'Pila' relativno dobro uklopio u urbanu strukturu naselja Punat, riječ je o lokalitetu koji je, lokacijski i infrastrukturno, znatno primjereniji hotelskom smještaju. Drugim riječima, eventualne izmjene i dopune postojećeg prostornog plana trebale bi osigurati optimiziranje korištenje ovog lokaliteta, osobito u kontekstu kroničnog nedostatka kvalitetne hotelske ponude u Općini. • dopuštanje mogućnosti izgradnje objekata ruralnog turizma i/ili malih prehrambeno-preradbenih pogona u poljoprivrednom zaleđu Općine. • dopuštanje mogućnosti izgradnje malih obiteljskih hotela (B&B pansiona) na većim zemljišnim parcelama (1 ha ili više) u privatnom vlasništvu na potezu od naselja Punat do naselja Stara Baška, ali i u poljoprivrednom zaleđu. • osiguranje prikladnog prostora/parcele za izgradnju multifunkcionalnog objekta sa zabavnim, kulturnim i trgovačkim sadržajima. 	

	<ul style="list-style-type: none"> osiguranje prostora u zaleđu Općine prikladnog za možebitnu uspostavu nove industrijsko-poduzetničke zone prikladne za smještaj manjih prerađivačkih postrojenja i/ili pogona. 						
Operacionalizacija projekta	Uz usklađivanje naziva/karaktera postojećih turističkih zona (izbacivanje nazivlja T1, T2 i T3) sukladno odrednicama novog Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13), operacionalizacija projekta podrazumijeva javnu raspravu o potrebi drugačijeg korištenja prostora kampa 'Pila', dijela obalnog prostora te poljoprivrednog zaleđa te, sukladno zaključcima, pristupanje izmjeni postojećeg PPUO Punat.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj	Izvršna vlast Grada			
Financiranje	👉 Sredstva proračuna grada		Ostali dionici	👉 ZPU PGŽ	👉 Lokalni poduzetnici	👉 Lokalno stanovništvo	👉 Udruge
				👉 Društvene djelatnosti			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br 4: Uređivanje i aktiviranje poljoprivrednih parcela u zaleđu							
Cilj	Stvaranje preduvjeta za dinamiziranje poljoprivredne aktivnosti i razvoj turizma u ruralnom okruženju						
Opis	<p>Najveći broj poljoprivrednih parcela u zaleđu općine Punat danas je zapušten i ne koristi se adekvatno. Osim današnje male zainteresiranosti većine lokalnog stanovništva za intenzivnijim uzgojem tradicionalnih otočkih (mediteranskih) poljodjelskih kultura, razloge za takvo stanje valja tražiti i u izuzetno velikoj vlasničkoj usitnjenosti raspoloživog poljoprivrednog zemljišta, kao i u složenim imovinsko-vlasničkim odnosima. Neovisno o tome, dinamiziranje gospodarske aktivnosti, jačanje lokalnog poduzetništva, aktivno gospodarenje raspoloživim razvojnim prostorom, ali i diversifikacija gospodarske strukture Općine nalažu potrebu ubrzanog komercijalnog aktiviranja poljoprivrednog zaleđa Općine.</p> <p>U skladu s rečenim, projekt se odnosi na fiskalno poticanje vlasnika obrađenih poljoprivrednih površina, odnosno na fiskalnu destimulaciju/kažnjavanje vlasnika neobrađenih poljoprivrednih površina, sve u cilju njihovog tržišnog aktiviranja. Na taj će način cijeli prostor općine Punat ne samo sačuvati svoj vjekovima prepoznatljivi ruralni identitet i tradicionalni 'duh mjesta', već će se stvoriti i sve potrebne pretpostavke za intenzivniji razvoj različitih oblika turizma u ruralnom okruženju.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva uvođenje prikladnog fiskalnog sustava i/ili načina poticanja (npr. jednokratni bespovratni poticaji), ali i destimuliranja (npr. uvođenje dodatne komunalne naknade za neobrađeno zemljište).						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj Izvršna vlast općine Punat				
Financiranje	👉 Općinski proračun		Ostali dionici 👉 Vlasnici poljoprivrednog zemljišta u zaleđu				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 5: Poticanje/uspostava poduzetničkih klastera							
Cilj	Umrežavanje i povezivanje poduzetnika iz istorodnih gospodarskih aktivnosti radi jačanja konkurentnosti, podizanja kvalitete i/ili unapređenja tržišnog nastupa						
Opis	<p>U cilju dinamiziranja poduzetničke aktivnosti i naglašavanja kulture izvrsnosti, na području općine Punat potrebno je poticati stvaranje poduzetničkih klastera na proizvodno-tematskoj osnovi (klaster proizvođača vina, klaster maslinara, klaster ribara, klaster obiteljskih iznajmljivača, klaster kampova i sl.).</p> <p>Svrha klasterskog udruživanja je suradnja, razmjena iskustava, unapređivanje kvalitete proizvoda i/ili usluge kroz standardizaciju i/ili certifikaciju, lakši tržišni nastup, povećanje tržišne prepoznatljivosti i sl. Formirani poduzetnički klasteri na prostoru općine Punat trebali bi se povezivati s istovrsnim klasterima na području cijelog otoka Krka, ali i šire (PGŽ, drugi otoci i sl.).</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacije projekta podrazumijeva međusobno povezivanje fizičkih i/ili pravnih osoba istovrsne poslovne orijentacije u skladu s mogućnostima koje pružaju pozitivnih zakonski propisi. U tom smislu, valja odrediti prikladnu pravnu formu povezivanja te, sukladno tome, definirati način djelovanja svakog pojedinog klastera (statut, financiranje, zastupanje i sl.).						
Važnost	Važan projekt			Nositelj	Izvršna vlast općine Punat		
Financiranje	👉 Općinski proračun			Ostali dionici	👉 TZ općine Punat 👉 Stanovnici, poduzetnici i udruge		
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 6: Interni marketing							
Cilj	Podizanje svijesti lokalnih dionika društveno-gospodarskog razvoja o potrebi dugoročno održivog promišljanja/upravljanja razvojem općine Punat kao i njihovoj ulozi u tom procesu						
Opis	<p>U kontekstu željenog dinamiziranja gospodarske aktivnosti na području općine Punat, vrlo je važno kontinuirano usklađivati različite, ponekad i međusobno suprotstavljene interese pojedinih aktera u procesu društveno-gospodarskog razvoja. U skladu s rečenim, projekt internog marketinga i promocije usmjereni su na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uspostavu klime međusobnog povjerenja i suradnje svih razvojnih dionika, • uspostavu dijaloga i suradnje nositelja izvršne vlasti s istaknutim predstavnicima privatnog sektora, civilnih udruga, institucija javnog sektora, komunalnih poduzeća i turističke zajednice, • osiguranje konzistentne kvalitete usluge na razini cijele destinacije, • poučavanje kako usmenim preporukama promovirati općinu Punat, njegove programsko-prostorne turističke klasterne, proizvode i/ili pojedina turistička mjesta. <p>Projektom se predlaže razvoj specifično ciljanih poruka za svaku od navedenih skupina odgovarajućim promotivnim i komunikacijskim alatima, ali i aktivnostima kojima će se sustavno podizati svijest o potrebi aktivnog uključivanja, međusobne</p>						

	suradnje i komunikacije u cilju dinamiziranja gospodarskog razvoja i/ili tržišnog repositioniranja općine Punat.						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta implicira definiranje prioriternih tema i potencijalnih korisnika/sudionika (Plan aktivnosti). Ovisno o izboru tema, potrebno je osigurati uvodne izlagače i moderatore rasprave za svaku od izabranih tema. U slučaju da je riječ o osobama koje nisu zaposlenici Općine, odnosno da je riječ o osobama koje ne žive na području općine Punat, potrebno je osigurati i minimalni iznos naknade na njihov trud.						
Važnost	Projekt najveće važnosti			Nositelj	Izvršna vlast općine Punat		
Financiranje	👉 Općinski proračun			Ostali dionici	👉 TZ općine Punat	👉 Stanovnici, poduzetnici i udruge	
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

DODATAK 2: PROJEKTI U FUNKCIJI UNAPREĐENJA JAVNE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

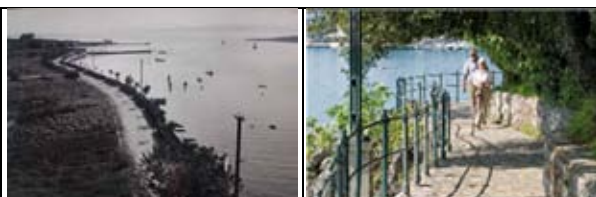
Projekt br. 1: Uređenje obalne promenade i povećanje funkcionalnosti (javne) luke Punat							
Cilj	Povećanje atraktivnosti obalnog pojasa/promenade u naselju Punat te povećanje funkcionalnost luke Punat						
Opis	<p>Iako je međunarodno poznato kao nautički centar, uređenje naselja Punat još uvijek dovoljno ne odražava tu činjenicu budući da je cijeli obalni prostor naselja Punat još uvijek gospodarski relativno neiskorišten, nedovoljno opremljen, odnosno nedovoljno funkcionalan za broje potencijalne korisnike, od ribara i brodarka, preko turista, do lokalne populacije.</p> <p>U tom smislu, projekt se odnosi na sustavno uređivanje, povećanje funkcionalnosti i atraktivnosti kako cijele obalne promenade na potezu od brodogradilišta do glavne gradske plaže, tako osobito i na znatno unapređenje funkcionalnosti javne luke kroz uvođenje prijeko potrebnih lučkih sadržaja, ali i kroz izgradnju cijelog sustava novih gatova i lukobrana namijenjenih kako komunalnim plovilima, tako i ribarskim plovilima, plovilima za prijevoz putnika te putničkih i turističkih/nautičkih plovila.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta, u prvoj fazi, odnosi se na izradu i usvajanje sve potrebne projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt, izvedbeni projekt), provjeru njegove društveno-ekonomske opravdanosti kroz tzv. analizu troškova i koristi, kao i donošenje novog UPU-a uređenja ovog prostora. Druga faza operacionalizacije projekta podrazumijeva zatvaranje financijske konstrukcije, provedbu natječajnog postupka, izbor najboljeg ponuđača i (faznu) izgradnju svih planiranih sadržaja.						
Važnost	Projekt najveće važnosti		Nositelj		Izvršna vlast općine Punat		
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Izrada projektne dokumentacije -općinski proračun, Županijska lučka uprava, bespovratna sredstva vlade RH, sredstva EU fondova/ programa, 👉 Izgradnja - sredstva EU fondova/ programa, kreditna sredstva HBOR-a 		Ostali dionici		<ul style="list-style-type: none"> 👉 Županijska lučka uprava 👉 Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) 👉 HBOR 		
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 2: Produbljivanje ulaza u Puntarsku dragu							
Cilj	Povećanje sigurnosti morskog prometa, ubrzavanje cirkulacije mora i poboljšavanje kvalitete (čistoće) mora u Puntarskoj dragi						
Opis	<p>Povećavanje funkcionalnosti javne luke Punat i izgradnja dodatnih komunalnih i nautičkih vezova dodatno će povećati ionako veliku koncentraciju i/ili promet plovila u Puntarskoj dragi, a što će se povratno odražavati kako na sigurnost plovidbe, tako i na čistoću/kvalitetu mora.</p> <p>U cilju efikasnog uklanjanja oba ova potencijalna problema, projekt se odnosi na produbljivanje/proširivanje ulaza u Puntarsku dragu kako bi se omogućila ne samo veća protočnost uplovljavanja/isplovljavanja, već i kako bi se stvorile pretpostavke za bržu cirkulaciju (izmjenu) mora, a time i za povećanje njegove kvalitete (čistoće). Valja naglasiti da će produbljivanje/proširivanje Puntarske drage omogućiti ne samo istodobno mimoilaženje plovila, već i prihvat plovila s gazom do 4,5m.</p>						
Operacionalizacija projekta	S obzirom da su sve potrebne dozvole već dobivene, operacionalizacija projekta podrazumijeva konačnu procjenu ukupnih ulaganja, osiguranje potrebnih sredstava, izbor najboljeg ponuđača, izvođenje te nadzor radova. Na bazi preliminarnih dogovora i preuzetih obveza, za očekivati je da će se cjelokupni trošak podijeliti između Marine Punat (45%), općine Punat (45%) i Grada Krka (10%), pri čemu bi se njihovi udjeli mogli proporcionalno smanjivati ukoliko se osiguraju i sredstva iz proračuna RH (Ministarstvo prometa i komunikacija, Ministarstvo regionalnog razvoja, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo turizma). Posebno valja istaknuti da će se projekt odvijati tijekom nekoliko godina, isključivo izvan turističke sezone.						
Važnost	Projekt najveće važnosti	Nositelj Izvršna vlast općine Punat					
Financiranje	 Izvođenje radova - sredstva Marine Punat, općine Punat, grada Krka, proračun RH	Ostali dionici <ul style="list-style-type: none"> Grad Krk Marina Punat Županijska lučka uprava Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) 					
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 3: Praćenje ekološke očuvanosti Puntarske drage		
Cilj	Zaštita/očuvanje Puntarske drage od potencijalnog zagađivanja	
Opis	Na cijelom prostoru Puntarske drage, kako zbog njene pličine, uskog ulaza koji otežava prirodnu cirkulaciju mora, tako ponajviše i uslijed dugogodišnje gospodarske aktivnosti brodogradilišta Punat, valjalo bi uspostaviti striktno ekološke standarde i pravila ponašanja u cilju očuvanja kvalitete mora i cjelokupnog eko-sustava. Uspostava ekoloških standarda i pravila ponašanja trebala bi biti obvezujuća kako za gospodarske subjekte, tako i na turiste i lokalnu populaciju.	

	<p>U skladu s navedenim, projekt podrazumijeva uspostavu specijalizirane Institucije (javne ustanove) čija bi osnovna zadaća bila praćenje kvalitete mora u Puntarskoj dragi, odnosno poduzimanje konkretnih aktivnosti u cilju očuvanja potrebne kvalitete (čistoće) mora, a što podrazumijeva i čišćenje opasnog mulja (teški metali) koji se godinama taloži na dnu mora unutar navoza brodogradilišta Punat. Konačno, navedena bi institucija trebala imati i ovlasti penaliziranja potencijalnih zagađivača.</p> <p>Financiranje rada takve institucije trebalo bi se osigurati dijelom iz javnih izvora, a dijelom na teret gospodarskih subjekata koji svoju djelatnost obavljaju na obalnom pojasu Puntarske drage</p>						
Operacionalizacija projekta	<p>Operacionalizacija projekta, u prvoj fazi, odnosi se izradu poslovnog plana javne ustanove zadužene za praćenje ekološke očuvanosti mora u Puntarskog dragi, a što podrazumijeva definiranje djelokruga rada/redovitih aktivnosti, utvrđivanje potrebnog broja i strukture uposlenih, procjenu godišnjih troškova rada te način namicanja potrebnih sredstava. Druga faza operacionalizacije projekta uključuje stvaranje materijalnih pretpostavki (poslovni prostor, oprema, procedure) te kadrovsko ekipiranje.</p>						
Važnost	Projekt najveće važnosti		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Poslovni plan nove javne ustanove – općina Punat, bespovratna sredstva vlade RH, 👉 Ustroj/stvaranje materijalnih pretpostavki – državni proračun, sredstva općine Punat/grada Krka, županijski proračun, zaduženje 👉 Poslovanje – proračun općine Punat/grada Krka i veći gospodarski subjekti 	Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) 👉 Grad Krk 👉 PGŽ 👉 HBOR, komercijalne banke 👉 Veći gospodarski subjekti općine Punat/grada Krka 				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 4: Uređenje obalne promenade od kraja kampa 'Pila' do kampa 'Konobe'

Cilj	Diversifikacija ponude, privlačenje novih potrošačkih segmenata te unapređenje imidža općine Punat kao turističke destinacije
Opis	<p>U kontekstu željenog tržišnog repozicioniranja općine Punat kao turističke destinacije, podizanju kvalitete i raznolikosti destinacijske ponude kao i turističkog aktiviranja zapuštenog obalnog poteza od završetka glavne plaže naselja Punat do kampa 'Konobe' potrebno je urediti i komunalno opremiti atraktivnu šetnicu s pripadajućim plažnim prostorom i pratećim uslužnim sadržajima. Atraktivnost ovog prostora podrazumijeva ne samo prikladno hortikulturno uređenje, javnu rasvjetu kao i odmorišta (klupe), već i uspostavu niza manjih vizualno privlačnih i dobro prostorno uklopljenih objekata hrane i pića (lounge barove, barove za mlade, noćni barovi i sl.) te zabavnih i rekreativnih sadržaja (plimni bazeni, najam rekreativnih plovila/daski za surfanje i sl.). Svi uslužni sadržaji maksimalno trebaju</p>

	poštovati principe ekološke održivosti te se moraju skladno uklopiti u prostor i stopiti s pomorskim dobrom.						
	Obalna promenada bi maksimalno trebala slijediti prirodnu obalnu liniju, pri čemu bi cjelokupna gradnja trebala biti odmaknuta od mora na primjerenu udaljenost kako bi se gospodarski, ali i rekreativno aktivirao širi obalni (plažni i tzv. 'back beach') prostor.						
	Cijeli projekt valja vremenski i organizacijski uskladiti s modernizacijom ponude turističkog kampa 'Konobe', odnosno izgradnjom novog inovativnog kamp naselja u još neizgrađenom dijelu istoimene turističke zone. Istodobno, a kako je riječ o financijski zahtjevnom projektu, u njegovom rješavanju je logično računati na povlačenje sredstava iz EU strukturnih fondova.						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva dvije provedbene faze. U prvoj bi se fazi trebala izraditi projektna dokumentacija te provjeriti društveno-ekonomska opravdanosti izgradnje (analiza troškova i koristi), sve u cilju osiguranja EU financiranja, dok bi se u drugoj fazi prišlo osiguravanju potrebnih financijskih sredstava, zatvaranju financijske konstrukcije i izgradnji.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Izrada projektne dokumentacije -općinski proračun, sredstva EU fondova/ programa ✎ Izgradnja - sredstva EU fondova/ programa, bespovratna sredstva vlade RH, kreditna sredstva HBOR-a 		Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) ✎ HBOR 			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 5: Muzej pomorstva, brodogradnje i ribarstva			
Cilj	Diversifikacija ponude, privlačenje novih potrošačkih segmenata te unapređenje imidža općine Punat kao turističke destinacije		
Opis	<p>Općina Punat i njegovi žitelji oduvijek su bili orijentirani na život s morem i od mora. U tom smislu, pomorstvo, brodogradnja i ribarstvo, a u novije vrijeme i nautički turizam, predstavljali su ili još uvijek predstavljaju važan izvor prihoda za značajan broj žitelja Punta, ali i prepoznatljive odrednice puntarskog identiteta, odnosno vjekovne kulture života i rada na ovom prostoru</p> <p>U skladu s navedenim, projekt se odnosi na uspostavu svojevrsnog 'muzeja na otvorenom'. Riječ je o potrebi funkcionalnog tematiziranja (pomorstvo, brodogradnja i ribarstvo) cijelog poteza od crkvice sv. Donata do kampa Pila (tematska šetnica/poučna staza). Projekt podrazumijeva izgradnju/opremanje središnjeg objekta (muzej drvene brodogradnje/pomorstva, vjerojatno u sklopu današnjeg brodogradilišta) te uspostavu većeg broja kreativnih instalacija, interaktivnih sadržaja, interpretacijskih panoa i/ili zanimljivih pojedinačnih i/ili tematski izloženih eksponata (uz koje bi se osiguralo prisustvo adekvatnih interpretatora). Na taj bi način svi gosti/posjetitelji Punta mogli vjerno i na intrigantan način doživjeti ne samo način života Puntara u prošlim stoljećima, već</p>		

	i stjecati praktične vještine kao što su, primjerice, vezivanje čvorova, tehnike ribarenja, izrada/popravljavanje drvenih brodova i sl.						
	Kako je riječ o projektu unapređenja destinacijske kulturne ponude, u njegovom financiranju treba računati s povlačenjem sredstava iz EU strukturnih fondova.						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva dvije provedbene faze. U prvoj bi se fazi trebala izraditi projektna dokumentacija te sagledati društveno-ekonomska opravdanost uspostave ovog jedinstvenog kulturno-turističkog poduhvata (analiza troškova i koristi), sve u cilju osiguranja EU financiranja. Potom bi se, u drugoj fazi, prišlo osiguravanju potrebnih financijskih sredstava, zatvaranju financijske konstrukcije, izgradnji/uspostavi predviđenih sadržaja kao i stvaranju materijalnih pretpostavki za poslovanje.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Izrada projektne dokumentacije (uključujući i 'cost/benefit' analizu) - općinski proračun, sredstva EU fondova/ programa 👉 Izgradnja/opremanje - sredstva EU fondova/ programa, bespovratna sredstva vlade RH, zaduživanje 👉 Poslovanje – sredstva općinskog proračuna, donacije 		Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) 👉 HBOR/komercijalne banke 			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 6: Optimiziranje cestovnog prometa

Cilj	Unapređenje cestovne infrastrukture u funkciji kako povećanja blagostanja domaće populacije, tako i povećanja konkurentnosti Općine na turističkom tržištu.
Opis	<p>Postojeće stanje cestovne infrastrukture na području općine Punat ne zadovoljava potrebe ni lokalne populacije, niti turista. Razlozi za to su: (i) nedostatni tehnički elementi cesta, (ii) previsoka opterećenja lokalnih cesta kroz turističku sezonu; (iii) nedostatak prostornog diferenciranja pješačkog i kolnog prometa, (iv) nedostatak parkirališta, posebno tijekom ljetne turističke sezone, kao i (v) nedostatni garažni prostor u oba naselja Općine. U tom smislu, glavni cilj općine Punat mora biti smanjenje individualnog motoriziranog prometa kroz unapređenje sustava javnog prometa (kratki rok), odnosno osuvremenjivanje prometne infrastrukture kroz izgradnju cijelog niza objekata (srednji/dugi rok).</p> <p>Projekt optimiranja prometnih tokova podrazumijeva tri ključna pravaca djelovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kratkoročno rasterećivanje lokalnih cesta i prometa u naseljima tijekom turističke sezone (regulacija prometa, pojačano korištenje unaprijeđenog sustava javnog prijevoza, uvođenje 'park & ride' sustava);

	<ul style="list-style-type: none"> • Postupno povećanje propusne moći ključnih prometnica kroz njihovo proširivanje/osuvremenjivanje i/ili izgradnju obilaznica; • Unapređenje sustava prometa u mirovanju na području naselja, ali i na mjestima najveće turističke koncentracije. <p>Budući da je o financijski zahtjevnom projektu, u njegovom rješavanju je logično računati na povlačenje sredstava iz EU strukturnih fondova.</p>														
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva dvije provedbene faze. U prvoj bi se fazi trebala izraditi projektna dokumentacija te provjeriti društveno-ekonomska opravdanosti izgradnje (analiza troškova i koristi), sve u cilju osiguranja EU financiranja, dok bi se u drugoj fazi prišlo osiguravanju potrebnih financijskih sredstava, zatvaranju financijske konstrukcije i izgradnji.														
Važnost	Projekt izuzetne važnosti Nositelj Izvršna vlast općine Punat														
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Izrada projektne dokumentacije -općinski proračun, sredstva EU fondova/ programa ☞ Izgradnja - sredstva EU fondova/ programa, bespovratna sredstva vlade RH, kreditna sredstva HBOR-a Ostali dionici <ul style="list-style-type: none"> ☞ Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) ☞ HBOR 														
Vremenski horizont provedbe	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2015.</th> <th>2016.</th> <th>2017.</th> <th>2018.</th> <th>2019.</th> <th>2020.</th> <th>2021.-2025.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="7" style="background-color: #4a4a8a; height: 20px;"></td> </tr> </tbody> </table>	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.							
2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.									

Projekt br. 7: Izgradnja polivalentne športske dvorane			
Cilj	Unapređenje kvalitete života lokalne populacije, ali i unapređenje imidža općine Punat kao turističke destinacije		
Opis	<p>Općina Punat vrlo je siromašna mogućnostima za šport i rekreaciju ne samo svojih žitelja (ponajviše djece i mlađih dobni skupina), već i različitih segmenata turističke populacije. Takvo stanje dugoročno ne može zadovoljiti ni potrebe mještana, niti je u funkciji rasta konkurentnosti općine na tržištu turističkih destinacija.</p> <p>Drugim riječima, općina Punat treba izgraditi polivalentnu športsku dvoranu koja bi bila korištena ne samo od strane lokalnih žitelja, već koja bi zadovoljavala potrebe za športom i rekreacijom određenog broja turista, osobito u pred i posezoni.</p>		
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva dvije provedbene faze. U prvoj bi se fazi trebala izraditi projektna dokumentacija te provjeriti društveno-ekonomska opravdanosti izgradnje (analiza troškova i koristi), sve u cilju osiguranja EU financiranja, dok bi se u drugoj fazi prišlo osiguravanju potrebnih financijskih sredstava, zatvaranju financijske konstrukcije i izgradnji.		
Važnost	Projekt izuzetne važnosti	Nositelj	Izvršna vlast općine Punat
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Izrada projektne dokumentacije -općinski proračun, sredstva EU fondova/ programa ☞ Izgradnja - sredstva EU fondova/ programa, 	Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) ☞ HBOR

	bespovratna sredstva vlade RH, kreditna sredstva HBOR-a						
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 8: Rekonstrukcija postojeće/Izgradnja nove osnovne škole							
Cilj	Unapređenje kvalitete života lokalne populacije						
Opis	Iako na području općine Punat postoji osnovna škola, riječ je o relativno staroj i derutnoj zgradi koju valja ili cjelovito rekonstruirati na način koji će udovoljavati suvremenim tehničko-tehnološkim i funkcionalnim standardima u izvođenju nastave, ili, ako to nije ekonomski racionalno, srušiti pa izgraditi novu zgradu (na istom mjestu). U skladu s navedenim, projekt se odnosi na uspostavu suvremenog objekta koji bi, uz zadovoljavanje svih suvremenih tehničko-tehnoloških i funkcionalnih standarda potrebnih za efikasno/kvalitetno izvođenje nastave, trebao voditi računa i o najboljoj svjetskoj praksi u sferi energetske učinkovitosti i ekološke odgovornosti.						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva dvije provedbene faze. U prvoj bi se fazi trebala izraditi projektna dokumentacija na temelju koje bi se relevantno moglo prosuđivati o najboljem pristupu osiguranju primjerenog školskog prostora (rekonstrukcija postojeće i/ili izgradnja nove škole. U drugoj bi se fazi trebalo pristupiti analizi troškova i koristi izabranog pristupa, sve u cilju osiguranja EU financiranja, dok bi se u trećoj fazi prišlo osiguravanju potrebnih financijskih sredstava, zatvaranju financijske konstrukcije i izgradnji.						
Važnost	Važan projekt	Nositelj	Izvršna vlast općine Punat				
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Izrada projekta dokumentacije (uključujući i 'cost/benefit' analizu) - općinski proračun, sredstva EU fondova/ programa ✎ Izgradnja - sredstva EU fondova/ programa, bespovratna sredstva vlade RH, proračun PGŽ, kreditna sredstva 	Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) ✎ HBOR/komercijalne banke ✎ PGŽ 				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

DODATAK 3: PROJEKTI ULAGANJA PRIVATNOG SEKTORA

Projekt br. 1: Izgradnja novog hotelskog smještaja i vila na lokalitetu 'Kanajt'							
Cilj	Unapređenje strukture smještajne ponude i diversifikacija proizvoda kroz izgradnju novih objekata turističke suprastrukture						
Opis	<p>Turistička zona Kanajt (T1) najvećim je dijelom još uvijek neizgrađena. U tom smislu, a imajući na umu geomorfološke značajke i prostorne gabarite lokaliteta, njegovu mikrolokaciju (blizina Marine 'Punat'), kao i nedostatak kvalitetnog hotelskog (i sličnog) smještaja na cijelom području općine Punat, ovu je zonu potrebno razviti kao zonu visoko kvalitetne hotelske ponude (hotelski sadržaji i vile na razini od 4* do 5*).</p> <p>Projekt se odnosi na gospodarsko aktiviranje cijelog neizgrađenog dijela ove turističke zone.</p>						
Operacionalizacija projekta	<p>Operacionalizacija projekta sastoji se od tri međusobno povezane faze. Prva faza podrazumijeva izradu koncepta najbolje uporabe cijelog neizgrađenog dijela lokaliteta 'Kanajt'. Svrha ove faze je definiranje svih bitnih elemenata (veličina, struktura i kvaliteta te prostorni raspored) poželjnih sadržaja turističke ponude kao i provjeru tržišne održivosti i financijske isplativosti željenog razvojnog koncepta. Druga faza operacionalizacije projekta odnosi se na pripremu projektnog zadatka potencijalnim investitorima, a koji se temelji na usvojenom konceptu najbolje uporabe lokaliteta, te provedbu (međunarodnog) javnog natječaja za izbor najboljeg ponuđača/investitora/developer. Treća faza projekta odnosi se na izgradnju planiranih sadržaja turističke ponude.</p>						
Važnost	Projekt najveće važnosti	Nositelj Marina 'Punat' u suradnji s izvršnom vlasti općine Punat					
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Izrada koncepta najbolje uporabe, priprema projektnog zadatka i provođenje tendera – sredstva Marine 'Punat', općinskog proračuna i Proračuna RH 👉 Realizacija projekta - izabrani poduzetnik 	Ostali dionici <ul style="list-style-type: none"> 👉 Turistički konzultanti 👉 Izabrani poduzetnik 					
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 2: Izgradnja novog inovativnog turističkog smještaja na lokalitetu 'Konobe'		
Cilj	Unapređenje strukture smještajne ponude i diversifikacija proizvoda kroz izgradnju novih objekata turističke suprastrukture	
Opis	Turistička zona 'Konobe' (T1 ili T3) samo je manjim dijelom izgrađena (32%), što omogućava njeno daljnje turističko aktiviranje. U tom smislu, a imajući na umu	

	geomorfološke značajke i prostorne gabarite zone, dosadašnji način korištenja njenog izgrađenog dijela (kamp), cijeli neizgrađeni dio ove turističke zone valja razvijati kao suvremeno eko kamp naselje. Riječ je o smještajnoj ponudi u kojoj najmanje 60% ukupnog kapaciteta moraju predstavljati kamp mjesto i kamp parcela, dok se u ostalih najviše 40% kapaciteta usluge smještaja pružaju u hotelima/aparthotelima i/ili turističkim naseljima.						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta sastoji se od tri međusobno povezane faze. Prva faza podrazumijeva izradu koncepta najbolje uporabe cijelog neizgrađenog dijela lokaliteta 'Konobe'. Svrha ove faze je definiranje svih bitnih elemenata (veličina, struktura i kvaliteta te prostorni razmještaj) poželjnih sadržaja turističke ponude kao i provjeru tržišne održivosti i financijske isplativosti željenog razvojnog koncepta. Druga faza operacionalizacije projekta odnosi se na pripremu projektnog zadatka potencijalnim investitorima, a koji se temelji na usvojenom konceptu najbolje uporabe lokaliteta, te provedbu (međunarodnog) javnog natječaja za izbor najboljeg ponuđača/investitora/developer. Treća faza projekta odnosi se na izgradnju planiranih sadržaja turističke ponude.						
Važnost	Projekt najveće važnosti		Nositelj	izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Izrada koncepta najbolje uporabe, priprema projektnog zadatka i provođenje tendera – općinski proračun i Proračun RH 👉 Realizacija projekta - izabrani poduzetnik 	Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Turistički konzultanti 👉 Izabrani poduzetnik 				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 3: Rekonstrukcija (osuvremenjivanje ponude) hotela Park			
Cilj	Unapređenje strukture smještajne ponude i diversifikacija proizvoda		
Opis	<p>Hotel Park, lociran u samom središtu naselja Punat je 'umoran' i zahtjevima tržišta nedovoljno prilagođen smještajni kapacitet koji ni na koji način ne pridonosi kvaliteti destinacijske ponude, međunarodnoj prepoznatljivosti i/ili konkurentnosti općine/naselja Punat.</p> <p>U uvjetima ne samo uređivanja cijele obalne promenade na potezu od brodogradilišta do glavne gradske plaže kroz izgradnju nove operative obale te gatova i vezova namijenjenih žiteljima općine i turistima (nautičarima), već i željenog tržišnog repositioniranja središta naselja Punat i podizanje njegove ambijentalnosti, nameće se i potreba podizanja kvalitete ponude ovog gradskog hotela minimalno na standard od 4*. Sukladno dobroj poslovnoj praksi u svijetu, poželjno bi bilo i prikladno tematiziranje hotela (logičan izbor: nautika), osiguranje (kupnja/zakup) određenog broja komunalnih vezova te nabavka rekreacijskih plovila za potrebe hotelskih gostiju.</p>		
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta sastoji se od dvije međusobno povezane faze. Prva faza odnosi se na pripremu projektne dokumentacije i ishođenje potrebnih dozvola.		

	Druga faza projekta odnosi se na izbor najboljeg ponuđača i pristupanje rekonstrukciji/osuvremenjivanju hotelskih sadržaja.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj	Grupacija Falkensteiner			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Priprema projektne dokumentacije i ishođenje dozvola – grupacija Falkensteiner ☞ Realizacija projekta - grupacija Falkensteiner 		Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Turistički konzultanti ☞ Izabrani izvođač radova 			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 4: Osvremenjivanje kamp ponude na lokalitetu 'Konobe'							
Cilj	Unapređenje strukture smještajne ponude i diversifikacija proizvoda kroz izgradnju novih objekata turističke suprastrukture						
Opis	<p>Postojeći naturistički kamp 'Konobe' uspostavljen je osamdesetih godina prošlog stoljeća. Kako u proteklih tridesetak godina u ovaj objekt smještajne ponude općine Punat nije ulagano gotovo ništa, riječ je izrazito umornom i kvaliteti lokacije potpuno neprimjerenom sadržaju s vrlo lošom ponudom pratećih uslužnih, trgovačkih, športsko-rekreativnih i/ili zabavnih sadržaja. Samim tim, riječ je o smještajnom kapacitetu koji ni na koji način ne može pridonijeti ni željenom budućem tržišnom pozicioniranju općine Punat, niti povećanim gospodarskim učincima turističkog privređivanja.</p> <p>Iako je riječ o kampu na koji grupacija Falkensteiner ima dugoročnu koncesiju, paralelno s razvojem projekta eko kamp naselja na još neizgrađenom dijelu lokaliteta 'Konobe', kroz dogovor s postojećim koncesionarom, valjalo bi pronaći interes/modus za značajno osvremenjivanje postojeće kamp ponude i podizanje kvalitete njegove usluge kako bi ga se sadržajno i tematski, prilagodilo ne samo planiranom razvoju neizgrađenog dijela ove turističke zone, već i zahtjevima suvremene kamping potražnje.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta odnosi se na uspostavu dijaloga s grupacijom 'Falkensteiner' kako bi se pronašlo 'win-win' rješenje za obje interesne strane. Sukladno dogovoru, pristupilo bi se, u drugoj fazi, realizacije projekta osvremenjivanja postojeće turističke ponude ovog kampa.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat u suradnji s grupacijom Falkensteiner			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Izrada koncepta najbolje uporabe, priprema projektnog zadatka – sredstva grupacije Falkensteiner, općinskog proračuna i proračuna RH ☞ Realizacija projekta – grupacija Falkensteiner 		Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Turistički konzultanti 			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 5: Povećanje kapaciteta i osuvremenjivanje kampinge ponude na lokalitetu 'Škrila'							
Cilj	Unapređenje strukture smještajne ponude i diversifikacija proizvoda kroz izgradnju novih objekata turističke suprastrukture						
Opis	<p>Kamp 'Škrila' je najmanji kamp na području općine Punat. Iako se u protekloj godini započelo s određenim ulaganjima u unapređenje njegovog 'hardware-a' i osuvremenjivanje sadržaja ponude, još uvijek je riječ o relativno zastarjelom turističkom proizvodu u koji i dalje valja pojačano ulagati. Najveći problem, pritom, je raspoloživost razvojnog prostora.</p> <p>S druge strane, kamp 'Škrila' djeluje u sklopu istoimene turističke zone (7,0 ha) od čega je 62% izgrađeno (i pod koncesijom grupacije Valamar Adria), dok je preostalih 38% još uvijek neizgrađeno. Drugim riječima, kroz dodjelu koncesije postojećem koncesionaru za korištenje cijele zone, stvorile bi se sve potrebne pretpostavke za uspostavu svih potrebnih dodatnih, uslužnih, športsko-rekreativnih i/ili zabavnih sadržaja koje suvremeni kamping turisti danas očekuju.</p> <p>U skladu s navedenim, projekt se odnosi na objedinjavanje već izgrađenog te još uvijek neizgrađenog dijela turističke zone 'Škrila' pod jednom koncesijom kao preduvjet (i pod uvjetom) da se dodatni prostor iskoristi za ulaganje u unapređenje strukture i kvalitete ponude te podizanje kategorije kampa.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta sastoji se od dvije međusobno povezane faze. Prva faza podrazumijeva izradu koncepta najbolje uporabe cijelog neizgrađenog dijela lokaliteta 'Škrila'. Svrha ove faze je definiranje svih bitnih elemenata (veličina, struktura i kvaliteta te prostorni razmještaj) poželjnih sadržaja turističke ponude kao i provjeru tržišne održivosti i financijske isplativosti željenog razvojnog koncepta. Druga faza operacionalizacije projekta odnosi se na izgradnju planiranih sadržaja turističke ponude.						
Važnost	Važan projekt	Nositelj Grupacija 'Valamar Adria' u suradnji s izvršnom vlasti općine Punat					
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Izrada koncepta najbolje uporabe, priprema projektnog zadatka – sredstva grupacije Valamar 👉 Realizacija projekta – grupacija Valamar Adria 	Ostali dionici <ul style="list-style-type: none"> 👉 Turistički konzultanti 👉 Grupacija Valamar Adria 					
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 6: Izgradnja malih (tematiziranih) obiteljskih hotela, B & B pansiona i/ili OPG-a		
Cilj	Unapređenje strukture smještajne ponude i diversifikacija proizvoda kroz izgradnju novih objekata turističke suprastrukture	
Opis	Najveći dio prostora općine Punat, a posebno potez od Punta prema Staroj Baški te prostor u zaleđu Općine odnosi se na slabo naseljeni prostor. Aktivniji pristup gospodarskom razvoju ovog dijela Općine trebao bi rezultirati njegovom postupnim ekonomskim aktiviranjem. U tom smislu, a komplementarno s	

	<p>revitalizacijom tradicionalne otočke poljoprivrede, projekt se odnosi na uspostavu maksimalno petnaestak manjih obiteljskih (ruralnih) hotela visoke ambijentalnosti i tradicijskog graditeljskog izričaja, odnosno tematiziranih 'Bed&Breakfast' objekata i/ili OPG-a. Svi navedeni objekti moraju biti dobro uklopljenih u autohtoni ambijent te maksimalno koristiti lokalne biljne vrste u hortikulturnom opremanju.</p> <p>Osim pružanja usluga smještaja i prehrane, gosti tematiziranih obiteljskih hotela ruralnih 'B & B' objekata i/ili OPG-a, uz sve pogodnosti bijega od svakodnevnog stresa, ali i uobičajene turističke gužve u naseljima, imali bi mogućnost za provođenje aktivnog (obiteljskog) odmora u prirodnom, ekološki očuvanom okruženju.</p> <p>Projekt uspostave kritične mase malih, obiteljski vođenih smještajnih objekata tradicijskog arhitektonskog izričaja značajno bi sadržajno obogatio postojeću smještajnu ponudu te omogućio interes za boravkom na području općine Punat osobito u vrijeme pred i posezone.</p>						
Operacionalizacija projekta	Izgradnja svakog pojedinog smještajnog kapaciteta podrazumijeva ne samo definiranje veličine i strukture sadržaja, već i provjeru njihove tržišne održivosti i financijske isplativosti. Samo pod uvjetom da je riječ o komercijalno isplativim poduzetničkim poduhvatima valja pristupiti osiguravanju financijskih sredstava i izgradnji.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Provjera tržišne i financijske održivosti - proračun RH, sredstva EU fondova/programa ☞ Izgradnja – Poduzetnici, Krediti HBOR-a, proračun RH, sredstva EU fondova/programa 		Ostali dionici	☞ Poduzetnici	☞ Lokalno stanovništvo		
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 7: Izgradnja multifunkcionalnog objekta sa zabavnim, kulturnim i trgovačkim sadržajima			
Cilj	Unapređenje destinacijske ponude i kvalitete života lokalnog stanovništva		
Opis	<p>Na prostoru općine Punat danas ne postoji kvalitetan polivalentni prostor za održavanje kulturno-zabavnih događanja/programa (kino, ples, koncerti, kazališne predstave i sl.).</p> <p>Isto tako, a usprkos prisustva nekoliko manjih trgovina s ograničenim asortimanom prehrambenih proizvoda i kućanskih potrepština, Općina oskudijeva adekvatnim trgovinskim prostorom/ponudom roba široke potrošnje, uslijed čega je domicilno stanovništvo za veće nabavke prisiljeno odlaziti na područje Grada Krka. Nedostatak adekvatnog trgovinskog prostora posebno dolazi do izražaja tijekom ljetnih mjeseci u uvjetima pojačane koncentracije turista.</p> <p>U želji da se postojeći nedostaci u ponudi javnih sadržaja trajno riješe na zadovoljstvo kako domicilne populacije, tako i turista, potrebno je pristupiti izgradnji multifunkcionalnog objekta koji će stvoriti pretpostavke kako za za unapređenje društvenog/kulturnog/zabavnog života na području Općine tijekom</p>		

	cijele godine, tako i za bolju i kvalitetniju opskrbu lokalnog stanovništva/turista živežnim namirnicama i drugim potrepštinama.						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta sastoji se od dvije međusobno povezane faze. Prva faza podrazumijeva izradu koncepta najbolje uporabe predmetne lokacije. Svrha ove faze je definiranje svih bitnih elemenata (veličina, struktura i kvaliteta te prostorni razmještaj) poželjnih sadržaja uslužne ponude kao i provjeru tržišne održivosti i financijske isplativosti željenog razvojnog koncepta. Druga faza operacionalizacije projekta odnosi se na izgradnju planiranih sadržaja uslužne ponude.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👍 Proračun Općine 👍 HBOR/HAMAG 👍 Sredstva EU fondova/programa 👍 Poduzetnici 		Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> 👍 Poduzetnici 👍 Lokalno stanovništvo 			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 8: Izgradnja nekoliko malih sirana							
Cilj	Diversifikacija gospodarske strukture						
Opis	<p>Revitalizacija tradicionalne poljoprivredne aktivnosti, uz dinamiziranje turističkog privređivanja, predstavlja jedan od razvojnih prioriteta. ta općine Punat i to ne samu u kontekstu boljeg korištenja potencijala resursne osnove, već i u cilju diversifikacije gospodarske strukture te povećanja zadovoljstva turističkog boravka. U tom smislu, revitalizacija ovčarstva, te s tim povezana prerada mlijeka, predstavljaju gospodarsku aktivnost koja se već u kratkom vremenu i uz minimalna ulaganja mogu višestruko isplatiti.</p> <p>U skladu s navedenim, a povezano kako s uspostavom Agrozone Punat i povezivanja poljoprivrednih proizvođača na principima kooperative, tako i sa poticanjem klsterskog povezivanja istovrsnih poljoprivrednih proizvođača, projekt se odnosi na propitivanje tržišne i ekonomske isplativosti izgradnje nekoliko malih sirana koje bi se, po uzoru na, primjerice, otok Pag, specijalizirale za proizvodnju ovčjeg sira.</p>						
Operacionalizacija projekta	Izgradnja svake pojedine sirane podrazumijeva ne samo definiranje veličine i strukture sadržaja, već i provjeru njihove tržišne održivosti i financijske isplativosti. Samo pod uvjetom da je riječ o komercijalno isplativim poduzetničkim poduhvatima valja pristupiti osiguravanju financijskih sredstava i izgradnji.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj Izvršna vlast općine Punat				
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👍 Općinski proračun 👍 Sredstva EU fondova/programa 		Ostali dionici <ul style="list-style-type: none"> 👍 Poduzetnici 👍 Lokalno stanovništvo 				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 9: Nautički tehnološki park							
Cilj	Diversifikacija gospodarske strukture						
Opis	<p>Brodogradilište 'Punat' trebalo bi dugoročno usmjeravati prema proizvodnji jahti i malih sportskih plovila. U tom smislu, u sklopu poslovne zone brodogradilišta (na kontaktnom području s Marinom 'Punat'), a zbog potrebe postupne diversifikacije gospodarske strukture i jačanje malih industrijskih postrojenja i/ili pogona, projekt je usmjeren na snažnije vertikalno povezivanje i integraciju aktivnosti brodogradilišta s određenim brojem novih pravnih osoba i/ili obrta usmjerenih na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektiranje malih športskih plovila • Izgradnju malih športskih plovila • Opremanje malih športskih plovila • Servisiranje malih športskih plovila • ICT usluge u nautici • Trgovine (specijalizirane na potrebe nautičara) <p>Drugim riječima, usluge Nautičkog tehnološkog parka koristili bi kako današnji, tako i budući vlasnici jahti i/ili malih športskih plovila koji će imati mogućnost da na jednom mjestu osiguraju sve potrebne usluge koje su im potrebne (ideja 'one stop shopa'). Aktivnosti Nautičkog tehnološkog parka moguće je povezati i s raznim visokoškolskim institucijama Sveučilišta u Rijeci, ali i na cijelom području RH.</p> <p>U sklopu Nautičkog tehnološkog parka mogao bi djelovati i Centar za cjeloživotno obrazovanje/osposobljavanje osoba za potrebe pravnih osoba i/ili obrta koji će tu djelovati. Isto tako, u sklopu Parka moguće je smjestiti i određen broj uslužnih servisa kao što su, primjerice, poslovnica banke, ljekarna, osiguravajući zavod i sl, a što bi dodatno obogatilo ponudu/kvalitetu usluge Marine 'Punat'.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva izradu poslovnog plana kao i provjeru tržišne održivosti i financijske isplativosti postupnog proizvodnog restrukturiranja brodogradilišta 'Punat'. Isto tako, veličina i dinamika uspostave svih dopunskih proizvodnih/uslužnih sadržaja trebala bi pratiti kako proces restrukturiranja brodogradilišta, tako i kretanje potražnje za uslugama Marine 'Punat'. U cilju privlačenja interesa poduzetnika, općina Punat trebala bi osigurati financijske i/ili fiskalne poticaje (bespovratni grantovi, sniženje i/ili privremeno oslobađanje od komunalnih doprinosa).						
Važnost	Projekt najveće važnosti	Nositelj Marina 'Punat' u suradnji s izvršnom vlasti općine Punat					
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Poslovni plan, provjera tržišne i financijske održivosti - sredstva Marine 'Punat', općinski proračun, EU fondovi ☞ Realizacija projekta – Marina 'Punat', EU fondovi, sredstva HBOR-a 	Ostali dionici ☞ Lokalni poduzetnici					
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

DODATAK 4: PROJEKTI OBOGAĆIVANJA TURISTIČKOG LANCA VRIJEDNOSTI

<p>Projekt br. 1: Ambijentalno uređenje i opremanje naselja Punat (naglašavajući 'family' koncept)</p>	
<p>Cilj</p>	<p>Osiguranje sadržajnog i poticajnog boravka/odmora</p>
<p>Opis</p>	<p>Uređenost, opremljenost i ponuda sadržaja u nekom naselju sastavni je dio njegovog identiteta i imidža koji se projicira prema potencijalnim turistima i/ili posjetiteljima. Istodobno, riječ je o činiteljima koji svakodnevno pridonose kvaliteti života lokalnog stanovništva.</p> <p>Polazeći od činjenice da je turistički proizvod općine Punat u najvećoj mjeri namijenjen obiteljima, potrebno je cijelu općinu 'brendirati' kao 'family friendly' destinaciju. Sukladno navedenom, projekt ima za cilj konceptualno razraditi te predložiti strukturu javnih i/ili privatnih sadržaja koji će omogućiti tržišno pozicioniranje naselja Punat ne samo kao općinskog središta, već i kao poželjnog 'mjesto susreta' i produženog boravka različitih korisnika, od stacionarnih turista i jednodnevnih posjetitelja, preko nautičara, do lokalnih žitelja. U tom smislu, sustav iskustava koje valja osmisliti podrazumijeva ponudu različitih sadržaja u rasponu od edukativnih do doživljajnih i zabavnih. Svi sadržaji moraju biti usklađeni sa potrebama svih korisnika, pri čemu osobito obitelji s djecom (različitog uzrasta).</p> <p>Projekt predstavlja trajni proces te uključuje provođenje različitih aktivnosti koje imaju za cilj definirati i sadržajno opremiti nekoliko ključnih točaka zadržavanja potencijalnih korisnika (plaže, ugostiteljski objekti, javni sadržaji, trgovine, parkovi i sl.). Osim toga, projektom bi valjalo definirati alternativne načine (tematiziranog) obilaska/doživljaja mjesta i njegovih atrakcija. Posebnu pozornost valja posvetiti uređenju: (i) cijelog poteza rive s gradskom lukom, (ii) zonama najveće koncentracije objekata hrane i pića, (iii) zonama kulturno-zabavnih sadržaja (muzeji, galerije, multimedijalni centar i sl.), (iv) šoping zone, (v) dječjih igrališta kao i (vi) plažnog prostora. U kontekstu dodatnog isticanja 'family koncepta' pri uređenju dječjih igrališta i plaža, posebnu pozornost valja usmjeriti na ravnomjernu pokrivenost sadržajima za različite dobne uzraste.</p> <p>U cilju efikasnog provođenja programa poželjno je osigurati poticaje privatnim investitorima, a ponajviše kroz razna (para)fiskalna rasterećenja.</p>
<p>Operacionalizacija projekta</p>	<p>Operacionalizacija projekta podrazumijeva detaljno snimanje i inventarizaciju raspoloživih javnih kao i nekorištenih privatnih prostora pogodnih za smještaj novih sadržaja uslužne ponude i/ili objekata društvenog standarda. Isto tako, projekt podrazumijeva utvrđivanje maksimalnog prihvatnog potencijala za najopterećenije plaže Općine, njihovo tematiziranje i opremanje sukladno definiranoj temi. Konačno, projekt podrazumijeva i utvrđivanje prikladnih zabavnih, rekreativnih i/ili ugostiteljskih sadržaja na podesnim lokacijama, kako javnim, tako i privatnim. Konačno, projekt implicira i definiranje načina obilaska/doživljaja naselja za različite grupe korisnika. U cilju što efikasnije operacionalizacije projekta valjalo bi osmisliti i prikladan sustav poticaja privatnim poduzetnicima uključenim u revitalizaciju pojedinih lokaliteta kao i zatvaranje financijske konstrukcije za svaki projekt javnog karaktera. Posebno su poželjna javno-privatna partnerstva.</p>
<p>Važnost</p>	<p>Projekt najveće važnosti Nositelj Izvršna vlast općine Punat</p>

Financiranje	☝ Proračun grada	Ostali dionici	☝ TZ grada				
	☝ Sredstva lokalnog stanovništva i poduzetnika		☝ Gospodarske i društvene djelatnosti				
	☝ Eventualno (djelomično) financiranje sredstvima EU strukturnih fondova		☝ Udruge				
			☝ Stanovnici, poduzetnici i vlasnici stanova/kuća				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 2: Upravljanje kvalitetom obiteljskog smještaja							
Cilj	Osiguranje ujednačene, standardizirane, visoko-kvalitetne i personalizirane usluge u objektima obiteljskog smještaja na području općine Punat.						
Opis	<p>Uz smještaj u kampovima, obiteljski smještaj (kuće/stanovi za iznajmljivanje, turistički apartmani, sobe) čini danas pretežiti dio raspoloživog, statistički registriranog, komercijalnog smještajnog kapaciteta općine Punat. Radi se o smještaju različite kvalitativne razine i prezentabilnosti u vlasništvu osoba neujednačene osposobljenosti za pružanje turističko-ugostiteljskih usluga. Samim tim, riječ je o smještajnom kapacitetu različite konkurentske sposobnosti i različitog tržišnog potencijala.</p> <p>U cilju unapređenja današnje kvalitete i/ili tržišne pozicije obiteljskog smještaja na području općine Punat, projektom bi trebalo definirati mjere, aktivnosti i/ili programe unapređenja i standardizacije, vodeći računa o potrebi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uspostave sustava marki kvalitete, • ekološki odgovornog poslovanja, • unapređenja sustava komercijalizacije i promocije, • podizanja razine postojećih znanja i vještina, kao i • klsterskog organiziranja pružatelja usluga obiteljskog smještaja. 						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva postupanje po preporukama Nacionalnog programa unapređenja obiteljskog smještaja i novih zakonskih rješenja u kategorizaciji objekata turističke ponude u nas (difuzni i/ili integralni hotel, B&B objekti i pansioni).						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti	Nositelj	☝ Izvršna vlast općine Punat				
Financiranje	☝ Općinski proračun ☝ Sredstva TZ općine Punat	Ostali dionici	☝ TZ općine Punat ☝ Udruga/e iznajmljivača obiteljskog smještaja				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 3: Razvoj 'ribarskog turizma'			
Cilj	Osiguranje sadržajnog i poticajnog boravka/odmora		
Opis	Ribarstvo je sveprisutna tema u primorskom dijelu otoka Krka. Ona obuhvaća priču o razvoju otočke ekonomije (ribarstvo, prerada ribe, izvoz) i iskorištavanju		

	<p>prirodnih resursa, a temelj je i gastronomske tradicije. Neovisno o činjenici da je u općini Punat gospodarski djeluje nekoliko snažnih ribarskih obrta, njihovo kreativno povezivanje/umrežavanje s turističkim sektorom zapravo i ne postoji. Istodobno, ribarenje je tema koja apelira širokom rasponu tržišnih segmenata, a može se oblikovati kao niz proizvoda kreativnog turizma (druženje s ribarima, odlazak na 'turističko' ribarenje, učenje o konzerviranju ribe, dan proveden s obitelji ribara, tradicionalna jela u kućama ribara i sl.) te kao tematska ruta koja objedinjuje naselja otoka Krka s izraženom ribarskom tradicijom.</p> <p>U skladu s navedenim, smisao ovog projekta je: (i) popularizirati ribarstvo i njegovu tradiciju kroz različite doživljaje, aktivnosti i priče te time stvoriti kritičnu masu atrakcija kako bi se tema ribarstva učinila prominentnom, (ii) generirati dodatne prihode ribarskim obiteljima, (iii) povećati mogućnost samozapošljavanja mladih, kroz nove oblike privatnog poduzetništva.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva detaljno sondiranje interesa potencijalni pružatelja usluge, definiranje sustava doživljaja prilagođenog različitim grupama korisnika, kao i provjeru njihove financijske održivosti. Konačno, projektom valja uspostaviti i prikladni sustava poticaja privatnim poduzetnicima uključenim u program.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Sredstva lokalnog proračuna, a dijelom i stanovništva i poduzetnika 👉 Eventualno (djelomično) financiranje sredstvima EU strukturnih fondova 		Ostali dionici	👉	TZ općine Punat		
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 4: Razvoj puteva vina, maslinovog ulja i gastronomije							
	Cilj	Osiguranje sadržajnog i poticajnog boravka/odmora					
Opis	<p>Polazeći od prepoznatljive gastronomije, ali i tradicije maslinarstva i proizvodnje vina na prostoru općine Punat kao i potrebi revitalizacije zapuštenih poljoprivrednih površina u zaleđu Općine i sadnji novih vinograda/maslinika, razvoj eno-gastronomskog turizma predstavlja logičnu tržišnu nišu koja će doprinijeti ne samo diversifikaciji današnjeg sustava doživljaja općine Punat, već koja će kultivirati pejzaž, osigurati dodatne izvore prihoda lokalnom življu te omogućiti umrežavanje turizma i poljoprivrede.</p> <p>Drugim riječima, razvoj proizvoda odnosi se na etabliranje određenog broja manjih objekata eno-gastronomске ponude u autentičnom prirodnom ambijentu kao samostalnih turističkih atrakcija, ali i postupnu uspostavu cjelovitog sustava eno-gastronomskih puteva/cesta otoka Krka. Projekt ima za cilj sadržajno oblikovati, ustrojiti i komercijalizirati dobro organizirani eno-gastronomski turistički proizvod koji će usustaviti postojeću, još uvijek visoko fragmentiranu ponudu.</p>						
Operacionalizacija projekta	Paralelno s etabliranjem nekoliko manjih kušaonica vina i/ili maslinovog ulja, sirana, prerađivača ljekovitog bilja kao i OPG-a, valjalo bi, u suradnji i s ostalim jedinicama lokalne samouprave otoka Krka, pristupiti uspostavi cjelovitog sustava						

	staza vina i maslina, ali i gastro ruta. Konačno, projektom valja uspostaviti i prikladni sustava poticaja privatnim poduzetnicima uključenim u program.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☝ Sredstva lokalnog proračuna, stanovništva i poduzetnika ☝ Eventualno (djelomično) financiranje sredstvima EU strukturnih fondova 		Ostali dionici	☝	TZ općine Punat		
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 5: Sustav biciklističkih staza		 					
Cilj	Diversifikacija ponude, privlačenje novih potrošačkih segmenata te unapređenje imidža općine Punat kao turističke destinacije						
Opis	<p>Cilj projekta je da se cijelo područje općine Punat premreži biciklističkim stazama kako bi se cijeli ovaj prostor mogao uspješno tržišno pozicionirati kao suvremena 'lifestyle' destinacija prikladna za bicikliste različite vještine i/ili fizičke sposobnosti.</p> <p>Projektna ideja svodi se na valorizaciju terena te mapiranje i trasiranje cjelovite mreže biciklističkih ruta koje će omogućiti stvaranje zaokružene i atraktivne mreže biciklističkih staza, podjednako privlačne kako ambicioznijim, tako i manje ambicioznijim korisnicima.</p> <p>Sastavni dio projekta predstavlja i osmišljavanje/uvođenje prepoznatljivog i funkcionalnog sustava informiranja i signalizacije, ali i izrada dobro osmišljene palete odgovarajućih informativnih materijala (karte sa svim potrebnim informacijama, uključujući i popis atrakcija duž pojedinih ruta, odnosno popis turističko-ugostiteljskih sadržaja i drugih usluga koje korisnicima stoje na raspolaganju).</p> <p>Konačno, projekt uključuje i uspostavu/izgradnju potrebnih sadržaja servisno-uslužne ponude na rutama (ugostiteljski sadržaji, servisni punktovi, vidikovci, odmorišta i sl.).</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva valorizaciju terena te mapiranje, trasiranje, a potom i postupne izgradnje cjelovite mreže biciklističkih ruta koje će omogućiti stvaranje atraktivne mreže biciklističkih staza na cijelom području općine Punat. Nadalje, u suradnji s ostalim jedinicama lokalne samouprave otoka Krka, valjalo bi pristupiti uspostavi cjelovitog otočkog sustava biciklističkih staza.						
Važnost	Projekt izuzetne važnosti		Nositelj Izvršna vlast općine Punat				
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☝ Izrada projekta dokumentacije -općinski proračun, sredstva EU fondova/programa ☝ Izgradnja - sredstva EU fondova/programa, bespovratna sredstva vlade RH 	Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> ☝ Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) ☝ TZ općine Punat 				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 6: Komunalno opremanje prirodnih plaža na potezu od Punta do Stare Baške							
Cilj	Očuvanje prirodne resursne osnove i unapređenje imidža općine Punat kao turističke destinacije						
Opis	<p>S obzirom na razmjerno velik broj malih, intimnih i izuzetno slikovitih, plažica na potezu od naselja Punat prema naselju Stara Baška do kojih je moguće stići samo morskim putem, a koje su za vrijeme ljetnih mjeseci izuzetno dobro posjećene od strane kako turista koji borave na prostoru općine Punat, tako i strane izletničke populacije, sve se više nameće potreba zaštite kvalitete ovog iznimnog prirodnog resursa kroz utvrđivanje maksimalnog prihvatnog kapaciteta te uvođenje minimalnog komunalnog standarda.</p> <p>Usprkos njihovoj izuzetnoj ambijentalnosti, ponajviše zbog svoje nepristupačnosti s kopna, većina ovih plažica danas je sasvim 'divlja' i bez minimalne komunalne opreme. U tom smislu, a zbog očuvanja kvalitete doživljaja i okoliša, potrebno je na svim takvim plažama osigurati minimalne sadržaje javne komunalne infrastrukture (kompostni WC, košare za otpad).</p> <p>Konačno, u cilju ekonomski racionalnog upravljanja plažnim fondom, a temeljem detaljnije analize prostornih mogućnosti, za određen broj ovih plaža potrebno je osigurati parking prostor (ugibaldišta na produžetku županijske ceste 5125 od Punta prema Staroj Baški), omogućiti im pješački pristup te ih, na obostrano zadovoljstvo kako samih korisnika, tako i na gradskih vlasti i lokalnih poduzetnika (mogući koncesionari) opremiti adekvatnim dodatnim uslužnim sadržajima.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva dvije provedbene faze. U prvoj bi se fazi trebala izraditi projektna dokumentacija te provjeriti društveno-ekonomska opravdanosti izgradnje (analiza troškova i koristi), sve u cilju osiguranja EU financiranja, dok bi se u drugoj fazi prišlo osiguravanju potrebnih financijskih sredstava, zatvaranju financijske konstrukcije i izgradnji.						
Važnost	Važan projekt	Nositelj Izvršna vlast općine Punat					
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Izrada projektne dokumentacije -općinski proračun, sredstva EU fondova/ programa ☞ Izgradnja - sredstva EU fondova/ programa, bespovratna sredstva vlade RH, lokalni poduzetnici (koncesionari). 	Ostali dionici <ul style="list-style-type: none"> ☞ Vlada RH (operativni programi pojedinih ministarstava) ☞ TZ općine Punat ☞ Lokalni poduzetnici 					
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 7: Unapređenje sustava smeđe signalizacije i interpretacije		
Cilj	Unapređenje imidža općine Punat kao turističke destinacije koja pruža široki spektar turističkih proizvoda/aktivnosti	

Opis	Turistička signalizacija (putokazi za turističke atrakcije i objekte) i interpretacija (panoi sa sadržajem koji objašnjava značaj nekog lokaliteta) bitno pridonose orijentaciji gostiju u prostoru te percepciji sadržajnosti destinacije. Uspostava jedinstvenog sustava turističke signalizacije i interpretacije podrazumijeva: (i) određivanje jedinstvenog dizajna i standarda izrade/lokacija putokaza za turističke atrakcije i objekte kao i odabir atrakcija koji se dodatno turistički interpretiraju (posebice starohrvatske crkvice, arheološka nalazišta te zaštićena prirodna područja), (ii) određivanje elemenata jedinstvenog dizajna i standarda izrade interpretacijskih ploča te načina prezentacije tema na interpretacijskim panoima (vizuali, tekst).						
Operacionalizacija projekta	Projekt podrazumijeva izradu temeljnog konceptualnog okvira, osiguranje financijskih izvora, uspostavu sustava kao i osiguranje dugoročnog kvalitetnog održavanja/unapređenja sustava.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj	TZ općine Punat			
Financiranje	☞ Sredstva TZ općine Punat		Ostali dionici	☞ Izvršna vlast općine Punat			
	☞ Općinski proračun			☞ Udruge			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 8: Muzej drvene brodogradnje							
Cilj	Obogaćivanje proizvoda						
Opis	<p>Drvena brodogradnje je na prostoru općine Punat prisutna vjekovima. Iako je ona danas gotovo ugašena, te iako se brodogradilište danas koristi isključivo za remont i popravak plovila u Marini 'Punat', riječ je o gospodarskoj aktivnosti koja predstavlja jedan od mogućih elemenata diferencijacije općine Punat na tržištu turističkih destinacija, ali i jedan od proizvoda tzv. 'kreativnog turizma' na čijoj bi komercijalizaciji općina Punat trebala poraditi u vremenu koje dolazi. U tom smislu, otvara se prostor za osnivanje Muzeja drvene brodogradnje u sklopu kojeg bi se, prema potrebi, za ciljanje grupe korisnika, osobito u pred i posezoni, održavale različite praktične radionice, prezentacije i/ili tečajevi.</p> <p>Riječ je o inovativnom projektu temeljenom na vjekovnoj kulturi života i rada, a koji bi cjelovito prezentirao sve faze i specifičnosti proizvodnje većih i/ili manjih drvenih plovila. Muzej bi valjalo uspostaviti u sklopu Nautičke poslovne zone.</p> <p>Osim što bi realizacija Muzeja drvene brodogradnje dodala još jedan novi i inovativni sadržaj u ponudu Marine 'Punat' čime bi ona dodatno učvrstila svoju današnju tržišnu poziciju, za očekivati je da bi ovaj sadržaj mogao na područje općine Punat privući i dodatni broj jednodnevnih izletnika iz okolnih destinacija.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta, u prvoj fazi, odnosi se na izradu i usvajanje sve potrebne projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt, izvedbeni projekt), provjeru njegove društveno-ekonomske opravdanosti kroz tzv. analizu troškova i koristi. Druga faza operacionalizacije projekta podrazumijeva zatvaranje financijske konstrukcije, provedbu natječajnog postupka, izbor najboljeg ponuđača i izgradnju planiranih sadržaja.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj	Nositelji izvršne vlasti			
Financiranje	☞ Izrada projektne dokumentacije -općinski proračun, sredstva EU fondova/ programa		Ostali dionici	☞ Marina 'Punat'	☞ TZ općine Punat		

	↳ Izgradnja - sredstva EU fondova/ programa, bespovratna sredstva vlade RH, lokalni Općinski proračun, sredstva TZ općine Puntat						
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 9: Upravljanje kvalitetom gastro ponude		 					
Cilj	Obogaćivanje i sadržajno diversificiranje usluga hrane i pića						
Opis	<p>Autentična gastronomska ponuda, sagledavana ponajviše u kontekstu kulture života i rada nekog područja, postaje i samostalan (kulturno)turistički proizvod koji se turistima prezentiraju kroz restorane i slične objekte, ali i seoska gospodarstva.</p> <p>Polazeći od broja objekata, kvalitete i raznovrsnosti ponude, razine usluživanja te dostupnosti usluge u postojećim ugostiteljskim objektima općine Puntat, može se konstatirati da postojeću gastro ponudu karakteriziraju tri bitne činjenice koje bi, kako u kontekstu povećanja zadovoljstva potencijalnih gostiju, tako i povećanja prihoda od turizma, ali i u kontekstu profiliranja naselja Puntat kao 'mjesto susreta' valjalo adresirati u idućem razdoblju. To su: nedovoljna prisutnost jeftinijih ('pučkih') ugostiteljskih objekata s tradicionalnom krčkom kuhinjom, nedovoljna raznovrsnost menija, odnosno naglašeno sezonsko poslovanje zbog čega u izvansezonskim mjesecima gotovo da nijedan ugostiteljski objekt ne radi.</p> <p>U skladu s rečenim, trebalo bi što je moguće prije započeti sa sustavnim poticanjem povećanja kvalitete i raznovrsnosti/originalnosti ponude objekata hrane i pića (osobito uz rivu), ali i sa fiskalnim stimuliranjem poslovanja tijekom većeg dijela godine. Provedba programa jako će ovisiti o raspoloživosti proračunskih sredstava.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva detaljno sondiranje kvalitete postojeće eno/gastronomске ponude, kao i primarno istraživanje potreba turista. Nadalje, projekt implicira definiranje sustava eno-gastronomске ponude primjerenog kako potrebama turista/posjetitelja, tako i imidžu destinacije. Konačno, projektom valja uspostaviti i prikladni sustava poticaja/destimulacija.						
Važnost	Važan projekt	Nositelj	Izvršna vlast općine Puntat				
Financiranje	↳ Privatni poduzetnici ↳ Općinski proračun	Ostali dionici	↳ TZ općine Puntat ↳ Vlasnici objekata hrane i pića				
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 10: Promicanje tradicijske graditeljske baštine		 	
Cilj	Očuvanje identiteta i 'duha mjesta'		

Opis	Najveći dio prostora općine Punat predstavlja očuvani, a još uvijek nedovoljno gospodarski valorizirani ruralni prostor. Aktivniji pristup gospodarskom razvoju ruralnog dijela općine trebao bi rezultirati njegovom postupnom ekonomskom revitalizacijom, ponajviše kroz simbiozu turizma i otočke poljoprivrede. U tom kontekstu, očuvanje tradicijske graditeljske baštine dobiva svoj puni smisao.						
	Projekt promicanja tradicijske graditeljske baštine odnosi se na uspostavu jasnih preporuka revitalizacije poljoprivrednog kulturnog krajobraza u zaleđu Općine, ali i izgradnju različitih objekata turističke ponude u ruralnom okruženju, pri čemu osobito OPG-a, ruralnih kuća za odmor te ruralnih 'Bed&Breakfast' objekata.						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva ne samo uspostavu jasnih preporuka revitalizacije poljoprivrednog kulturnog krajobraza u zaleđu Općine, uključujući i pružanje konkretnih savjeta, ali i aktivnu promociju tradicijske gradnje kroz osiguranje konkretnih financijskih poticaja investitorima koji se odluče na ovaj tip izgradnje.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Privatni poduzetnici 👉 Općinski proračun 👉 Proračun RH 		Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> 👉 TZ općine Punat 👉 MINT 👉 Udruge i poduzetnici 			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.

Projekt br. 11: Uspostava tematskih poučnih staza							
Cilj	Diversifikacija ponude, privlačenje novih potrošačkih segmenata te unapređenje imidža općine Punat kao turističke destinacije						
Opis	<p>Suvremeni turisti polažu sve više pažnje aktivnom provođenju vremena i traže nove aktivnosti, posebice vezane uz rekreaciju, upoznavanje s lokalnim običajima, odnosno istraživanjem značajki prirodnog i kulturno-povijesnog naslijeđa mjesta u kojem provode odmor.</p> <p>Resursno-atraktivna osnova Općine Punat omogućava uspostavu nekoliko različitih tematskih poučnih staza namijenjenih kako stacionarnim gostima Općine, tako i izletnicima. Posebnu pažnju zavrđuju sljedeće teme: (i) starohrvatske crkvice, (ii) arheološka nalazišta, (iii) maslinarstvo (iv) te (iv) ljekovito bilje.</p> <p>Poticanjem razvoja nekoliko tematsko-poučnih staza stvorio bi se ne samo dodatni turistički sadržaj, već bi se stvorile bitne pretpostavke za bolju zaštitu vrijednog kulturnog krajobraza.</p>						
Operacionalizacija projekta	Operacionalizacija projekta podrazumijeva valorizaciju terena te mapiranje, trasiranje, a potom i postupne izgradnje određenog broja poučnih ruta koje će pridonijeti povećanju atraktivnosti općine Punat.						
Važnost	Važan projekt		Nositelj	Izvršna vlast općine Punat			
Financiranje	<ul style="list-style-type: none"> 👉 Općinski proračun 👉 Sredstva TZ općine Punat 👉 Sredstva EU fondova/ programa 		Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> 👉 TZ općine Punat 			
Vremenski horizont provedbe	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2025.